

پیام

دریچه‌ای گشوده به جهان
ماهانه به ۳۰ زبان و خط بریل منتشر می‌شود.
شماره ۳۰۵، مهر ۱۳۷۵، قیمت: ۱۲۰۰ ریال

۱۹۴۵ - ۱۹۹۵

سازمان ملل متحد

کارنامه پنجاه ساله

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

شماره ۱۹۲۵ -

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

کارنامه

پیوند

از خوانندگان دعوت می‌کنیم که به‌منظور درج در این صفحه برایمان عکس بفرستند. عکسها می‌تواند به نقاشی، مجسمه‌سازی یا معماری یا هر موضوع دیگری که به تبادل و باروری متقابل فرهنگها کمک می‌کند مربوط باشد. می‌توانید تصاویری از دو اثر در زمینه‌های مختلف فرهنگی ارسال دارید. تصاویری که رابطه یا شباهت بین آن‌دو به نظران قابل‌تعمق می‌رسد. لطفاً به همه تصاویر توضیح کوتاهی بیفزایید.

فرشته نگهبان زمان

۱۹۹۴، اکریلیک روی بوم
(۸۹ × ۱۱۶ سانتی‌متر)
اثر ممدوح انور

ممدوح انور، نقاش معاصر

مصری، از ستایشگران

اوژن دولاکروا، نقاش بزرگ

فراتر است و در این اثر تازه‌اش

فضای چشم‌اندازهای شهری را

که دولاکروا در ۱۸۳۲

طی سفرش به مراکش ترسیم

کرده بود، منعکس می‌کند.

«فرشته نگهبان زمان» که

در میان سایه روشن نشسته است،

گویی به‌گونه‌ای نمادین بر تلاقی

این دو هنرمند، که خاستگاه

فرهنگی متفاوتی دارند،

نظارت می‌کند.

۱۹۴۵-۱۹۹۵

سازمان ملل متحد

کارنامه پنجاه ساله

۵

دلایلی برای امیدواری پطرس پطرس - غالی ترجمه هادی غبرائی

۶

پنجاه سال بعد فدریکو مایور ترجمه فرخ فرنیا

۸ تاریخهای مهم

۱۲ درگیریهای مهم ترجمه نیکو سرخوش

کارنامه

۱۶ راههای صلح موريس برتران

۲۰ مبحث توسعه کریستین کوملیو

۲۴ مبارزه برای حقوق بشر فیلیپ آلستن

۲۷ عملیات پاسداری از صلح سازمان ملل

ترجمه افشین جهاننده

۳۰ نمودار سازمانی نظام سازمان ملل متحد

۳۲ آشنایی با نهادهای سازمان ملل

۳۴ برنامه ها و سازمانها

۳۷ نهادهای تخصصی

۴۱ آینده نهادهای تخصصی

ترجمه محمد پوینده

۴۷ فضای سبز جنسیت و محیط زیست

فرانس بکت / ترجمه مصطفی اسلامی

ویراستار: هادی غبرائی

پیام

ماهانه به ۳۰ زبان و خط بریل فارسی و زبانهای دیگر منتشر می شود.

شماره ۳۰۵، سال بیست و هفتم

تاریخ انتشار: مهر ۱۳۷۵

ماه به ماه

نشریه‌ای که به ۳۰ زبان و خط بریل فارسی و زبانهای دیگر در جهان منتشر می‌شود. بنابر توافق یونسکو (سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد) با کمیسیون ملی یونسکو در ایران منتشر می‌گردد.

مدیر مسئول: دکتر اکبر زرگر
سرپرست کمیسیون ملی یونسکو در ایران

مدیر: هادی غبرائی

لیلا جوادى متقى (حروفچینی)،
محمد قره چمنی (امور فنی)، عزیزه پنجوینی (تصحیح)،
اصغر نوری (تنظیم صفحات و امور چاپ)
چاپ و صحافی: چاپخانه انتشارات علمی و فرهنگی

انتشار مقالات، تفاسیر، آرا و تصاویر این
مجله دال بر تأیید یا صحت کامل مطالب نیست

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، بین فرصت و مقنن
شماره ۳۷۱، کدپستی ۱۵۸۱۷، صندوق پستی:
۴۴۹۸-۱۱۳۶۵ تلفن: ۸۸۴۴۴۸۳ فاکس: ۸۸۴۰۵۴۴

مدیر: بهجت النادی سردبیر: عادل رفعت

هیئت تحریریه (پاریس)
انگلیسی: روی ملکن، فرانسوی: ان لوک، اسپانیایی:
آرسلو اورتیس د اورینا، بخش گزارش: یاسمینا شوپووا
واحد هنری / تولید: ژرژ سرو، مصورسازی:
آریان بیل (تلفن: ۰۱ ۴۶ ۶۸ ۶۸)، اسناد: خوزه باناک
(تلفن: ۰۱ ۴۶ ۶۸ ۶۸)، رابط مطبوعات: سولاز بیل
(تلفن: ۰۱ ۴۶ ۶۸ ۶۸)، دبیرخانه: آتی برانش
(تلفن: ۰۱ ۴۶ ۶۸ ۴۷ ۱۵)، دستیار اجرایی: ترزا پینک
گرنیش مطالب برای خط بریل در زبانهای انگلیسی، فرانسی،
اسپانیایی و کره‌ای: (تلفن: ۰۱ ۴۶ ۶۸ ۴۷ ۱۴)

مشاور هنری: اریک لروژ
سردبیران زبانهای دیگر
روسی: ایرینا اوتکینا (مسکو)، آلمانی: دومینیک آندرس
(برن)، عربی: فوزی عبدالظاهر (قاهره)، ایتالیایی: آنالابرا
پوتونی (رم)، هلندی: کلود مونترو (آنتورپ)
تامیل: م. محمد مصطفی (مدرس)، هندی: گنگه پرشاد
ویمال (دهلی)، پرتغالی: آژیرا آگوس د ابرو (ریو دو ژانیرو)
اردو: جاوید اقبال سعید (اسلام آباد)، کاتالان: خوان کارهواس
ای مارتی (بارسلون)، مالزیایی: سیدین احمد اسحاق
(کوالالمپور)، کره‌ای: کانگ وو - هیون (سئول)
سواحلی: ثنود ج. شوما (دارالسلام)، هوسا: حبیب الحسن
(سوکره)، بلغاری: دراگو میر پتروف (صوفیه)، یونانی:
سوفی کومستوپولوس (آتن)، سینهالی: نویل پیدایگاما
(کولومبو)، فنلاندی: کاتری هیم (هلسینکی)، پاسک:
خوستر آگاتیا (دوناستیا)، تایی: دونگیت سوریتاپ (بانکوک)
ویتنامی: دو فوونگ (هانوی)، پشتو: ناصر محمد انگار
(کابل)، چینی: شن گون (پکن)، اسلوانی: الکساندرا
کوروپاورز (لیوبلیانا)، اوکراینی: ولودیمیر واسیلیوک (کیف)،
گالیسی: خاویر مینن لواندس (سانتاگو د کومپوستلا)

آدرس دفتر مرکزی (پاریس)
31, rue Francois Bonvin, 75732 Paris,
Cedex 15, France, Fax: (33 1) 45 68 57 41

نقل مقالات و چاپ عکسهایی که استفاده از آنها محفوظ
اعلام نشده باشد با ذکر عبارت «نقل از ماهنامه پیام یونسکو»
و شماره آن آزاد است. مقالات پذیرفته نشده بازگردانده
نمی‌شوند. مقالات بیان‌کننده اندیشه نویسندگان هستند و
الزاماً منعکس‌کننده نظریات یونسکو و سردبیر مجله
نمی‌باشند. زیرنویس عکسها و عنوان مقالات توسط
هیئت تحریریه تعیین می‌شود. مرزبندی نقشه‌های چاپ
شده در مجله نظر رسمی یونسکو و سازمان ملل نیست.
پیام یونسکو به صورت میکروفیلم و میکروفیش نیز منتشر
می‌شود. علاقه‌مندان با آدرسهای زیر مکاتبه کنند:
(1) Unesco, 7 Place de Fontenoy, 75700 Paris, (2)
University Microfilms (Xerox), Ann Arbor, Michigan
48106, U.S.A.

امسال مصادف است با پنجاهمین سالگرد بنیانگذاری سازمان ملل متحد.
مراسم این سالگرد در جوّی آکنده از جشن و سرور برگزار نمی‌شود.
نمی‌توان از اندیشه سوماتی و رواندا و نیز بوسنی رهایی یافت. اما آیا تقصیر
این ناکامیها بر دوش سازمان ملل است؟ اگر سازمان ملل وجود نداشت،
اوضاع بهتر می‌شد یا بدتر؟

در این شماره، طی سه بخش از یک پرونده، به پرسشهای بجایی که
درمورد نقش و وظایف سازمان ملل مطرح شده است، می‌پردازیم. بخش
نخست درباره نظام سازمان ملل، طرز کار آن و لحظات پراهمیت تاریخ آن،
اطلاعات دقیقی ارائه می‌دهد. بخش دوم تحلیلی است نقادانه از دستاوردها
و ناکامیهای سازمان ملل در سه عرصه فعالیت آن: پاسداری از صلح، حقوق
بشر و توسعه. در بخش سوم آقای پطرس پطرس غالی، دبیرکل سازمان ملل،
و آقای فدریکو مایور، مدیرکل یونسکو، آرای خود را در زمینه تحولات
آینده مطرح می‌کنند.

بسیاری از مردم درمورد فاصله میان انتظارات خود و آنچه در عمل رخ
داده است، بخصوص پس از سقوط دیوار برلین، پایان جهان دوقطبی و
تجدید تمایلات آزادی، عدالت و همبستگی، نومییدی عمیق، آزارنده و
ماندگاری احساس می‌کنند.

این احساس سرخوردگی درواقع نشانه نویدبخشی است، زیرا نشانگر
مایه امیدی است که در سازمان ملل سرمایه گذاری شده است. درعین حال،
بازتاب سوءتفاهمهایی است که درمورد مکانیسم حاکم بر فعالیت آن وجود
دارد. شیوه عملکرد این نظام به گونه‌ای مستقیم به توافقات و اختلافهای بین
اعضای آن، یا به عبارت دیگر، بین دولتها - بویژه متنفذترین آنها - بستگی
دارد. آنچه سازمان ملل به نحو فاحشی فاقد آن است، و آنچه دلیل موجه
بروز نومیدهاست، اتفاق نظر بین‌المللی درمورد هدفها و ضابطه‌هایی است
که از رهگذر آن منافع عام بشر بتواند بر منافع خاص دولتها یا ملتها و
اجتماعات قومی و مذهبی چیره شود.

این اتفاق آرا هنوز دور از دسترس است، اما دیر یا زود باید در دسترس
قرار گیرد، زیرا برای آینده بشر و سیاره ما حیاتی است. چه کسی می‌تواند
تردید کند که اگر سرانجام به این هدف دست یابیم، معمار اصلی آن
سازمان ملل خواهد بود؟

سازمان ملل، با وجود تمام ضعفها، اشتباهها و کندی حرکت خود، که
بازتاب آینه‌وار کاستیهای خود جامعه بین‌الملل است، تجربه‌ای بی‌همتا در
روابط بین‌المللی را با شکیبایی آزموده و این احساس هرچند بی‌شکل را
پدید آورده است که این آسمانخراش نیویورک، با همه ناتوانیهایش، برای
همه ما دژ نهایی مقابله با بربریت است - تریبونی است که دشمنان دیروز،
فردا خواهند توانست از طریق آن با یکدیگر گفتگو کنند.

بهجت النادی و عادل رفعت

دلایلی برای امیدواری

پطرس پطرس - غالی

جهانی که باید کار خود را در آن به سامان رسانیم با جهانی که پنجاه سال پیش بنیانگذاران منشور سازمان در نظر داشتند، اساساً متفاوت است. اما با جهانی که پس از سقوط دیوار برلین گروهی تصور آن را در سر پرورانده و نظم سیاسی بین‌المللی نوینی را پیش‌بینی کرده بودند، نیز بسیار تفاوت دارد.

امروز سازمان ملل باید بکوشد نظم را به جامعه بین‌الملل تزریق کند، جامعه‌ای که در آن واحد هم جهانی‌تر می‌شود و هم پراکنده‌تر. تاریخی که در برابر چشمان ما ساخته می‌شود — با آمیزه توقف — حرکت و تکرار خاص خود — سازمان ملل را با ظهور جامعه جهانی و نیز بازگشت به انواع گونه‌گون ملی‌گرایی رو به‌رو کرده است. از این‌رو، از سازمان ملل متحد انتظار می‌رود که هم آتش درگیری‌هایی را که در سراسر جهان شعله‌ور است خاموش کند و هم با دگرگونی‌های بزرگی که در جهان روی می‌دهد همگام شود.

در پیوست برنامه برای صلح* سعی کرده‌ام از فعالیتهای سازمان ملل برای متوقف ساختن درگیری‌ها و مناقشاتی که امنیت بین‌المللی را به خطر می‌افکند نتایجی استخراج کنم. سازمان ملل طی پنج سال اخیر، بیش از تمام چهل سال گذشته، به عملیات حفظ صلح دست زده است. واقعیت این است که حتی ماهیت مناقشاتی که جهان امروز را مبتلا کرده به‌نحو عمیقی دگرگون شده است. اکنون ما ناگزیریم که با موارد جدایی و تقسیم سرزمین‌ها، درگیری‌های قومی و کشمکشهای قبیله‌ای رو در رو شویم. از آن مهم‌تر، اکنون نیروهای سازمان ملل وظایفی دارند که از ایده سنتی حفظ صلح بسیار فراتر است. عملیات این نیروها در حال حاضر نظارت بر انتخابات، کمک‌های بشردوستانه، بازسازی پل‌ها و جاده‌ها، مین‌زدایی، خلع سلاح شبه‌نظامیان، بازگرداندن آوارگان به سرزمین خود، بازگرداندن رزمندگان به زندگی عادی، پاسداری از حقوق بشر، تقویت دموکراسی و بسیاری فعالیت‌های دیگر را دربرمی‌گیرد. این همه را باید به‌خاطر داشت، بخصوص هنگامی که بیشتر بر شکست‌های سازمان تأکید می‌شود تا بر موفقیت‌های آن. اما اگر بنا باشد که

سازمان ملل نقش خود را در مقام خادم صلح به‌طور کامل ایفا کند، بیش از همیشه ضروری است که شورای امنیت و دول عضو سیاست‌های منسجم و کارآمدی را تعیین کنند و به‌اجرا درآورند.

همچنین باید بر نقشی که سازمان در توسعه اجتماعی و اقتصادی جهان داشته و بیش از ۷۰ درصد فعالیت‌هایش در همین عرصه بوده است، تأکید شود.

از کنفرانس زمین در ریو تا کنفرانس بین‌المللی قاهره درباره جمعیت و توسعه، از کنفرانس سران کپنهاگ برای توسعه اجتماعی تا کنفرانس زنان در پکن (بیجینگ)، سازمان ملل در صدد بوده است که دولتها و افکار عمومی را حول محور مسائل عمده قرن آینده بسیج کند.

همه ما می‌دانیم که مسائل اساسی رو در روی بشر به‌گونه‌ای فزاینده از حیث ماهیت چندملیتی می‌شوند. اما جامعه جهانی که اکنون در آن به‌سر می‌بریم مملو از خطرهای بسیار است، خطرهایی چون نابودی علقه‌های سنتی همبستگی یا حاشیه‌نشین شدن کشورها یا حتی مناطق وسیع کره زمین، و در نتیجه زیاد شدن فاصله بین دارا و ندار.

به‌خوبی آگاهیم که این وضعیت مخاطراتی در پی دارد. جنگ‌ها، انحصارطلبی‌ها و تعارض‌های قومی و مذهبی در چنین اوضاع و احوالی نضج می‌گیرند. تفکر خردستیز و متعصبانه همواره مردمی را که نشانه‌های هویت خود را از دست داده‌اند برمی‌انگیزد تا راه‌حلهای نادرست درپیش گیرند.

بنابراین، باید فرصت بزرگداشت پنجاهمین سالگرد سازمان ملل متحد را غنیمت شمیریم و دست به دست یکدیگر بدهیم تا تدبیر تازه‌ای برای زیستن در جامعه بیندیشیم و دلایلی قوی برای امیدواری به کشورها و ملت‌ها، به مردان و زنان سراسر جهان عرضه کنیم. ■

* آقای پطرس پطرس - غالی در برنامه برای صلح (انتشارات سازمان ملل، نیویورک، ۱۹۹۲)، که به درخواست شورای امنیت نوشته است، یک رشته تدابیر را برای تقویت قابلیت‌های سازمان ملل در اتخاذ دیپلماسی پیشگیری، پاسداری از صلح و برقراری صلح و افزایش کارایی آن در چهارچوب مقررات منشور پیشنهاد می‌کند. (سردبیر).

پنجاه سال بعد

فدریکو مایور

همه ما می‌دانیم که نابرابریهای موجود در جهان امروز فضااحتی است که باید بدان پایان داد. این را نیز می‌دانیم که سنگینی بار بدهیها را باید سبک کرد تا بتوان روندی صعودی را که فقرا را فقیرتر و اغنیا را غنی‌تر می‌سازد متوقف سازیم. ما می‌دانیم که لازم است آموزش و پرورش حرفه‌ای مادام‌العمر تشویق و توسعه علمی و فنی تقویت شود تا کشورها بتوانند به سازندگان سرنوشت خود مبدل شوند، نوسازی شهری و توسعه روستایی تسهیل شود، رعایت قانون و آزادی بیان تضمین گردد، استقلال قوه قضائیه تأمین و اصول دموکراتیک در اعمال روزمره تحکیم شود.

ما همه اینها را می‌دانیم. اما اکنون زمان عمل است، در وهله نخست در سطح ملی. تصویب بیانیه‌ها، استراتژیها و منشورها بی‌فایده خواهد بود مگر آنکه کشورها طرحهایی معین با هدفها و زمانبندی دقیق را به عهده بگیرند و تغییرجهتهایی را که اکنون اجتناب‌ناپذیر شده‌اند - پیش از آنکه دیر شود - درپیش بگیرند. باید در رفتارها و نگرشها نسبت به مصرف انرژی و مواد خام، تولید و اشتغال و همچنین رفاه دگرگونی ایجاد شود. این دگرگونیها مستلزم صرف وقت، تلاش پیگیر و جهان‌بینی درازمدت است؛ اما متأسفانه آشنی دادن خواستهای سیاست ملی با مسائل میان‌مدت و درازمدت دشوار است. هنگامی که امور به وضوح بیراهه می‌روند و عدم تعادلها آشکار می‌شوند، دول معظم نخست ترجیح می‌دهند تعدیلهایی را توصیه کنند و سپس تدبیرهایی اصلاحی به کار می‌بندند تا با آثار غالباً مخرب این تعدیلهها مقابله کنند. آنها درصدد برمی‌آیند که به جای کمک به کشورها و ملت‌ها به منظور تدوین برنامه خود برای آینده، الگوهای را از خارج منتقل - یا حتی تحمیل - کنند.

هرچند درست است که تاریخ همچنان به پیش می‌رود، تاریخ معاصر - تاریخی که در آن به سر می‌بریم - جزئی از

ماشین نیست که بتوان عیب آن را با روغنکاری یا با تعویض مکرر قطعات برطرف کرد. ما با خواستهای میلیارد‌ها انسان سراسر جهان سر و کار داریم، انسانهایی که لازم است زمان حال قابل تحمل‌تری برایشان فراهم کرد و درعین حال آنها را قادر ساخت که با رعایت شأن و فرهنگ خود آینده را همچون پروژه‌ای در نظر بگیرند که معیشتشان را تأمین کند و در آن با خلاقیتی که مایه رشک دیگران شود، سهم داشته باشند. این نیاز مبرم به فعالیت وابسته به یکدیگر نیز مستلزم اصلاح سرتاسری نظام سازمان ملل متحد است. هدف این نظام مواجهه با مسائل جهان پس از جنگ بود، اما برای برخورد با چالشهای زمان حال و آینده آمادگی کافی ندارد. ما باید با تمام صداقت بپذیریم که برای پیشبرد توسعه، کوششهای جامعه بین‌الملل در خلال پنجاه سال گذشته به نتایج مطلوب است. وعده‌های ثروتمندترین کشورها، در حدود بیست و اندی سال پیش، برای کمک به توسعه فقیرترین کشورها، در واقع عملی نشده است، درحالی که حرکات عظیم سرمایه و نیروهای بازار به گونه‌ای روزافزون از کنترل دولتها خارج می‌شود.

تعهداتی که ما به عهده گرفته‌ایم در بیشتر موارد با شکست روبه‌رو شده است و تأکیدی که اکنون بر عملیات پاسداری از صلح می‌شود - با نتایجی که مبالغ هنگفت صرف شده را توجیه نمی‌کند - نشان می‌دهد که منطق حاکم هنوز پاسخگویی به فوریتهاست. اما امروز ثبات و امنیت بین‌المللی از عرصه نظامی فراتر رفته است و به مجموعه‌ای از موازین اقتصادی، مالی، سیاسی، آموزشی، علمی و فنی بستگی دارد که باید به شیوه‌ای هماهنگ تدوین شود و به موقع به کار آید. بنابراین ما باید هرچه زودتر برداشت خود را از نقش سازمان ملل اصلاح کنیم. ما برای لشکرکشی به منظور «برقراری مجدد» صلح، و سپس برای ترمیم، تعمیر و بازسازی صدمات و ویرانیهای ناشی از جنگ هزینه کلانی تقبل می‌کنیم، درحالی که باید با ریشه کن کردن علل زیربنایی

کشمکشها، یعنی فقر، بی‌عدالتی اجتماعی، ستم سیاسی و تبعیض و انحصارطلبی در همه اشکال آن، خود جنگ را نابود کنیم. زمان آن فرا رسیده است که منشور را به تمامی به اجرا درآوریم و از برداشتی از نقش سازمان ملل که بنابر آن پاسداری از صلح وظیفه اصلی است به برداشت بلندپروازانه‌تری روی آوریم: پیشگیری از کشمکشها و بنای صلح.

تاکنون صلح در نقاطی راه گشوده است که جوامع آن توانسته‌اند همبستگی و پیشرفت خود را درحالی تأمین کنند که حقوق بشر را مراعات، ساختارهای دموکراتیک را برقرار و توسعه را به تعهد مشترک مبدل کرده‌اند، یعنی تضمین می‌کنند که ثمرات آن به‌نحوی عادلانه تقسیم شود. اما امروز بسیاری از جوامع در معرض تهدید دشمنان بی‌چهره‌ای قرار دارند: بیکاری، فقر و انحصارطلبی که با وجود اعمال ضوابط اضطراری در برخی موارد، روز به‌روز بدتر و بدتر می‌شود. حتی آنجا که تا پیش از این تساهل معمول بود، حرکت به‌سوی بیگانه‌ستیزی پیوسته آشکارتر می‌شود و ندای شوونیستی یا نژادپرستانه که به‌نظر می‌رسید به گذشته تعلق دارد، امروز بیش از پیش به گوش می‌رسد و برخی از روشنفکران که قادر به دیدن فراسوی مرزهای ملی نیستند، این ندا را تعقیب و گاه تشدید می‌کنند.

خشم پاسخی ناکافی به این وضعیت است. ما باید برای خطرات واقعی که اکنون در هیأت انحصارطلبی، انحطاط و تباهی شهر و روستا، مهاجرت‌های دسته‌جمعی، وخامت وضع محیط‌زیست، بیماری‌های همه‌گیر و قاچاق اسلحه و مواد مخدر، امنیت بین‌المللی را تهدید می‌کند، پاسخ دندان‌شکنی بیاوریم.

در محدوده خاص یونسکو، ما باید نیروهای ذهن بشر را در جهت این هدف بسیج کنیم. باید تلاش‌های خود را بر توسعه منابع انسانی متمرکز کنیم و پس از چندین دهه اتخاذ استراتژی‌های مبتنی بر رویکرد تنگ‌نظرانه اقتصادی، به‌سوی آنچه در قلب توسعه نهفته است، یعنی فرد انسان، بازگردیم. ما می‌آموزیم که در آن سرمایه نامحسوس، یعنی خلاقیت انسان، و در اکتساب انتقال و گردآوری دانش، که کلید هر روند رهایی‌بخش فردی و جمعی است، سرمایه‌گذاری کنیم. رهایی را هرگز نمی‌توان در انزوا به‌دست آورد. بلکه فرهنگها با روح پذیرندگی و کنش متقابل نیرومند می‌شوند و شخصیت‌های فردی با برخورد و جستجوی «دیگران» شکل می‌گیرند.

برای مقابله با فرهنگ جنگ ما باید فرهنگ صلح، فرهنگ همزیستی را بر شالوده اصول آزادی، عدالت و دموکراسی، تساهل و همبستگی و بر رعایت همه حقوق بشر

بنا کنیم؛ فرهنگی که خشونت را طرد می‌کند و در پی یافتن راه‌حلهایی برای مسائل از طریق گفتگو و مذاکره است؛ فرهنگ پیشگیرانه‌ای که می‌کوشد به ریشه مناقشات دست یابد و تا حد امکان آن را از پیشروی باز دارد.

توسعه برای صلح و صلح برای توسعه - این است دو انگیزه فعالیت ما. کمک به ضعیف‌ترین، بازگرداندن مطرودین به جامعه، تسهیل کاربرد حقوق مدنی و مشارکت تمامی مردم در توسعه، فراگیری زیستن در کنار یکدیگر و سازندگی به کمک یکدیگر، به‌رغم اختلافها و تفاوتها - این است هدفهای ما.

کبوتر نمادین صلح در لیل‌هامر (نروژ).

تاریخهای مهم

مقر سازمان ملل
(نیویورک)

۱۹۱۹

◀ ۲۸ ژوئن: امضای عهدنامه ورسای و ایجاد جامعه ملل

۱۹۴۵

◀ ۲۵ آوریل - ۲۶ ژوئن: نمایندگان ۵۱ کشور در سانفرانسیسکو (ایالات متحد) طی یک گردهمایی پیش‌نویس منشور سازمان ملل متحد را تهیه می‌کنند که در ۲۶ ژوئن تصویب می‌شود. کشورهای تشکیل‌دهنده کنفرانس سانفرانسیسکو عبارت‌اند از: چین، ایالات متحد و بریتانیا. دعوت‌شدگان به این کنفرانس کشورهای بودند که تحت‌عنوان «متفقین» با قوای محور جنگیدند یا کشورهای که «پیش از ۱ مارس ۱۹۴۵ علیه دشمن مشترک اعلان جنگ دادند».

◀ ۲۴ اکتبر: منشور مورد تصویب چین، فرانسه، بریتانیا، ایالات متحد و اتحاد شوروی (پنج عضو دائمی شورای امنیت بعدی) و همچنین اکثریت کشورهای امضاکننده قرار گرفت و به اجرا گذاشته شد.

۱۹۴۶

◀ ۱۰ فوریه - ۲ فوریه: نخستین اجلاس مجمع عمومی در ۱۰ ژانویه در لندن برگزار شد؛ شورای امنیت در ۱۲ ژانویه و شورای اقتصادی و اجتماعی در ۱۳ ژانویه و دیوان عدالت بین‌المللی در ۶ فوریه تأسیس گردیدند. آقای تریگوه لیه (Trygve Lie)، وزیر امور خارجه نروژ در ۲ فوریه به مقام دبیرکلی سازمان منصوب شد.
◀ ۴ فوریه: سوریه و لبنان از شورای امنیت تقاضا می‌کنند که عقب‌نشینی فوری نیروهای فرانسه و بریتانیا را تضمین

کند؛ این نیروها تابستان سال بعد خاک کشورهای مزبور را ترک کردند.

◀ ۱۲ دسامبر: مجمع عمومی رژیم فرانکو را محکوم می‌کند و دول عضو را به قطع رابطه با اسپانیا فرامی‌خواند.

◀ ۱۴ دسامبر: نیویورک به‌عنوان مقر سازمان انتخاب می‌شود.

۱۹۴۷

◀ ۲۰ اکتبر: مجمع عمومی نشان رسمی سازمان را، که در ۱۹۴۶ به‌عنوان پرچم سازمان ملل پذیرفته شده بود، تصویب می‌کند.

◀ ۲۹ نوامبر: مجمع عمومی، بنا به توصیه کمیته ویژه سازمان ملل، طرح تقسیم فلسطین به دو کشور عرب و یهود را تأیید می‌کند. این طرح در ماه دسامبر در کنفرانس سران عرب در قاهره رد می‌شود.

۱۹۴۸

◀ ۱۴ مه: دولت اسرائیل اعلام موجودیت می‌کند. نیروهای کشورهای عرب مداخله می‌کنند. شورای امنیت دستور آتش‌بس صادر می‌کند (به صفحه ۱۳ رجوع کنید).

◀ در شورای امنیت، اتحاد شوروی بحث درباره «کودتای پراگ» را، که در ماه فوریه به استقرار رژیم کمونیستی در چکوسلواکی انجامید، وتو می‌کند.

◀ ۱۷ سپتامبر: کنت فولک برنادوت، که در ۱۴ ماه مه، به‌عنوان میانجی سازمان ملل منصوب شده بود، در

بیت‌المقدس به قتل می‌رسد.

◀ ۱۰ دسامبر: مجمع عمومی در اجلاس پاریس اعلامیه جهانی حقوق بشر را تصویب می‌کند.

۱۹۴۹

◀ ژانویه: گروه ناظران نظامی سازمان ملل در هند و پاکستان (UNMOGIP) در پی فرمان آتش‌بس صادره در ۲۵ دسامبر عملیات خود را در کشمیر آغاز می‌کند (رجوع کنید به صفحه ۱۵).

◀ ۲۸ ژانویه: شورای امنیت قطعنامه شماره ۶۷ را مبنی بر آتش‌بس در جنگ بین هلند و اندونزی تصویب و کمیسیون حسن‌نیت را تشکیل می‌دهد. میانجیگری سازمان ملل به اعلام استقلال اندونزی در ۲۷ دسامبر کمک می‌کند؛ تنها ایران غربی (گینه جدید غربی) از اندونزی جدا می‌ماند که بعدها به موضوع دائمی مناقشات مبدل می‌شود.

◀ ۴ مه: محاصره برلین توسط شوروی، که در ۲۳ ژوئن ۱۹۴۸ آغاز شده بود، به پایان می‌رسد (رجوع شود به صفحه ۱۲).

◀ دسامبر: هفت ماه بعد از ورود فلسطین اشغالی به سازمان ملل در ۱۱ مه، بیت‌المقدس تحت کنترل بین‌المللی قرار می‌گیرد.

۱۹۵۰

◀ ۷ ژوئیه: در پی تهاجم نیروهای کره شمالی در ۲۵ ژوئن به کره جنوبی، شورای امنیت نیرویی بین‌المللی را تحت فرماندهی واحد در کره جنوبی تشکیل داد (رجوع

کنید به صفحه ۱۲).

◀ ۲۱ اکتبر: مجمع عمومی تهاجم چین را به تبت محکوم کرد.

◀ ۳ نوامبر: مجمع عمومی قطعنامه اجسن را تصویب می‌کند. بنابراین قطعنامه، در صورت اعلام وتو در شورای امنیت، اکثریتی از کشورهای عضو می‌توانند خواستار تشکیل جلسه ویژه فوق‌العاده مجمع عمومی شوند. در این صورت مجمع می‌تواند با اکثریت دوسوم به جای شورای امنیت تصمیم‌گیری کند.

۱۹۵۲

◀ ۴ فوریه: پس از آنکه فرانسویان حبیب بورقیه را بازداشت کردند، ۱۵ کشور مسئله تونس را به سازمان ملل احاله می‌کنند (حبیب بورقیه بعداً در مذاکرات استقلال تونس با فرانسویان طرف گفتگو بود و در ۱۹۵۷ رئیس‌جمهور این کشور شد). در اکتبر، مجمع عمومی به بررسی مسئله تونس و مراکش می‌پردازد و در دسامبر برای حل مسائل موجود به فرانسه ابراز اعتماد می‌کند.

◀ ۱۰ نوامبر: دبیرکل سازمان، تریگوئه لیه، بر اثر تحریم شوروی از هنگام آغاز درگیری‌های کره، استعفا می‌دهد.

۱۹۵۳

◀ برگزاری کنفرانس سازمان ملل در مورد تریاک و تصویب مقاوله‌نامه بین‌المللی در مورد نظارت بر مواد مخدر.

◀ ۲۷ مارس: داگ هامر شولد، نخست‌وزیر سوئد، دبیرکل سازمان ملل می‌شود.

۱۹۵۴

◀ سپتامبر: تیرگی روابط بین هلند و اندونزی در مورد سرزمین گینه جدید غربی (ایریان غربی)، که قرار است از اکتبر ۱۹۶۲ تا مه ۱۹۶۳ از کنترل سازمان ملل خارج شود.

۱۹۵۵

◀ اوت: پانزده سرباز نیروی هوایی آمریکا که هواپیمایشان در خاک چین سقوط کرده و سپس به اتهام جاسوسی محاکمه و محکوم شده بودند، در پی مذاکرات داگ هامر شولد، دبیرکل سازمان ملل، آزاد شدند.

◀ نخستین کنگره سازمان ملل در مورد پیشگیری از جنایت و رفتار با مجرمان در ژنو (سوئیس) تشکیل گردید.

۱۹۵۶

◀ ۴ نوامبر: استقرار نیروی اضطراری سازمان ملل (UNEF) در شبه‌جزیره سینا، موقتاً به جنگی که بر اثر ملی شدن کانال سوئز در ۲۶ ژوئیه همان سال آغاز شده بود، خاتمه داد (رجوع کنید به صفحه ۱۳).

◀ ۲۷ اکتبر: اتحاد شوروی برای جلوگیری از اقدام شورای امنیت در مورد مداخله شوروی در مجارستان در ۲۲ اکتبر، حق وتوی خود را به کار می‌گیرد. مجمع عمومی خواستار عقب‌نشینی نیروهای شوروی می‌شود.

۱۹۵۸

◀ نخستین کنفرانس سازمان ملل در مورد حقوق دریایی در ژنو (سوئیس) برگزار می‌شود.

◀ ۲۲ مه: در پی قیام ملی‌گرایان علیه کامیل شمعون، رئیس‌جمهور لبنان، دولت لبنان به سازمان ملل شکایت می‌کند و مدعی می‌شود که این شورش با حمایت سوریه

انجام گرفته است. شورای امنیت، در ژوئن، گروه نظارت سازمان ملل را در لبنان (UNOGIL) تشکیل می‌دهد. پس از اعزام نماینده ویژه سازمان ملل به اردن و اعلام دوره دوم ریاست جمهوری شمعون، بحران پایان می‌یابد.

◀ ۱۸ سپتامبر: نیکیتا خروشچف طرح خلع سلاح عمومی را به سازمان ملل ارائه می‌دهد.

۱۹۵۹

◀ تصویب اعلامیه حقوق کودک.

◀ ۱۲ نوامبر: مجمع عمومی از فرانسه می‌خواهد که آزمایش‌های هسته‌ای خود را در صحرا متوقف کند. نخستین آزمایش در ۱۳ فوریه ۱۹۶۰ انجام می‌گیرد.

۱۹۶۰

◀ ژوئیه: به درخواست کنگو (زئیر فعلی)، شورای امنیت به عملیات کمک نظامی و غیرنظامی دست می‌زند، که در ژوئن ۱۹۶۴ به پایان می‌رسد (رجوع کنید به صفحه ۱۳).

◀ دسامبر: اعلامیه اعطای استقلال به کشور و خلق‌های تحت سلطه استعمار.

۱۹۶۱

◀ ۱۸ سپتامبر: دبیرکل سازمان، داگ هامر شولد، هنگام بازگشت از ندولا (رودزیای شمالی - زامبیا فعلی)، در سانحه سقوط هواپیما کشته می‌شود - وی برای حل مناقشات کنگو به این مأموریت رفته بود.

◀ ۳ نوامبر: سیتو او تانت، اهل برمه (میانمار فعلی)، دبیرکل سازمان ملل می‌شود.

◀ دسامبر: ارتش هند به گوا، محدوده تحت کنترل پرتغالیها، هجوم می‌برد و این سرزمین را اشغال می‌کند. شورای امنیت به علت اعمال وتوی شوروی قادر به هیچ اقدامی نیست.

۱۹۶۲

◀ ایالات متحد و اتحاد شوروی مشترکاً ریاست کمیته ۱۸ را در مورد خلع سلاح به عهده می‌گیرند.

◀ ۲۳ اکتبر: اجلاس شورای امنیت برای بحث در مورد نصب موشک‌های شوروی در کوبا - ایالات متحد به نصب این موشکها اعتراض دارد (رجوع کنید به صفحه ۱۳).

۱۹۶۳

◀ شورای امنیت تحریم تسلیحاتی افریقای جنوبی را اختیاری اعلام می‌کند.

◀ ۵ اوت: پیمان منع آزمایش سلاح‌های هسته‌ای مسکو (پیمان منع جزئی آزمایشها).

۱۹۶۴

◀ مارس: ایجاد نیروی حافظ صلح سازمان ملل در قبرس (UNFICYP).

◀ ۱۸ ژوئن: شورای امنیت سیاست جدایی نژادی (آپارتاید) را در افریقای جنوبی محکوم می‌کند.

۱۹۶۵

◀ سپتامبر: از سرگیری عملیات جنگی بین هند و پاکستان بر سر کشمیر (رجوع کنید به صفحه ۱۵).

◀ ۱۱ نوامبر: بریتانیا، پس از اعلام استقلال رودزیا (که در ۱۹۷۹ به کشور مستقل زیمبابوه تبدیل می‌شود) توسط یان اسمیت، نخست‌وزیر کشور، و تأسیس یک دولت

اقلیت سفیدپوستان، شورای امنیت را به تشکیل جلسه فرا می‌خواند.

◀ ۹ نوامبر: اعمال تحریم‌هایی علیه پرتغال، به علت سیاستهای استعماری این کشور در افریقا.

۱۹۶۶

◀ انعقاد پیمان اصول حاکم بر فعالیتهای کشورها در اکتشاف و بهره‌برداری از فضا. دول عضو پیمان متعهد می‌شوند که هیچ نوع سلاح هسته‌ای و غیرهسته را در مدار قرار ندهند.

◀ ۲۷ اکتبر: مجمع عمومی قیومیت افریقای جنوبی را بر نامیبیا لغو می‌کند.

◀ ۱۶ دسامبر: شورای امنیت تحریم‌های اجباری علیه رودزیای جنوبی (زیمبابوه فعلی) اعمال می‌کند.

۱۹۶۷

◀ پیمان تلاتولکو (مکزیک) در مورد منع کاربرد سلاح‌های هسته‌ای در امریکای لاتین و کارائیب.

◀ مجمع عمومی اداره نامیبیا را به شورای قیومیت واگذار می‌کند.

◀ آوریل: اعزام هیئت «دیپلوماسی آرام» به آسیا توسط دبیرکل سازمان ملل، اوتانت، با هدف پایان بخشیدن به جنگ ویتنام. مذاکرات صلح سال بعد در پاریس آغاز می‌شود.

◀ ۱۸ مه: نیروی ویژه سازمان ملل از صحرای سینا عقب‌نشینی می‌کند. جمال عبدالناصر، رئیس‌جمهور مصر، خلیج عقبه را می‌بندد و بندر اسرائیلی عیلات را محاصره می‌کند.

◀ ۱۲ ژوئیه: مجمع عمومی تصمیم دولت فلسطین اشغالی را برای انضمام بیت‌المقدس، بعد از جنگ شش روزه (۵ - ۱۰ ژوئن)، مردود اعلام می‌کند.

◀ ۲۲ نوامبر: شورای امنیت عقب‌نشینی نیروهای مسلح را از سرزمینهای اشغالی خاورمیانه خواستار شد (رجوع کنید به صفحه ۱۳).

۱۹۶۸

◀ ۱ ژوئیه: انعقاد پیمان جلوگیری از تکثیر سلاح‌های هسته‌ای (NPT)، که در ۵ مارس ۱۹۷۰ به اجرا درآمد.

◀ ۲۰ اوت: نیروهای پیمان ورشو چکوسلواکی را اشغال می‌کنند و به روند آزادسازی رژیم «بهار پراگ» پایان می‌بخشد. شوروی بررسی این مسئله را در شورای امنیت وتو می‌کند.

۱۹۶۹

◀ ۴ ژانویه: میثاق بین‌المللی الغای همه اشکال تبعیض نژادی (مصوبه ۱۹۶۵) به اجرا درمی‌آید.

◀ مجمع عمومی اعلامیه پیشرفت و توسعه اجتماعی را تصویب می‌کند.

◀ ۱۸ ژانویه: برگزاری کنفرانس در مورد ویتنام، در پاریس؛ آغاز مذاکرات صلح.

۱۹۷۰

◀ ۱۷-۹ ژوئیه: تشکیل مجمع جوانان جهان.

۱۹۷۱

◀ دیوان عدالت بین‌المللی ادامه حضور افریقای جنوبی را در نامیبیا غیرقانونی اعلام می‌کند.

◀ ژانویه: «داوطلبان سازمان ملل» فعالیتهای خود را آغاز

می‌کنند.

◀ ۲۵ اکتبر: جمهوری خلق چین توسط مجمع عمومی به عنوان تنها نماینده چین در سازمان ملل به رسمیت شناخته می‌شود.

◀ ۲۲ دسامبر: کورت والدهایم (از اتریش) چهارمین دبیرکل سازمان می‌شود.

۱۹۷۲

◀ انعقاد میثاق منع سلاحهای زیستی و میکروبی.

◀ ۵ ژوئن: کنفرانس سازمان ملل در مورد محیط زیست، در استکهلم (سوئد).

۱۹۷۳

◀ مجمع عمومی «میثاق بین‌المللی مجازات و مبارزه با جنایت آپارتاید» را تصویب می‌کند (که در ۱۸ ژوئیه ۱۹۷۶ به اجرا درمی‌آید).

◀ ۲۴ اکتبر: شورای امنیت دومین نیروی اضطراری حافظ صلح سازمان ملل (UNEF II) را در خاورمیانه تشکیل می‌دهد (رجوع کنید به صفحه ۱۳).

۱۹۷۴

◀ افریقای جنوبی از حق شرکت در جلسات سازمان ملل محروم می‌شود. جنبشهای آزادیبخشی که مورد تأیید سازمان وحدت افریقا باشند به عنوان ناظر در سازمان ملل پذیرفته می‌شوند.

◀ برگزاری نخستین کنفرانس جمعیت جهان در بخارست (رومانی). کنفرانس دوم در ۱۹۸۴، در شهر مکزیکو (مکزیک) و کنفرانس سوم در ۱۹۹۴ در قاهره (مصر) برگزار می‌شود.

◀ ۱۸ ژانویه: به کوشش سازمان ملل، مصر و فلسطین اشغالی قرارداد آتش بس و رفع مخاصمه (قرارداد به اصطلاح «کیلو متر ۱۰۱») را منعقد می‌کنند.

◀ مه: ایجاد نیروی ناظر بر رفع مخاصمه سازمان ملل (UNDOF) برای نظارت بر خروج نیروهای فلسطین اشغالی از ارتفاعات جولان (سوریه).

◀ ژوئیه: نیروی پاسدار صلح سازمان ملل در قبرس (UNFICYP)، که از مارس ۱۹۶۴ در این کشور مستقرند، در پی کودتا و سرنگونی دولت اسقف ماکاریوس سوم، دوباره می‌شود.

◀ نوامبر: کنفرانس غذایی جهان در رم (ایتالیا) برگزار می‌شود. شورای غذایی جهان در ماه دسامبر تشکیل می‌شود.

◀ ۲۲ نوامبر: سازمان آزادیبخش فلسطین (PLO) به عنوان عضو ناظر سازمان ملل پذیرفته شد.

۱۹۷۵

◀ ایجاد کمیته سازمان ملل در مورد اعمال حقوق لاینفک مردم فلسطین.

◀ ۱۹ ژوئن - ۲ ژوئیه: اجلاس کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زنان، در شهر مکزیکو، اعلامیه تساوی زنان و سهم‌شان در صلح و توسعه را تصویب می‌کند. کنفرانسهای بعدی در مورد زنان در کپنهاگ (دانمارک)، ۱۹۸۰، در نایروبی (کنیا)، ۱۹۸۵ و پکن (چین)، ۱۹۹۵، برگزار گردید.

۱۹۷۶

◀ شورای امنیت اعمال افریقای جنوبی را در موارد متعدد محکوم می‌کند.

◀ کنفرانس سازمان ملل در مورد سکونتگاههای انسان (زیست‌بوم) در وانکوور برگزار می‌شود. دومین کنفرانس در این زمینه (زیست‌بوم ۲) قرار است در ۱۹۹۶ برگزار شود.

۱۹۷۷

◀ برگزاری کنفرانس آب سازمان ملل در مار دل پلاتا (آرژانتین).

۱۹۷۸

◀ نخستین اجلاس ویژه مجمع عمومی در مورد خلع سلاح تشکیل می‌شود. دو اجلاس دیگر در ۱۹۸۲ و ۱۹۸۸ برگزار می‌گردد.

۱۹۷۹

◀ ۹ نوامبر: شورای امنیت درخواست می‌کند که کارکنان سفارت امریکا در تهران، که در ۴ نوامبر توسط دانشجویان ایرانی به گروگان گرفته شده‌اند، آزاد گردند. گروگانها در ۲۰ ژانویه ۱۹۸۱ آزاد می‌شوند.

◀ ۲۷ دسامبر: ارتش شوروی وارد افغانستان می‌شود. وتوی شوروی مانع از آن می‌شود که شورای امنیت در این مورد قطعنامه‌ای تصویب کند.

۱۹۸۰

◀ ۱۱ ژانویه: مجمع عمومی خواستار عقب‌نشینی فوری و بی‌قید و شرط قوای خارجی از افغانستان می‌شود - اما بی‌نتیجه است.

◀ سپتامبر: جنگ بین ایران و عراق دوباره اوج می‌گیرد. شورای امنیت از دو کشور درخواست می‌کند که اختلافهای خود را از طریق میانجیگری یا مصالحه حل کنند (رجوع کنید به صفحه ۱۴).

۱۹۸۱

دعه بین‌المللی تهیه آب آشامیدنی و حمایت بهداشت

◀ تصویب میثاق ممنوعیت یا محدودیت استفاده از برخی سلاحهای رایج.

◀ کنفرانس سازمان ملل در مورد منابع تازه و تجدیدپذیر انرژی، در نایروبی (کنیا).

◀ ۱ سپتامبر: برگزاری نخستین کنفرانس سازمان ملل در مورد کشورهای توسعه نیافته، در پاریس.

◀ ۱۰ دسامبر: خاویر پریز د کویار پنجمین دبیرکل سازمان ملل می‌شود.

۱۹۸۲

سال بین‌المللی بسیج برای اعمال مجازاتها علیه افریقای جنوبی

◀ گردهمایی جهانی در مورد کهنسالی، در وین (اتریش).

◀ ۳ آوریل: شورای امنیت خواستار عقب‌نشینی نیروهای آرژانتین از جزایر فالکلند می‌شود.

◀ ۱ مه: آغاز درگیری بین بریتانیا و آرژانتین. ایالات متحد و بریتانیا تقاضای آتش بس را و تو می‌کنند. نیروهای آرژانتین در ۱۴ ژوئن تسلیم می‌شوند. در ۱۴ نوامبر مجمع عمومی اتخاذ راه‌حلی صلح‌جویانه را خواستار می‌شود.

◀ ژوئن: نیروی موقت سازمان ملل در لبنان قادر نیست که با عملیات «صلح در خلیل»، که نیروهای فلسطین اشغالی در لبنان بدان دست زده‌اند، مقابله کند. شورای امنیت درخواست می‌کند که نیروهای فلسطین اشغالی عقب‌نشینی کنند. ایالات متحد طرح فرانسه را برای اعلام

غرب بیروت به عنوان منطقه بی طرف و تو می‌کند. نیرویی چندملیتی بر خروج فلسطینیها از بیروت نظارت می‌کند.

◀ ۱۰ دسامبر: انعقاد میثاق سازمان ملل در مورد حقوق دریایی، در مونتگویی (جامائیکا).

۱۹۸۳

دعه معلولان سازمان ملل

دومین دعه مبارزه با نوادپرستی و تبعیض نژادی

◀ ۱۹ مه: شورای امنیت از گروه کونتادورا (مکزیک)، کلمبیا، پاناما و ونزوئلا) درخواست می‌کند که برای مسائل نیکاراگوئه و السالوادور راه‌حل‌های صلح‌آمیزی بیابند.

◀ اوت - سپتامبر: برگزاری کنفرانس بین‌المللی درباره مسئله فلسطین، در ژنو (سوئیس).

◀ ۲۵ اکتبر: ایالات متحد قطعنامه‌ای را در مورد مداخله نظامی این کشور در جزیره گرنادا را و تو می‌کند.

۱۹۸۴

◀ شورای امنیت قانون اساسی افریقای جنوبی را رد می‌کند.

۱۹۸۵

دعه ترابری و ارتباطات برای آسیا و اقیانوسیه

◀ انعقاد پیمان راروتونگا در مورد منطقه غیرهسته‌ای اقیانوسیه جنوبی.

◀ مارس: برگزاری کنفرانس بین‌المللی درباره وضعیت اضطراری در افریقا، در ژنو (سوئیس).

◀ مارس: شورای امنیت رژیم پرتوریا (افریقای جنوبی) را محکوم می‌کند.

۱۹۸۶

◀ ۲۲ مارس: شورای امنیت عراق را به علت به کارگیری سلاحهای شیمیایی محکوم می‌کند.

◀ ۹ ژوئیه: فرانسه و زلاندنو در ماجرای کشتی رین‌بو واریس (Rainbow Warrior) میانجیگری دبیرکل سازمان ملل را می‌پذیرند.

۱۹۸۸

دعه جهانی توسعه فرهنگی

◀ آوریل: پس از شش ماه مذاکره، در ژنو توافقنامه صلح بین دول افغانستان و پاکستان منعقد می‌شود. در ماه مه هیئت حسن‌نیت سازمان ملل در افغانستان و پاکستان (UNGOMAP) دایر می‌شود که تا مارس ۱۹۹۰ به فعالیت می‌پردازد.

◀ ۲۰ اوت: آتش بس بین ایران و عراق، پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ (۲۰ ژوئیه ۱۹۸۷) توسط طرفین، به اجرا درمی‌آید.

۱۹۹۰

دعه جهانی کاهش بلایای طبیعی

سومین دعه غلغ سلاح

دعه حقوق بین‌الملل سازمان ملل

دعه بین‌المللی ریشه‌کن کردن استعمار

◀ سپتامبر: برگزاری کنفرانس جهانی سران برای کودکان در نیویورک.

◀ ۲۰ سپتامبر: شورای امنیت قطعنامه ۶۶۸ را برای تعیین خطوط کلی حل مسائل کامبوج، تصویب می‌کند (رجوع کنید به صفحه ۱۴).

۱۹۹۱

چهارمین دهه توسعه سازمان ملل

دومین دهه ترابری و ارتباطات در آفریقا

دهه سازمان ملل برای مبارزه با مواد مخدر

- ◀ ۱۶ ژانویه: شورای امنیت عملیات «توفان صحرا» را علیه عراق تأیید می‌کند (رجوع کنید به صفحه ۱۴).
- ◀ ژوئن: اعزام هیئت ناظران سازمان ملل به اوگاندا - رواندا (UNOMUR)، که در سپتامبر ۱۹۹۴ مأموریت آن به پایان می‌رسد (رجوع کنید به صفحه ۱۴).
- ◀ ژوئیه: اعزام هیئت ناظران سازمان ملل به السالوادور (ONUSAL).
- ◀ ۲۵ سپتامبر: تحریم تسلیحاتی یوگوسلاوی سابق.
- ◀ ۲۳ اکتبر: انعقاد توافقنامه‌های کامبوج (رجوع کنید به صفحه ۱۴).

۱۹۹۲

سال بین‌المللی فضا

- ◀ پطرس پطرس غالی (مصر) ششمین دبیرکل سازمان ملل می‌شود.
- ◀ ۱۶ ژانویه: انعقاد توافقنامه صلح در شهر مکزیکو به ۱۲ سال درگیری در السالوادور پایان می‌بخشد. شورای امنیت به اختیارات هیئت ناظران سازمان ملل در السالوادور (ONUSAL) وسعت می‌بخشد.
- ◀ مارس: استقرار نیروی حافظ صلح سازمان ملل در یوگوسلاوی سابق (UNPROFOR)، که در ۲۱ فوریه تشکیل شده بود (رجوع کنید به صفحه ۱۵).
- ◀ آوریل: اجرای عملیات سازمان ملل در سومالی (UNOSOM I)، که در آوریل ۱۹۹۳ به پایان می‌رسد (رجوع کنید به صفحه ۱۵).
- ◀ ۳ - ۱۴ ژوئن: کنفرانس سازمان ملل درباره محیط‌زیست و توسعه («کنفرانس زمین») در ریو دو ژانیرو (برزیل).
- ◀ ۹ دسامبر: عملیات «بازگشت امید»، با هدف حمایت از فعالیتهای بشردوستانه در سومالی، توسط نیروی وظیفه متحد (UNITAF) اجرا می‌شود (رجوع کنید به صفحه ۱۵).

۱۹۹۳

دومین دهه توسعه صنعتی آفریقا

سال بین‌المللی بومیان جهان

- ◀ ۱۳ - ۱۵ ژانویه: میثاق ممنوعیت سلاحهای شیمیایی در پاریس منعقد می‌شود.
- ◀ مه: عملیات سازمان ملل در سومالی (UNOSOM II)، که در مارس ۱۹۹۵ پایان می‌یابد.
- ◀ ۱۴ - ۲۵ ژوئن: کنفرانس جهانی حقوق بشر توسط سازمان ملل در وین (اتریش) برگزار می‌شود و «اعلامیه وین» و «برنامه عمل» تصویب می‌شود.
- ◀ سپتامبر: اعزام هیئت سازمان ملل به هائیتی (UNMIH)

۱۹۹۴

سال بین‌المللی خانواده

- ◀ ۲۲ ژوئن: شورای امنیت «عملیات فیروزه» را در رواندا تصویب می‌کند (رجوع کنید به صفحه ۱۴).
- ◀ سپتامبر: شورای امنیت پیاده شدن نیروهای آمریکایی را در هائیتی برای تضمین امنیت بازگشت پرزیدنت آریستید به کشور تأیید می‌کند.
- ◀ ۵ - ۱۳ سپتامبر: برگزاری کنفرانس جمعیت جهان در

سیتو او تانت (میانمار)
۱۹۶۱-۱۹۷۱

داگ هامر شولد (سوئد)
۱۹۵۳-۱۹۶۱

تریگوه لیه (نروژ)
۱۹۴۶-۱۹۵۳

دبیرکل‌های سازمان ملل

پطرس پطرس غالی (مصر)
۱۹۹۱ - تاکنون

خاویر پرز د کویار (برو)
۱۹۸۱-۱۹۹۱

کورت والدهایم (اتریش)
۱۹۷۱-۱۹۸۱

Sources:
— ABC des Nations Unies, Département de l'information, Nations Unies, New York, 1994;
— L'ONU et le maintien de la paix, Département de l'information, Nations Unies, New York, 1993;
— Yearbook of the United Nations, 1992, Vol. 46, Département de l'information, Nations Unies, New York, 1992;
— «Les Nations Unies Pour un Monde Meilleur», publication préliminaire du n° spécial du 40e anniversaire, Chronique des Nations Unies, Vol. XXII, n° 4, 1985;
— L'ONU pour quoi faire?, André Lewin, Gallimard, Paris, 1995;
— L'ONU, Maurice Bertrand, La Découverte, Paris, 1994.

قاهره (مصر).

- ◀ ۱ دسامبر: کنفرانس جهانی درمورد ایدز، در پاریس.

۱۹۹۵

سال سازمان ملل برای تسامح

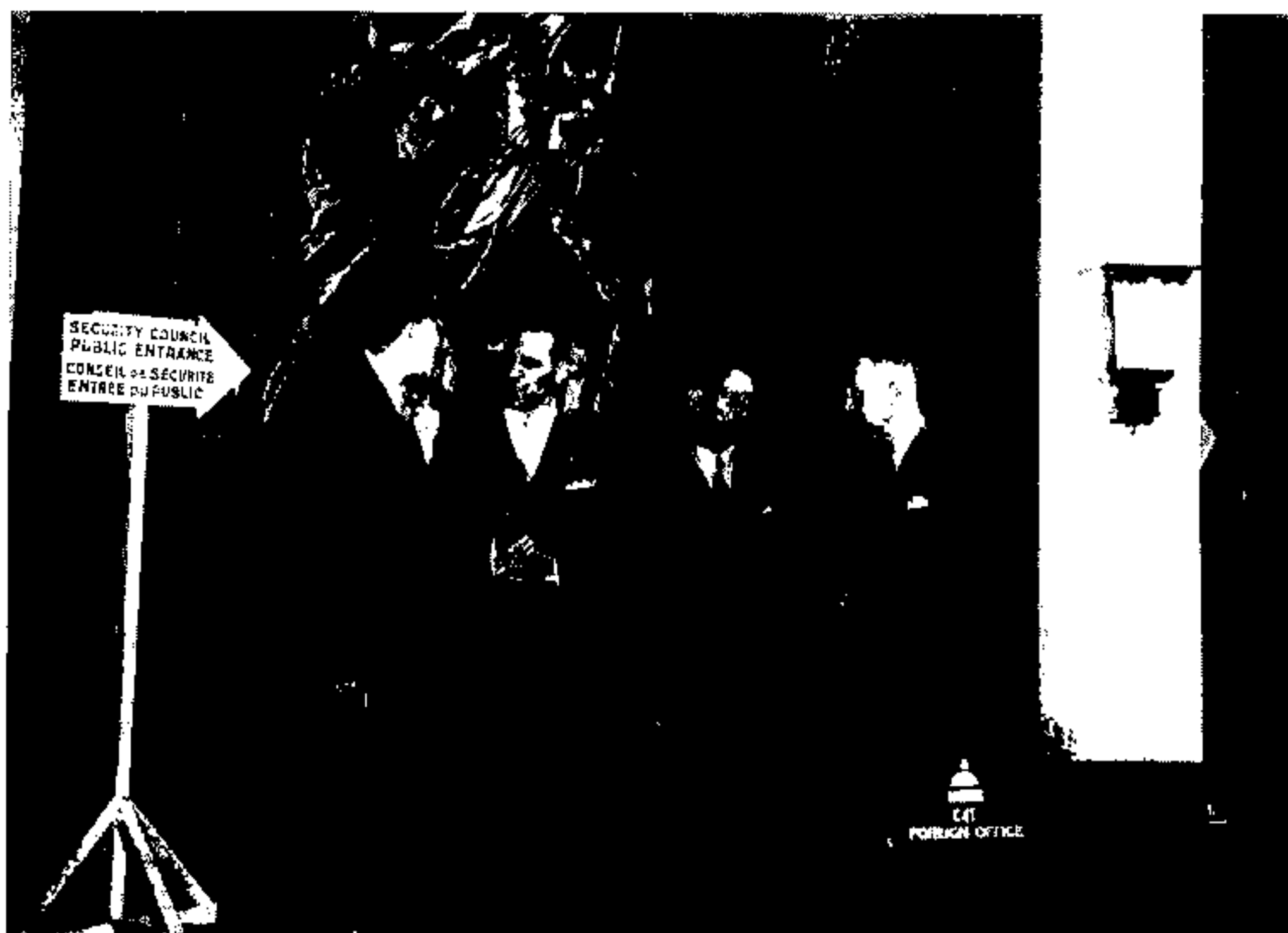
- ◀ فوریه: هیئت اعزامی سازمان ملل برای تحقیق درمورد آنگولا (UNAVEM II) عازم این کشور می‌شوند.
- ◀ ۶ - ۱۲ مارس: برگزاری کنفرانس سران جهان برای توسعه اجتماعی، کپنهاگ (دانمارک).
- ◀ مارس: پایان عملیات سازمان ملل در سومالی (UNOSOM II): آخرین واحدهای سازمان ملل سومالی را ترک می‌کنند.
- ◀ آوریل: موفقیت مأموریت هیئت اعزامی سازمان ملل در السالوادور (ONUSAL)، نیروهای سازمان ملل در ماه مه عقب‌نشینی می‌کنند.

درگیریهای مهم

هدف اصلی سازمان ملل حفظ صلح جهانی است و برای تحقق این مهم، در پی حل و فصل درگیریهای مهم است

محاصره برلین

در سال ۱۹۴۸، شهر برلین به دو بخش غربی و شرقی تقسیم شد. برلین غربی به اشغال انگلستان، فرانسه و آمریکا درآمد و برلین شرقی به اشغال شوروی. در هجده ژوئن همان سال، ایالات متحد، فرانسه و بریتانیای کبیر اصلاحات پولی را برای پایان بخشیدن به تورم موجود تصویب کردند. در ۲۳ ژوئن، استالین دست به کار شد و تمامی راههای آبی و خاکی منتهی به شهر را مسدود کرد. در مقابل، نیروهای غربی یک خط حمل و نقل اضطراری هوایی راه انداختند که مایحتاج شهر را تقریباً برای یک سال تأمین می کرد. در ماه سپتامبر از شورای امنیت تقاضای رسیدگی کردند. تریگوه لیه، دبیرکل سازمان ملل، جلساتی تشکیل داد که در ۴ مه ۱۹۴۹ با موفقیت به پایان رسید و بدین ترتیب، محاصره برلین خاتمه یافت.

نشست شورای امنیت در ۱۹۴۸ در پاریس، هنگام محاصره برلین. تصویر مقابل، در ورودی محل نشست، از چپ به راست: فیلیپ جیسیپ (ایالات متحد)، خوان برامولیا (آرژانتین)، الکساندر پارودی (فرانسه)، بیر الگزاندرو کادوگان (انگلستان).

جنگ کره

شود. در همان ماه، نیروهای داوطلب جمهوری خلق چین دوشادوش نیروهای کره شمالی وارد جنگ شدند. شورای امنیت خواستار عقب نشینی نیروهای چینی شد، اما با ونوی اتحاد شوروی مواجه شد. در مقابل، مجمع عمومی گروهی را تشکیل داد تا شرایط آتش بس را بررسی کند. در ۱۸ مه ۱۹۵۱، مجمع عمومی تصمیم به تحریم چین گرفت. در ۳۰ ژوئن، کره شمالی ترک مخاصمه را پذیرفت. در فوریه ۱۹۵۲، توافق اولیه به دست آمد و در ۲۷ ژوئیه ۱۹۵۳، فرمانده نیروهای سازمان ملل و فرمانده نیروهای کره شمالی و چین معاهده ترک مخاصمه را در پان مون جوم امضا کردند و جنگ کره پایان پذیرفت. در چهارم ژوئیه ۱۹۷۲، دولتهای دو کشور کره شمالی و کره جنوبی بیانیه مشترکی منتشر و طی آن اعلام کردند که هدف مشترک دو کشور ارتقای اتحاد ملی و رسیدن به وحدت دوباره از طریق راههای صلح آمیز است. در سال ۱۹۹۱، هر دو کشور به طور همزمان به عضویت سازمان ملل پذیرفته شدند.

حضور در شورای امنیت سریاز زده بود^{۱۱}، تصمیم شورا را به علت غیبت خود در زمان تصمیم گیری، غیرقانونی دانست، اما این اعتراض بی نتیجه ماند. در اول اوت، شوروی تصمیم گرفت به شورای امنیت بازگردد و تمامی پیش نویس قطعنامه ها را در این زمینه وتو کند. در سوم نوامبر، دین اچینسن، وزیر امور خارجه آمریکا، موجب تصویب قطعنامه ای شد که به مجمع عمومی اجازه می داد تا مسائلی را که در شورای امنیت با یک وتو مسدود شده بود، طرح و بررسی کند. به علاوه، این قطعنامه به مجمع عمومی امکان می داد تا در صورت لزوم و با تصویب اکثریت دوسوم آراء، متوسل به زور

ریشه های رویداد تقسیم کره به پایان جنگ جهانی دوم بازمی گردد. در سال ۱۹۴۸، به رغم تلاشهای سازمان ملل برای برپایی یک دولت واحد در کره، این کشور به دو بخش تجزیه شد. مجمع عمومی در همان سال کمیسیون سازمان ملل برای کره را تشکیل داد که در سال ۱۹۵۰، کمیسیون سازمان ملل برای وحدت و بازسازی کره جانشین آن شد. در ۲۵ ژوئن ۱۹۵۰، جنگ کره آغاز شد. در ۷ ژوئیه، شورای امنیت یک نیروی بین المللی با فرماندهی واحد تشکیل داد و واحدهای نظامی ۱۶ کشور، برای پیوستن به ارتش کره جنوبی اعزام شد. اتحاد جماهیر شوروی که برای مدت شش ماه از

۱۱ اتحاد جماهیر شوروی به نشانه اعتراض به حضور نمایندگان چانگ کای - چک به عنوان نماینده چین در سازمان ملل، شورای امنیت را به طور موقت ترک کرد.

امضای موافقتنامه
ترک مخاصمه در
پان - مون - جوم
(جمهوری دموکراتیک
خلق کره)،
۲۷ ژوئیه ۱۹۵۳.

جنگ اعراب و اسرائیل

مسئله فلسطین منشأ درگیری اعراب و فلسطین اشغالی در خاورمیانه است. در سال ۱۹۴۷، یعنی در زمان تصمیم‌گیری مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مورد آینده سرزمین فلسطین، این سرزمین با جمعیتی حدود ۲ میلیون نفر (دوسوم عرب و یک‌سوم یهودی) توسط انگلستان اداره می‌شد.

در ۲۹ نوامبر، مجمع عمومی سازمان ملل طرح تقسیم سرزمین فلسطین را تصویب کرد. در این طرح، یک دولت عربی و یک دولت یهودی پیش‌بینی شده بود و شهر بیت‌المقدس نیز در چهارچوب یک نظام بین‌المللی، توسط سازمان ملل اداره می‌شد. در ماه دسامبر، نشست سران عرب در قاهره این طرح را رد کرد.

در ۱۴ مه ۱۹۴۸، بریتانیای کبیر از قیمومیت خود بر فلسطین چشم‌پوشی کرد و دولت اسرائیل اعلام موجودیت کرد. روز بعد، فلسطینیها به همراه ارتش سوریه، لبنان، مصر و اردن جبهه واحدی را علیه دولت تازه‌تأسیس تشکیل دادند. در ۱۹۴۹، میان این چهار کشور و دولت فلسطین اشغالی موافقتنامه‌های ترک مخاصمه امضا شد و سازمان نظارت بر ترک مخاصمه سازمان ملل (UNTSO) به طرفهای درگیر مساعدت کرد تا مفاد موافقتنامه‌ها را رعایت و اجرا کنند.

اما درگیریهای مرزی همچنان ادامه داشت. در پی ملی شدن کانال سوئز از سوی دولت مصر در ۲۶ ژوئیه ۱۹۵۶، نیروهای فلسطین اشغالی صحرای سینا را اشغال کردند و در پایان اکتبر همان سال نیز، نیروهای فرانسه و انگلستان در سوئز پیاده شدند.

در چهارم نوامبر، مجمع عمومی سازمان ملل یک نشست فوق‌العاده تشکیل داد و خواهان آتش‌بس شد و نخستین نیروی حافظ صلح (UNEF) را تشکیل داد. این نیروهای اضطراری سازمان ملل بر عقب‌نشینی تدریجی نیروهای فلسطین اشغالی، فرانسه و انگلستان از صحرای سینا نظارت داشت و از خط مرزی میان مصر و فلسطین اشغالی پاسداری می‌کرد و آرامشی نسبی را برای منطقه فراهم آورد.

در ۱۶ مه ۱۹۶۷، نیروی حافظ صلح سازمان ملل به تقاضای مصر منطقه را ترک کرد. در ۵ ژوئن، دوباره میان فلسطین اشغالی از یک سو و مصر و اردن و سوریه از سوی

اردوگاه آوارگان در بقیه (اردن)، جلوی تصویر، ساختمانهای آموزشی اداره کار و تعاون سازمان ملل برای آوارگان فلسطینی در خاور نزدیک (UNRWA).

دیگر جنگ درگرفت. شورای امنیت در چهار نوبت خواهان آتش‌بس شد که سرانجام در ۱۱ ژوئن مورد موافقت قرار گرفت. در این زمان، نیروهای فلسطین اشغالی، صحرای سینا، نوار غزه، کرانه باختری رود اردن، بخش شرقی بیت‌المقدس و بخشی از بلندیهای جولان سوریه را اشغال کرده بود. شورای امنیت ناظرانی برای نظارت بر آتش‌بس فرستاد.

در ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷، شورای امنیت به اتفاق آرا قطعنامه ۲۴۲ را تصویب کرد. این قطعنامه اصول کلی حل و فصل صلح آمیز و پایدار مناقشه را تبیین می‌کرد. این اصول عبارت بود از: عقب‌نشینی نیروهای فلسطین اشغالی از سرزمینهایی که طی آخرین درگیری اشغال شده بود، پایان دادن به هرگونه مطالبه و هر شکلی از جنگ‌طلبی و تجاوز، به رسمیت شناختن و احترام به تمامیت ارضی و استقلال سیاسی هر یک از دولتهای منطقه، تضمین آزادی کشتیرانی بر آبهای بین‌المللی، و تخلیه منطقه از نیروهای نظامی.

از ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۳، گوناوار یارینگ نماینده دبیرکل سازمان ملل با کشورهای درگیر به گفتگو پرداخت (البته به استثنای سوریه که قطعنامه ۲۴۲ را نپذیرفته بود)، اما این گفتگوها بی‌نتیجه بود و در ۱۶ اکتبر ۱۹۷۳، درگیریها از سر گرفته شد.

در ۲۴ اکتبر همان سال، شورای امنیت دومین نیروی اضطراری حافظ صلح سازمان ملل (UNEF II) را تشکیل داد. استقرار ۷۰۰۰ سرباز نیروی حافظ صلح از ۱۲ کشور به جنگ اکتبر پایان بخشید. عقب‌نشینی متعاقب نیروها تحت نظارت سازمان ملل انجام شد.

بحران کنگو

داگ هامر شولد، دبیرکل سازمان ملل، در کاتانگا، کنگو (زئیر کنونی) در اوت ۱۹۶۰.

در سال ۱۹۶۰ و کمی پس از آنکه کنگو استقلال خود را به دست آورد، اغتشاشهای قومی در این کشور بالا گرفت و همین امر موجب شد تا بلژیک (استعمارگر پیشین کنگو) نیروهای خود را به آنجا اعزام کند.

در ۱۱ ژوئیه ۱۹۶۰، موسی چومبه، رهبر سیاسی ایالت کاتانگا، جدایی این ایالت را اعلام کرد. در ۱۲ ژوئیه، ژوزف کازاوبو و پاتریس لومومبا، رهبران کنگو، از سازمان ملل تقاضای کمک نظامی کردند. در کمتر از ۴۸ ساعت، از بیش از ۳۰ کشور جهان، نیرو به محل اعزام شد و کارشناسان غیرنظامی سازمان ملل برای کمک به حفظ خدمات دولتی، این نیرو را همراهی می‌کردند. در ۲۵ ژوئیه، نیروهای بلژیکی از تمامی خاک کنگو، بجز ایالت کاتانگا، خارج شدند.

در ۱۷ ژانویه ۱۹۶۱، پاتریس لومومبا به قتل رسید. یک ماه بعد، شورای امنیت برای جلوگیری از جنگ داخلی در کنگو، توسل به زور را تجویز کرد. نیروهای سازمان ملل کنترل منطقه میان کابالو و آبرتویل را در دست گرفتند. نیروهای تجزیه طلب تحت فرماندهی مزدوران خارجی با نیروهای سازمان درگیر شدند. در ۱۷ سپتامبر، داگ هامر شولد، دبیرکل وقت سازمان ملل، که برای دیدار با موسی چومبه رهسپار ندولا شده بود، در یک سانحه هوایی کشته شد.

عملیات سازمان ملل در کنگو، که در ابتدا برای

خروج نیروهای بلژیکی از کنگو انجام می‌گرفت، به عملیاتی برای حفظ تمامیت ارضی و استقلال سیاسی کشور بدل شد. این عملیات از جنگ داخلی جلوگیری کرد و به خروج تمامی نیروهای نظامی و شبه‌نظامی خارجی و مزدوران از کشور انجامید.

پس از پایان این عملیات، که یکی از بزرگترین عملیات در تاریخ سازمان ملل بود، در ژوئن ۱۹۶۴، سازمان عهده‌دار یک برنامه گسترده و بلندمدت کمک تکنیکی شد و در ۱۹۶۳ و ۱۹۶۴، حدود ۲۰۰۰ کارشناس را به کار گرفت.

بحران موشکی کوبا

رئیس‌جمهور وقت امریکا، محاصره کامل جزیره با اعلام کرد و ناوگانهای خود را به آنجا اعزام داشت. ناوگانهای جنگی شوروی و امریکا دور کوبا حلقه زدند و تنها یک حرکت کافی بود تا میان دو ابرقدرت جنگ درگیرد.

سیتو اوتانت، دبیرکل وقت سازمان ملل، شخصاً مداخله کرد و پیامهایی برای جان. اف. کندی و نیکیتا خروشچف فرستاد و ملاقاتهای جداگانه‌ای را با نمایندگان دوطرف ترتیب داد. در نتیجه، شوروی پذیرفت تا موشکهای خود را برچیند و ایالات متحد نیز پذیرفت تا موشکهای خود را از خاک ترکیه بردارد.

با به قدرت رسیدن فیدل کاسترو در کوبا، روابط این کشور با ایالات متحد تیره شد. در آوریل ۱۹۶۱، تبعیدیهای کوبایی که توسط ایالات متحد مسلح شده بودند، در خلیج خوکها پیاده شدند، اما طرح آنها مبنی بر به راه انداختن یک انقلاب مردمی، با شکست مواجه شد. با این وصف، امریکا همچنان به خصومت خود ادامه داد و کوبا از اتحاد جماهیر شوروی یاری خواست.

در ۱۸ اکتبر ۱۹۶۲، امریکا از فعالیت استقرار موشکهای شوروی مطلع شد. این موشکها قادر به هدف قرار دادن امریکا بودند. چهار روز بعد، جان. اف. کندی،

ارائه عکسها و نقشه‌های مربوط به بحران موشکی کوبا به اعضای شورای امنیت، اکتبر ۱۹۶۲

افسران گروه ناظران نظامی سازمان ملل
برای ایران و عراق (UNIIMOG)
در مقر فرماندهی خود در سلیمانیه (عراق).

رواندا

در اکتبر ۱۹۹۰، درگیری میان ارتش دولتی رواندا و جبهه میهنی رواندا در مرز میان رواندا و اوگاندا آغاز شد و به رغم توافقنامه‌های آتش‌بس، عملیات نظامی در فوریه ۱۹۹۳ از سر گرفته شد. هیئت‌ناظر سازمان ملل در اوگاندا - رواندا (UNOMUR) بر منطقه مرزی نظارت داشت و به عاملی مهم در ثبات منطقه بدل شد.

در ۴ اوت ۱۹۹۳، یک توافقنامه صلح کامل در آروشا امضا شد. در این توافقنامه استقرار یک حکومت دموکراتیک، بازگشت پناهندگان، ادغام نیروهای نظامی دوطرف، و استقرار یک نیروی بین‌المللی بی‌طرف برای اجرای مفاد توافقنامه پیش‌بینی شده بود. در اکتبر ۱۹۹۳، ناظران بین‌المللی هیئت نظارت سازمان ملل در اوگاندا - رواندا تحت فرماندهی هیئت جدید سازمان ملل برای کمک به رواندا (UNAMIR) مستقر شد.

مرگ رؤسای جمهور رواندا و بوروندی در یک سانحه هوایی در ۶ آوریل ۱۹۹۴، موجب از سرگیری جنگ داخلی در رواندا شد. شرایط کاملاً تغییر کرد. سربازان سازمان ملل موردتهاجم قرار می‌گرفتند و کشته می‌شدند. گردان بلژیکیها از منطقه خارج شد، اما «کلاه‌آبیها»ی سازمان ملل همچنان به فعالیتهای انسان‌دوستانه خود و همکاری با کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و کمیساریای عالی سازمان ملل برای پناهندگان (UNHCR) ادامه دادند.

در ۲۲ ژوئن ۱۹۹۴، شورای امنیت تصمیم گرفت تا اجازه آغاز یک عملیات چندملیتی را بدهد. این عملیات با نام «عملیات فیروزه» و به ابتکار فرانسه و با کمک نیروهای آفریقایی انجام گرفت و پیش از استقرار دوباره نیروهای سازمان ملل، مسئولیت حمایت از مناطق امن را از ماه ژوئیه تا اوت، برعهده داشت.

جنگ خلیج فارس

در ۲ اوت ۱۹۹۰، یعنی روز تجاوز عراق به کویت، شورای امنیت تحریمهایی اجباری مقرر داشت و راههای دیپلماتیکی برای اجتناب از جنگ آغاز کرد. شورای امنیت روز ۱۵ ژانویه ۱۹۹۱ را ضرب‌الاجل رعایت قطعنامه‌های شورای امنیت اعلام کرد.

عراق قطعنامه‌ها را رعایت نکرد و در نتیجه در ۱۶ ژانویه ۱۹۹۱، نیروهای چندملیتی حملات هوایی خود را آغاز کردند که در ۲۴ فوریه، با تهاجم زمینی تداوم یافت. در این عملیات با نام «عملیات صحرا»، ۲۸ کشور حضور داشتند و این عملیات به توصیه شورای امنیت و به فرماندهی امریکا انجام گرفت.

در ۲۷ فوریه ۱۹۹۱، نیروهای عراق کویت را ترک کردند. هیئت نظارت سازمان ملل برای عراق و کویت (UNIKOM) در آوریل ۱۹۹۱ در محل مستقر شد و امکان نظارت بین‌المللی بر خط آتش‌بس و نظارت بر تسلیحات عراق را فراهم آورد.

نیروهای حافظ صلح
سازمان ملل تحت نظر
دولت ———
سازمان ملل در کامبوج
(UNTAC)
به یک سرباز کامبوجی
طریقه خنثی‌سازی
مین را
آموزش می‌دهند.

جنازه‌ها و آوارگان رواندایی در جاده
منتهی به گوما (زئیر)، در ۱۹۹۴.

جنگ ایران و عراق

در ۲۰ ژوئیه ۱۹۸۷، شورای امنیت قطعنامه ۵۹۸ را به اتفاق آرا تصویب کرد و یک سال بعد، برپایه این قطعنامه آتش‌بس برقرار شد.

دبیرکل سازمان ملل فعالیت دیپلماتیک شدیدی را آغاز کرد و تماسهای مستقیمی را میان دو دولت برقرار ساخت. پس از امضای موافقتنامه ترک مخاصمه، گفتگوها زیر نظر سازمان ملل ادامه یافت، و گروه ناظران نظامی سازمان ملل برای ایران و عراق (UNIIMOG) بر عقب‌نشینی نیروهای دوطرف به دو سوی مرزهای شناخته شده بین‌المللی نظارت و رسیدگی کردند. این مأموریت در ۱۹۹۱ به پایان رسید.

پس از درگیری دهه هفتاد میان ایران و عراق که با مداخله مؤثر سازمان ملل به برقراری توافقی میان دو کشور انجامید، در سپتامبر ۱۹۸۰ عملیات جنگی از سر گرفته شد. در ۲۸ سپتامبر، شورای امنیت مسئله را با قید فوریت موردبررسی قرار داد و از طرفهای درگیر خواست تا مسئله خود را از طریق میانجیگری یا مصالحه حل و فصل کنند.

از ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۶، شورای امنیت هفت قطعنامه تصویب کرد و چندین هیئت به بغداد و تهران فرستاد. کارشناسان سازمان ملل استفاده از سلاحهای شیمیایی را تأیید کردند و شورای امنیت و دبیرکل سازمان ملل این عمل را محکوم کردند.

کامبوج

موقت بر آتش‌بس و خروج تمامی نیروهای خارجی نظارت داشت و خلع سلاح تمامی نیروهای احزاب کامبوج را برعهده گرفت. به علاوه، این دولت موقت بر فعالیت ساختارهای اجرایی نظارت داشت و انتخابات آزاد را سازمان داد.

این انتخابات از ۲۳ تا ۲۸ مه ۱۹۹۳ انجام گرفت و دولت جدید کامبوج تشکیل شد.

در ۱۹۸۹، پنج عضو دائمی شورای امنیت گفتگوهایی را در مورد مسئله قیمومیت کامبوج آغاز کردند و در سال ۱۹۹۰، سندی تهیه شد که پرمبنای آن، سازمان ملل به طور موقت قیمومیت این کشور را به عهده گرفت.

در ژوئن ۱۹۹۱، احزاب کامبوج تصمیم گرفتند تا آتش‌بس نامحدودی را برقرار سازند و دیگر کمکهای نظامی دریافت نکنند. در ماه اکتبر، سازمان ملل هیئت مقدماتی سازمان ملل در کامبوج (UNAMIC) را مستقر کرد و این هیئت به احزاب کامبوج در حفظ آتش‌بس یاری رساند. به علاوه، این هیئت تا مارس ۱۹۹۲، مسئولیت آموزش مردم را در مورد خطرات مینها و کشف و خنثی کردن آنها عهده‌دار بود.

در ۲۳ اکتبر ۱۹۹۱، احزاب کامبوج توافقنامه‌هایی را در مورد کامبوج در پاریس (فرانسه) امضا کردند و برای ضمانت اجرای آنها به سازمان ملل اختیارات تام دادند.

در مارس ۱۹۹۲، سازمان ملل برنامه بازگرداندن حدود ۳۷۵ هزار پناهنده و رانده شده کامبوجی را به کشور و نیز اسکان دوباره آنها را در کشور آغاز کرد و دولت موقت سازمان ملل در کامبوج استقرار یافت. این دولت

سومالی

سقوط زیاده‌باز، رئیس‌جمهور وقت سومالی در ژانویه ۱۹۹۱، جنگی خونین را برای دستیابی به قدرت در پی داشت. گرسنگی و بیماری و راهزنی دست به دست آشفته‌گی سیاسی داد. صدها هزار نفر از مردم سومالی جان سپردند و نزدیک به یک میلیون نفر تبعید شدند.

سازمان ملل فعالیت‌های انسان‌دوستانه خود را به‌طور موقت آغاز کرد و سازمان خواروبار و کشاورزی سازمان ملل (FAO)، برنامه توسعه سازمان ملل (UNDP)، یونسف، کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان (UNHCR)، برنامه غذایی (WFP) و سازمان بهداشت جهانی (WHO) در این فعالیت‌ها شرکت داشتند. عملیات سازمان ملل در سومالی (UNOSOMI)، آوریل ۱۹۹۲ تا آوریل ۱۹۹۳ پیوسته با حملات گروه‌های مسلح رو به‌رو بود.

در ۹ دسامبر ۱۹۹۲، نخستین گروه‌های مداخله سازمان ملل (UNITAF) به فرماندهی ایالات متحد در موگادیشو مستقر شد و مأموریت آن کمک به عملیات

انسان‌دوستانه بود. در مه ۱۹۹۳، عملیات شماره ۲ سازمان ملل در سومالی (UNOSOMII) این فعالیت‌ها را تداوم بخشید.

عملیات شماره ۲ نتایج قابل‌ملاحظه‌ای در عرصه‌های انسان‌دوستانه به دست آورد، اما با این وصف و به‌رغم امضا توافقاتی آشتی میان جنبش‌های گوناگون سومالی (در ژانویه ۱۹۹۳، مارس ۱۹۹۳، مه ۱۹۹۴) عملیات شماره ۲ نتوانست روند خلع سلاح را که پیش‌نیاز موفقیت عملیات بود، به انجام رساند.

۲۹ کشوری که یک نیروی نظامی ۲۸ هزار نفری و یک نیروی غیرنظامی ۲۸۰۰ نفری را تأمین کرده بودند، تصمیم گرفتند به نوبت نیروهای خود را از سومالی خارج کنند.

در مارس ۱۹۹۵، آخرین نیروهای کلاه‌آبی سازمان ملل سومالی را ترک کردند، اما سازمان‌های انسان‌دوستانه سازمان ملل و سازمان‌های غیردولتی در محل ماندند.

سومالی، اوت ۱۹۹۲.
پیاده کردن مواد خوراکی که
برنامه تغذیه جهانی (WFP)
آن را تأمین کرده بود.

درگیری هند و پاکستان

گرفت. دبیرکل سازمان ملل یک معاونت اجرایی برای گروه ناظران نظامی سازمان ملل در هند و پاکستان تعیین کرد. هیئت نظارت سازمان ملل برای هند و پاکستان (UNIPOM). وظیفه این هیئت نظارت بر آتش‌بس در مرزهای کشمیر بود. شورای امنیت برای ۲۲ سپتامبر ۱۹۶۵ دستور آتش‌بس داد. در فوریه ۱۹۶۶، نیروهای متخاصم دوطرف عقب‌نشینی کردند و مأموریت هیئت‌ناظران به پایان رسید.

در ۳ دسامبر ۱۹۷۱، دوباره در خط آتش‌بس کشمیر جنگ در گرفت. فردای آن روز مجمع عمومی سازمان ملل تقاضای آتش‌بس کرد که در ۱۷ دسامبر موردپذیرش قرار گرفت. در ژوئیه ۱۹۷۲، هند و پاکستان توافقنامه سیملا را درمورد خط نظارت بر کشمیر امضا کردند.

هیئت‌ناظران نظامی سازمان ملل در هند و پاکستان با همان مأموریت پیشین به کار خود ادامه داد، اما از تعداد نیروهای خود کاست. فعالیت این گروه نظارت بر آتش‌بس ۱۷ دسامبر ۱۹۷۱ و ارائه گزارش به دبیرکل سازمان ملل بود.

در سال ۱۹۴۷، بنابر طرح تقسیم و پیمان استقلال هند، ایالت جامو و کشمیر که قبلاً در قلمرو هندوستان بود، امکان یافت تا به هندوستان و یا به پاکستان (که با هر دو مرز مشترک دارد) بپیوندد. ماهاراجه ایالت خواهان پیوستن به هندوستان بود و همین امر منشأ درگیری نظامی میان هند و پاکستان شد. از پنجاه سال پیش بدین‌سو، سازمان ملل بر این درگیری نظارت داشته است.

در ۳۱ دسامبر ۱۹۴۷، این مسئله به شورای امنیت ارجاع شد و شورای امنیت در ۲ ژانویه ۱۹۴۸، کمیسیون سازمان ملل برای پاکستان (UNCIP) را به‌منظور پایان بخشیدن به درگیری و جنگ تشکیل داد. در اول ژانویه ۱۹۴۹، آتش‌بس برقرار شد و نخستین ناظران سازمان ملل در ۲۴ ژانویه در محل مستقر شدند. این گروه از ناظران هسته گروه ناظران نظامی سازمان ملل در هند و پاکستان (UNMOGIP) را شکل دادند. در ژوئیه همان سال، دو کشور موافقتنامه کراچی (پاکستان) را امضا کردند. این موافقتنامه یک خط آتش‌بس را تحت نظارت این ناظران تأمین می‌کرد.

در اوت ۱۹۶۵، عملیات نظامی از سرگرفته شد و تمامی مرزهای بین‌المللی هند و پاکستان غربی را دربر

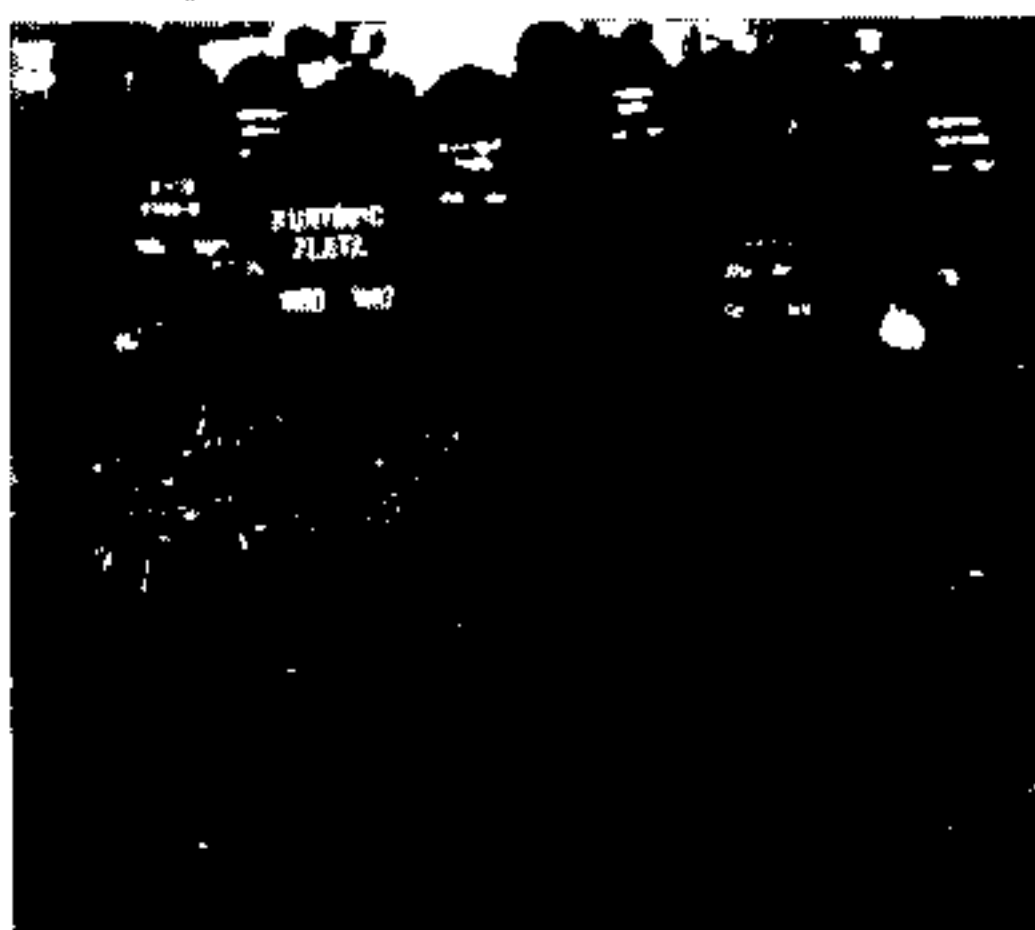

یک عضو گروه
ناظران نظامی
سازمان ملل در
هند و پاکستان
(UNMOGIP)
در حال انجام مأموریت
در جاده کشمیر
(۱۹۵۵).

یوگسلاوی سابق

در ۳۱ مارس ۱۹۹۵، نیروی حافظ صلح سازمان ملل به سه نیروی متمایز اما وابسته به هم و درجهت استقرار صلح تقسیم شد: UNPREDEP (جمهوری سابق یوگسلاوی مقدونیه)، UNPROFOR (بوسنی و هرزگوین) و UNCRO (کروواسی).

گورستان مردم بوسنی
در سارایوو (بوسنی و
هرزگوین)، ژوئن ۱۹۹۲.

تجزیه یوگسلاوی به آتش جنگی داخلی دامن زد که بین ژوئن ۱۹۹۱ تا ژوئن ۱۹۹۲، از کروواسی تا بوسنی و هرزگوین گسترش یافت.

در مارس ۱۹۹۲، نیروی حافظ صلح سازمان ملل (UNPROFOR) در محل مستقر شد که مأموریت آن نظارت بر روند خلع سلاح و خروج نیروهای نظامی از مناطق تحت حمایت سازمان ملل و سپس منطقه دوبروونیک بود.

باتوجه به خرابی اوضاع در بوسنی و هرزگوین، مأموریت و تعداد افراد نیروی حافظ صلح سازمان ملل بارها و بارها افزایش یافت. وظیفه این نیرو تضمین فعالیت فرودگاه سارایوو، رساندن کمک‌های انسان‌دوستانه، نظارت بر پروازهای نظامی در فضای هوایی بوسنی و هرزگوین بود. توافقات آتش‌بس در بوسنی و هرزگوین اجرا نشد.

در دسامبر ۱۹۹۲، نیروی حافظ صلح سازمان ملل به‌منظور اجرای یک برنامه پیشگیرانه در مقدونیه مستقر شد.

از ۱۹۹۴ به بعد، دخالت‌های نظامی ناتو در بوسنی و هرزگوین آغاز شد.

رای‌گیری
شورای امنیت برای
تحریم عراق، در
اوت ۱۹۹۰.

راههای صلح

موریس برتران

سازمان ملل برای پاسخگویی بهتر به بحرانهای کنونی و بویژه بحرانهای آینده باید در اندیشه تغییر ساختار خود باشد

در مورد آینده سازمان ملل، دو نظریه مخالف وجود دارد. نظریه نخست که بسیار رایج و پذیرفته شده است مدعی است که تغییر ساختار سازمانهای بین المللی صرفاً پس از پایان یک جنگ جهانی امکانپذیر است. تجربه تاریخی نیز گواه این مدعاست چندان که جامعه ملل در سال ۱۹۱۹ و سازمان ملل در ۱۹۴۵ پدید آمد. این نظریه متکی است بر مشاهده دستیابی به یک اتفاق نظر در درون «جامعه بین المللی»، چه تنها در این صورت است که می توان چهارچوب حقوقی حاکم بر مناسبات دولتها را تغییر داد. هرچند مشاهده چنین اتفاق نظری بی نهایت دشوار می نماید اما در عین حال، غیرممکن نیز نیست. تنها یک خیزش جهانی، همانند خیزشی که از پایان یک جنگ یا از پیروزی یک ائتلاف در سطح جهانی منتج می شود، می تواند شرایط را برای چنین اتفاق نظری فراهم آورد.

مطابق این نظریه، در صورتی که جنگ جهانی سوم درنگرد، سازمان ملل برای چندین دهه، همچنان به حیات خود ادامه می دهد، حال با هر مشکلی مواجه شود. بنابراین، جا دارد که در این پنجاهمین سالگرد تأسیس سازمان ملل، بقای عمر آن را آرزو کنیم. البته می پذیریم که جهان در حال تغییر و تحول است و اندیشه ها، از جمله اندیشه صلح، تحول می یابد، اما تصورمان این است که نهادهای موجود می توانند خود را با این تغییر و تحول سازگاری دهند، بدون آنکه دستخوش اصلاحاتی عمیق شوند.

نظریه دوم بر یک تحلیل پیچیده تر از تغییرات نهادی استوار است. این نظریه خواهان انجام اصلاحاتی بی درنگ یا انطباق مجموعه نظام با تحولات کنونی است. با این همه، این نظریه با نظریه پیشین در یک نکته اتفاق نظر دارد و آن اینکه با جمع بندی جریانهای متفاوت فکری در مورد صلح، توسط رئیس جمهور امریکا، وودرو ویلسن^۱، بود که نخستین نهاد جهانی در ۱۹۱۹ بنا شد و

نیز همین جریان فکری که با اندیشه های «کارکردگرا» در مورد مشترک کردن تلاشهای علمی فنی اصلاح و تکمیل شده بود، هدایتگر دولت روزولت در ایجاد سازمانهای برتن وودز یعنی (صندوق بین المللی پول و بانک جهانی) در ۱۹۴۴ و ایجاد سازمان ملل متحد در ۱۹۴۵ بود.

مدیریت در جهان پس از جنگ جهانی

پس نظریه دوم کاملاً می پذیرد که ۱۹۱۹ و ۱۹۴۵ دو تاریخ مهم و اساسی اند چون از موقعیتهایی استثنایی نشان دارند، اما از سویی دیگر، این نظریه خاطر نشان می کند که در تاریخها و شرایط دیگری نیز تغییراتی نهادی رخ داده اند که در آن میان، روند ساخت و بنای اروپا از اهمیت ویژه ای برخوردار است. این روند از دهه ۵۰ و از ایجاد جامعه ذغال و فولاد اروپا تا پیمان رم و سپس پیمان ماستریخت تداوم داشته است.

تأثیری که بنای اروپا در برقراری صلح جهانی داشت بسیار قویتر و سودمندتر از کارکرد جامعه ملل یا سازمان ملل متحد بود، به طوری که این بنا توانست امکان بروز جنگ میان فرانسه، انگلستان، آلمان، اسپانیا، اتریش و ایتالیا را تقریباً به صفر برساند، حال آنکه همین کشورها تا سال ۱۹۴۵ و از هزار سال پیش، همواره درگیر جنگهای بی شمار از جمله دو جنگ جهانی اول و دوم بوده اند.

در مقیاس جهانی نیز، نهادهای مهم دیگری از ۱۹۴۵ بدین سو تأسیس شده اند، برای نمونه آژانس بین المللی انرژی اتمی (IAEA) در ۱۹۶۵، گروه هفت یا همان اجلاس سران هفت کشور صنعتی غرب در ۱۹۷۵ که خلأ اتفاق نظر و همکاری میان قدرتهای بزرگ را پر می کرد و هم ارز یک «هیئت مدیره» جدید جهانی بود، و تأسیس سازمان جهانی تجارت (WTO) در ۱۹۹۴. این مثالها کاملاً گواه آن است که تغییرات اساسی

بالا: کنفرانس سانفرانسیسکو
(ایالات متحد) که به انعقاد
منشور سازمان ملل در ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵
انجامید.

چپ: صحنه ای از
جنگ داخلی در لیبری در اوت ۱۹۹۰.

فرانسه) در تأسیس گروه هفت، و یا تأثیر اندیشه‌های بسیار رایج بر ضرورت تنظیم تجارت بین‌المللی در زمان تأسیس سازمان جهانی تجارت، همه و همه نشان می‌دهد که تغییرات نهادی در لحظاتی غیر از زمان پیروزی حاصل از ائتلاف جهانی در یک جنگ، نیز رخ می‌دهند.

ضرورت اصلاحات

هر تلاشی برای تبیین آینده سازمان ملل در پرتو نظریه دوم، باید عامل زیر را در نظر گیرد:

امروزه ضرورت «تغییر» گسترده و سریع جامعه جهانی به‌طور فراگیری موردپذیرش قرار گرفته است. در مباحث سیاسی مربوط به ضرورت و الزام وابستگی متقابل، بازار واحد جهانی، بارانهای اسیدی که «مرزی نمی‌شناسد»، انقلاب اطلاع‌رسانی و ارتباطات و «دهکده جهانی»، اتفاق نظر رو به افزایش است. ایدئولوژی بازار آزاد که با مفهوم پولی اقتصاد همراه شده، به ایدئولوژی حاکم بدل شده است و به‌رغم مخالفتهای فزاینده با این ایدئولوژی، موضوعهای سیاسی یاد شده تنها در چهارچوب و انحصار این ایدئولوژی بررسی می‌شود. تأثیر و انعکاس پایان جنگ سرد همانند تأثیر پایان دو جنگ جهانی نبود. پایان جنگ سرد به تدریج جامعه جهانی را که در آن زندگی می‌کنیم به زیر سؤال برد.

این زیر سؤال رفتن اساساً از حس عمومی شکست در حل و فصل درگیریهای روزافزون دولتها (یوگسلاوی سابق، قفقاز، سومالی، مکزیک، رواندا) و نیز از موج فزاینده پناهندگانی که این درگیریها آنها را به سوی کشورهای صنعتی روانه می‌کند، نشأت می‌گیرد.

از سوی دیگر، خطرهای ناشی از عدم ثبات اقتصادی در سطح جهانی (بحرانهای مکزیک در فوریه ۱۹۹۵ یا

نهادی هنگامی رخ می‌دهد که دولتمردان متقاعد می‌شوند که چنین تغییراتی ضروری است، البته آن دولتمردانی مدنظر است که به واسطه موقعیت خود، می‌توانند بر طبقه سیاسی و آرای جهانی تأثیر بگذارند. برای نمونه، ژان مونه و رابرت شومان که با بهره‌گیری از اندیشه وحدت اروپا (اندیشه‌ای که از سده هجدهم، بسیاری از اندیشمندان به آن پرداخته بودند) و نیز با بسیج بخش قابل‌ملاحظه‌ای از طبقه سیاسی حول شعار «دولت واحد اروپا»، بنای اروپا را در ۱۹۵۱ پی ریختند.

تأثیر دوايت آيزنهاور، رئيس جمهور امريكا، در تأسيس آژانس بين‌المللى انرژى اتمى، تأثیر چند رهبر اروپایی، از جمله والری ژیسکاردستن (رئيس جمهور

می‌شود تا شاهد یکی از این دو رفتار در آرای عمومی باشیم: از یک سو، تشدید گرایشهای نژادپرستانه، ملی‌گرایانه، توده‌گرایانه و فاشیستی در کشورهای ثروتمند و نیز به موازات آن، جستجوی هویت‌های قومی، ملی‌گرایی یا بنیادگرایی مذهبی در کشورهای فقیر، و از سوی دیگر، احیای ایدئولوژی ضد فاشیستی و دموکراتیک و دفاع از حقوق بشر که به اصلاح نهادهای بین‌المللی معتقد است.

گرایش اول از پیش به صورت سربرآوردن حزب‌های توده‌گرا و راست افراطی در اروپا، گسترش نظریه‌های ملی‌گرایانه و نظامی در ایالات متحد، و نیز تشدید بنیادگرایی و ارتجاع در بسیاری از کشورهای جنوب ظاهر شده است. اما در مقابل، اضطراب حاصل از رشد این گرایش‌ها موجب بروز مقاومت جنبش‌های شهروندان و بخشی از آرای عمومی در دفاع از حقوق بشر، دموکراسی و صلح شده است.

با این همه، آن جامعه‌ای که باید موفقیت ایدئولوژی انسان‌گرا و جهان‌گرا را بویژه در عرصه صلح و تقسیم مسئولیت‌های سیاسی در عرصه جهانی، منطقه‌ای و ملی، تضمین کند، هنوز به درستی تبیین نشده است.

بی‌اعتنایی به پیشنهادها

این موقعیت نامطمئن از یک دهه پیش بدین سو، تلاش‌هایی قابل ملاحظه و تأمل‌ها و پیشنهادهایی در زمینه اصلاح یا تغییر کامل نهادهای بین‌المللی را در پی داشته است. و این امر پدیده‌ای جدید است چون چهل سال جنگ سرد تا ۱۹۸۵ هرگونه تأملی را در این زمینه سد کرده بود. نه تنها آلمان و ژاپن رسماً خواستار عضویت دائم در شورای امنیت سازمان ملل شدند، بلکه پیشنهادهای نهادی دیگری نیز با موافقت بیشتر کارشناسان و دست‌کم تنی چند از رهبران سیاسی کشورهای مختلف رو به رو شد.

این پیشنهادها عبارت است از: ایجاد یک شورای امنیت اقتصادی که نهادی است با اعضای محدود شامل نمایندگان قدرتهای بزرگ اقتصادی یا کشورهای پرجمعیت و مناطق مختلف جهان (این شورا از لحاظ گستردگی هم‌ارز گروه هفت است)، طرح مالیات بین‌المللی برای تأمین بودجه سازمان‌های بین‌المللی، جبران «کمبود دموکراسی» در سطح جهانی از رهگذر ایجاد یک هیئت از بهترین نمایندگان جامعه مدنی یا یک مجلس جهانی، تبیین و اجرای یک «راهبرد جلوگیری از جنگ‌ها» به جای اتکای صرف به روش‌های بی‌تأثیر «دیپلماسی پیشگیرانه» یا اعتماد به روش‌های واهی «امنیت جمعی»، اصلاح عمیق صندوق بین‌المللی پول یا

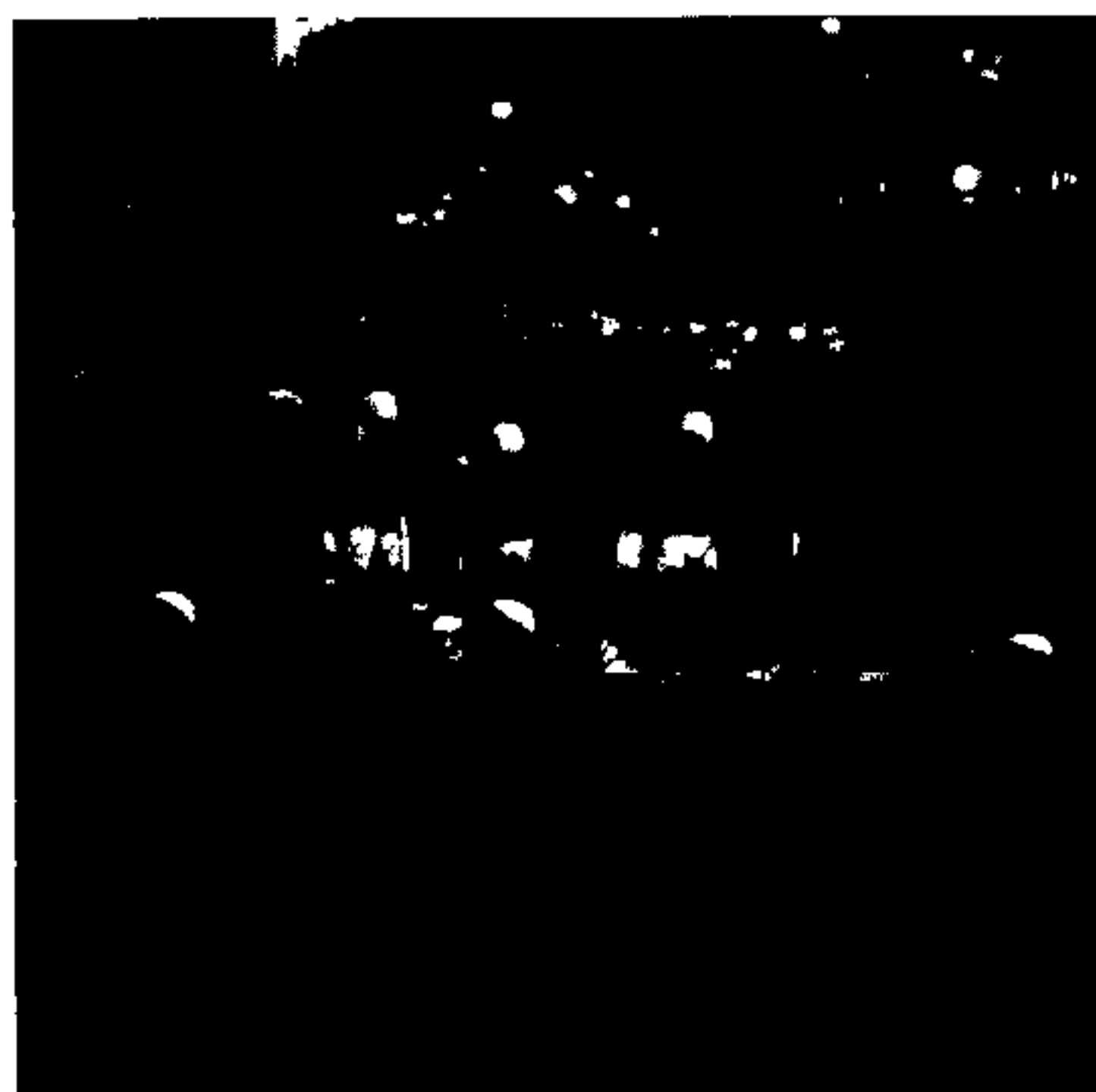
در جریان تظاهرات علیه تروریسم، پرچم الجزایر به‌طور نمادین در خیابان‌های الجزیره حمل می‌شود (الجزایر، ژانویه ۱۹۹۲).

نوسانهای شدید و دوره‌ای نرخ ارز) مایه نگرانی آرای عمومی و نیز رؤسای شرکتهای بزرگ و مسئولان اقتصادی و دارایی عمومی شده است.

به‌علاوه، تغییر شیوه تولید بر اثر پیشرفتهای شتابان الکترونیک و ارتباطات، چه در کشورهای ثروتمند و چه در کشورهای فقیر، میزان بیکاری را بالا برده، دستمزدها را پایین آورده و حاشیه‌نشینی و طرد اجتماعی را موجب شده است.

اما نه دولتها و نه سازمان‌های بین‌المللی، هیچ‌یک پاسخی به این تهدیدها و خطرهای جدید نداده‌اند. در بسیاری از کشورها، اعتبار سیاستمداران کاملاً زیر سؤال رفته است. همه چیز چنان است که گویی دولتهای ملی توان حل مشکلات خود را از دست داده‌اند، چون دیگر این مشکلات جهانی شده‌اند و از سوی دیگر، نهادهای بین‌المللی نیز از قدرت لازم برای حل نارساییها برخوردار نیستند.

اضطراب و نگرانی حاصل از این موقعیت موجب

درگیری میان پلیس و جوانان نژادپرست در نزدیکی اقامتگاه مهاجران در شهر روستوک (آلمان، اوت ۱۹۹۲)

سخنرانی نلسون ماندلا، معاون وقت
کنگره ملی آفریقا (ANC)،
خطاب به کمیته ضد آپارتاید در
سازمان ملل در نیویورک
(ایالات متحد، ۲۲ ژوئن ۱۹۹۰).

مهاجرت‌های گسترده بر اثر بروز جنگ‌های داخلی در
کشورهای مجاور کشورهای صنعتی که واکنش‌های
نژادپرستانه و ملی‌گرایی افراطی را در کشورهای ثروتمند
تشدید می‌کند، نمونه‌ای است از بحران‌های حاد امنیتی.
چنین بحران‌هایی ممکن است به انکار یا حتی انهدام
سازمان ملل بینجامد، آن هم در جهانی که دوباره به عرصه
رقابت‌های ملی و جنگ رهبری بدل شده است.

به عکس، بحران‌های خفیف‌تر و درعین حال با
هشدارهایی جدی، مثلاً در عرصه امنیت اقتصادی،
می‌تواند سیاستمداران آینده‌نگر و نگران پیامدهای
مصیبت‌بار را ترغیب کند تا اصلاحاتی بسیار گسترده را
توصیه و اجرا کنند، اصلاحاتی که به تدریج امکان
سازماندهی دوباره و تقویت ساختار نهادهای بین‌المللی را
فراهم می‌آورد.

بدین ترتیب، آینده سازمان ملل در تحلیل نهایی به
توانایی سیاستمداران به ارائه راه‌حلهای ژرف‌بینانه و عملی
کردن آنها - پیش از آنکه دیر شود - بستگی دارد. ■

۱. در «چهارده نظریه» او.

جایگزینی احتمالی آن با سازمانی همچون «بانک مرکزی
جهانی» که قادر به تضمین بهتر ثبات نرخ ارزهاست.
این تلاش‌ها که فقط همین امسال در بیش از صد
کمیسیون، سمپوزیوم، سمینار و برنامه‌های تحقیقاتی دنبال
شده، بر آن است تا نیازهایی اساسی که نهادهای بین‌المللی
امروز باید برآورده کنند، مورد شناسایی و پذیرش
همگان قرار گیرد. این نیازها عبارت است از نظام کارآمد
مشاوره میان رهبران سیاسی جهان، نمایندگی دموکراتیک
شهروندان، نظام امنیتی برای جلوگیری از جنگ‌های
داخلی، و تضمین بهتر ثبات اقتصادی.

اما با این وصف، این پیشنهادها هنوز هم با بی‌توجهی
رهبران سیاسی ملی نسبت به این گونه مشکلات و ناآگاهی
عمومی در مورد آنها روبرو است. پس تا آن زمان که
این پیشنهادها بتوانند از لحاظ سیاسی، پاسخ‌هایی امکان‌پذیر
و قابل اجرا برای حل مسائل بسیار حاد باشند، راهی دراز
در پیش است.

درواقع، آینده سازمان ملل بستگی دارد به تحول
موقعیت سیاسی جهانی و نیز ماهیت بحران‌هایی که این
موقعیت را رقم می‌زند.

موریس برتران

(M. Bertrand)

از فرانسه، مشاور افتتاحی هیئت نظارت
بر بودجه فرانسه و عضو سابق
هیئت مشترک بازرسان سازمان ملل،
کتاب زیر تازه‌ترین اثر او است:
L'ONU (La Decouverte,
Paris, 1994).

مبحث توسعه

کریستین کوملیو

آیا توسعه برای همه به یک معناست؟

آیا سازمان ملل متحد در طی این پنجاه سال موجودیت خود به روند توسعه کمک کرده است؟ و اگر پاسخ مثبت است به روند چه نوع توسعه‌ای؟ به علاوه، در سالهای آینده، چه نقشی را می‌توان از سازمان ملل در زمینه توسعه انتظار داشت؟

ارائه یک کارنامه کامل و جامع در چند صفحه امکانپذیر نیست^۱، چون چنین کارنامه‌ای پیش از هر چیز مستلزم کار و تلاشی سخت فنی است، به عبارت دیگر، فعالیت برای توسعه را نمی‌توان از فعالیت در سایر عرصه‌های مرتبط با آن همچون امنیت بین‌المللی، حقوق بشر، اعمال انساندوستانه یا در بخشهایی ویژه مانند بخش کودکان، تغذیه، کار و بهداشت جدا کرد. ارائه یک تصویر کلی از فعالیتهای چندوجهی و پیچیده بسیاری از نهادها و برنامه‌های تخصصی دشوار است اما با این وصف، ناممکن نیست.

از سوی دیگر، مشکل بعدی این است که چنین کارنامه‌ای بسیار بحث برانگیز خواهد بود. درواقع، اگر بپذیریم که توسعه بیشتر نتیجه یک فرایند سیاسی است تا یک مهارت صرفاً فن‌سالارانه، چنین پذیرشی به معنای انتخاب هدفها، داوری میان گروههای ذی‌نفع و در نتیجه بازی بی‌پایان و متقابل مناسبات نیروها، جبهه‌گیریهای ایدئولوژیک و راهبردهای گفتگو است.

ضعفها

من بر چهار نکته تأکید می‌کنم:

نخست اینکه پاسخگویی به نیازهای توسعه در سطح جهانی مستلزم تلاشی فوق‌العاده عظیم است و تحولات اخیر تاریخ سیاسی و اقتصادی بر عظمت این تلاش می‌افزاید. هیچ سازمانی به تنهایی نمی‌تواند به شیوه‌ای رضایت‌بخش، از عهده چنین تلاشی برآید. از این رو، این پرسش مطرح می‌شود که آیا باید نقش یک سازمان جهانی را به چند وظیفه مدیریت عادی و پیش‌پاافتاده محدود کرد؟ یا اینکه می‌توان از چنین سازمانی انتظار داشت که طرحهای جدید و تغییرات ضروری برای این تلاش عظیم را برآورده سازد؟ ابتدا وسوسه می‌شویم که به پرسش دوم پاسخ منفی دهیم، اما چنین

برنامه تغذیه جهانی در سال ۱۹۹۴، ۳/۳۵ میلیون تن مواد خوراکی توزیع کرده است. بالا، دانش‌آموزان یک مدرسه در پاراگوئه در چهارچوب یکی از برنامه‌های برنامه تغذیه جهانی (WFP)، اغذیه تقویتی دریافت می‌کنند. چپ، توزیع مواد خوراکی بین مردم، در چهارچوب یک برنامه توسعه تغذیه - برای - کار برنامه تغذیه جهانی (سريلانكا).

کریستین کوملیو

(Christian Comelieu)

از فرانسه، استاد و معاون پژوهشی در مؤسسه دانشگاهی مطالعات توسعه (IUED) ژنو. مناسبات جنوب - شمال (انتشارات دکوریت، ۱۹۹۱) از جمله کتابهای منتشرشده اوست.

پاسخی در واقع به معنای چشمپوشی از ارزش مفهومی و روش‌شناختی مفاهیمی است که سازمان ملل به تازگی ارائه داده است، مفاهیمی چون توسعه «پایدار»، توسعه «انسانی» و یا توسعه «اجتماعی»، هرچند تا به امروز از توان بالا و بالقوه این مفاهیم استفاده زیادی نشده است.

دوم اینکه سازمان ملل در حکم مکانی برای گفتگو و رویارویی میان شمال و جنوب درمورد توسعه بوده است. اما رویارویی بر گفتگو می‌چربیده و در نتیجه ثمربخش نبوده است، حال چه نتیجه این رویاروییها بروز اختلاف در مطالبات و تقاضاها باشد (همانند مباحثی که در دهه هفتاد حول «نظم اقتصادی نوین و بین‌المللی» درگرفت)، و چه نتیجه این رویاروییها تکرار بیهوده تقاضاهایی باشد که درست معرفی و طرح نشده و بی‌تناسب بودند، همچون افزایش کمک دولتی به روند توسعه که باید به ۰/۷ درصد از تولید ناخالص ملی کشورهای کمک‌کننده می‌رسید، اما تا به امروز صرفاً نیمی از این رقم را دربرگرفته است.

رویاروییهای نظریه‌های سوسیالیستی و کاپیتالیستی بر سر مسئله توسعه نیز یک بحث جدی را برنینگخت و پیروزی اندیشه‌ها و باورهای ساده‌گرا درمورد بازار هم نتیجه تأسف بار همین امر است.

سوم اینکه نقطه ضعف سازمان ملل این است که هیچگاه اصولی مشخص و تمام‌عیار درمورد توسعه ارائه نداده است.

بالا، معالجه یک کودک سومالیایی که از سوءتغذیه رنج می‌برد، در یک درمانگاه رایگان بهره‌مند از کمک صندوق کودکان سازمان ملل (یونیسف).
بالا چپ، معاینه یک دختر بچه مبتلا به گواتر، در جریان بسیج علیه بیماریهای ناشی از کمبود ید در بنگلادش تحت حمایت یونیسف.

پایین، بازگشت آوارگان تاجیک به میهن خود زیر نظر کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان (UNHCR).
چپ، اردوگاه آوارگان بوتانی در نیال.

پیش به سوی جهانی تر کردن سازمان ملل

چگونه سازمان ملل می تواند در آینده بهتر عمل کند؟ کارنامه سازمان ملل نارساییهای جدی را آشکار می سازد که تنها راه چاره آنها بازبینی و اصلاح اساسی و گسترده کل نظام حاکم بر سازمان است، آنچه اولویت دارد ضرورت بر داشتن گامهایی است که به راستی این سازمان را به سازمانی جهانی بدل کند.

این امر نخست بدین معناست که امکان حضور عادلانه تر نمایندگان و بازیگران اصلی روند توسعه در سطح جهانی فراهم آید. سازمان ملل دیگر نباید به مانند گذشته، اهرمهای مالی و پولی توسعه را به دست اقلیتی از کشورهای ثروتمند بدهد. اما به کار بستن این راه حل نهادی به این سادگیها هم نیست چون نمی توان از کشورهای ثروتمند خواست که هزینه مالی سازمانهایی را تأمین کنند که در تصمیم گیریهای هیچ گونه دخل و تصرفی ندارند.

دیگر اینکه این سازمان جدید باید بتواند به شیوه ای یکپارچه و منسجم بر تمامی ابعاد توسعه تأثیر بگذارد و همانند آنچه در نشست سران در کنپهاگ در مورد توسعه اجتماعی شاهد بودیم، فقط به بخشی از توسعه محدود نشود. تلقی این نشست آن بود که سازمان ملل باید فقط در حوزه توسعه «اجتماعی» عمل کند و سایر ابعاد توسعه، بویژه بعد اقتصادی آن، به دیگر نهادها واگذار شود. قائل شدن به چنین تمایزی میان ابعاد مختلف توسعه کاری بی ثمر و فاجعه بار است، بویژه آنکه یکی از ضروریترین وظایف تأمل و برنامه ریزی در مورد توسعه، دقیقاً همین یکپارچه سازی ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است.^۲ و سازمان ملل نمی تواند از این مهم شانه خالی کند.

و سرانجام اینکه چنین سازمانی باید توسعه را بر مبنای طیف گسترده تری از نیازهای اجتماعی در نظر گیرد و نه صرفاً بر مبنای آن نیازهایی که مطابق الگوی رایج کنونی، امکان مصرف فزاینده کالا را فراهم می آورد. این بدان معنا نیست که باید فقط ساختار تولید و مصرف که رشد را تعریف می کند، بازبینی و بازاندیشی کرد، بلکه باید کثرت گرایی را نیز در تعریف توسعه جای داد و اجزای این کثرت گرایی و سهم آن را در توسعه در نظر داشت و نیز الگوهای آن سازمان اجتماعی را که شرط این کثرت گرایی است، مشخص کرد. این کار از لحاظ سیاسی، کاری است بس دشوار.

این دیدگاههای اصلاحگر نتایج بسیاری دارد. این دیدگاهها به سازمان ملل امکان می دهد تا منابع جمعی را به نیازهایی تخصیص دهد که اولویت جهانی دارند، نیازهایی همچون تخفیف بدترین شکلهای محرومیت فیزیکی یا ظلم و استثمار اجتماعی، ممنوع کردن تجارت برخی از سلاحها، دفاع از شرایط اساسی حیات اکوسیستم، حتی اگر این نیازها با معیارهای رویکرد اقتصادی رایج همخوانی نداشته باشد.

تسهیلات رفاهی اردوگاههای آوارگان فلسطینی در نوار غزه بر اثر بارندگیهای شدید زمستان سال ۱۹۹۳ خسارتهای زیادی دید. از آن پس، اداره تعاون و کار سازمان ملل برای آوارگان فلسطینی در خاور نزدیک (UNRWA) شرایط عمومی اردوگاهها را بهبود بخشید.

سازمان ملل همواره در راستای موضع گیریهای نهادهای مالی گام برداشته است، نهادهایی که خود زیر نفوذ نظریه ارتدوکس نئوکلاسیک و منافع غرب قرار دارند، هرچند سازمان ملل گهگاه از سر لطف، به برخی از تقاضاهای جنوب که با این نئوکلاسیسم در تضاد آشتی ناپذیر بود، توجه نشان داده است. برنامه سازمان ملل در مورد توسعه از دیرباز، از اصول و موضع گیریهای بانک جهانی پیروی کرده است، و عدم انسجام و بی فایده گی «دهه های توسعه» و سایر بیانیه های رسمی سازمان در این خصوص، از همین جا ناشی می شود. چهارم اینکه در چنین شرایطی نباید از مشاهده ناهماهنگی فاحش فعالیتهای سازمان ملل در زمینه توسعه، چه در عرصه جمعیت، محیط زیست و کودکان و چه در عرصه سامان دهی ساختاری، صنعتی کردن، تغذیه یا تجارت بین المللی، تعجب کرد. اما این ناهماهنگی که تا اندازه ای اجتناب ناپذیر است، بیشتر از آن رو جای تأسف دارد که سازمان ملل از امکانات لازم برای دست زدن به اقدامی مؤثر در این زمینه برخوردار است و این نکته را بارها ثابت کرده است. باید افزود که اکنون بیش از همیشه به این اقدام نیاز است.

شرکت کودکان مکزیکی در تظاهرات روز واکسیناسیون و مبارزه علیه فلج کودکان (۱۹۸۶) زیر نظر سازمان جهانی بهداشت (OMS).

دو نمونه از فعالیتهای زیرنظر برنامه سازمان ملل برای توسعه. چپ، استقرار یک مولد بادی در موریسانی. راست، کشت و برداشت جلبک دریایی یک منبع درآمد اضافی برای ماهیگیران فیلیپینی.

پایین، یک ایستگاه تقویت رادیویی در گرین لوتر (انگلستان). اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه دور (ITU) در یکی از برنامه‌های توسعه خود از این نوع ایستگاه استفاده کرده است.

اما می‌توان از این عدم واقعگرایی اجتناب کرد، اگر تعهدهایی دقیق و مشخص را، شامل راهبردها و منابع کاملاً تبیین شده، پیش‌رو قرار دهیم. در این مورد به دو نمونه اشاره می‌کنم.

نخستین نمونه در مورد تجارت بین‌المللی است. الگوی غالب جهت‌گیری خاصی را به تمامی کشورها تحمیل می‌کند و این کار از رهگذر فعالیت نهادهای برتن وودز و توافقیهای گات^۱، بویژه ادغام هرچه بیشتر اقتصادهای ملی با تجارت بین‌المللی بر مبنای قاعده غالباً مبهم «مزیت‌های قیاسی» صورت می‌پذیرد. هزینه‌های گزاف این برداشت کوتاه‌بینانه و تجاری از توسعه بر همگان آشکار شده است، اما متأسفانه سازمان ملل برای تغییر این وضع تلاشی نمی‌کند.

دومین نمونه در مورد شیوه‌های جدید تأمین هزینه‌های توسعه، بویژه نقش یک نظام مالیاتی جهانی است. این نظام مالیاتی که به تازگی برنامه سازمان ملل برای توسعه آن را طرح کرده^۲، از این مزیت برخوردار است که مشقت کمتری به همراه دارد و در عین حال، امکان بهره‌برداری از منابع قابل ملاحظه‌ای را فراهم می‌آورد. بدون شک، تعهد کاملاً صریح سازمان ملل یا یک سازمان جهانی احیا شده نسبت به چنین برنامه‌هایی بسیار مؤثرتر از بحث‌های ظاهراً کلی و بی‌محتوا خواهد بود.

تأمل در مورد این‌گونه مسائل و بویژه، ارائه پیشنهادهایی دقیق از پیش آغاز شده است. اما این کار کافی نیست و باید به‌طور فراگیرتر و ریشه‌ای با ضرورتها برخورد کرد. خطرهای بسیارند و مسئله بر سر نوید دادن «آینده‌ای درخشان» نیست بلکه باید برای ریشه‌کن کردن برخی عوامل غیرقابل قبول تلاش کرد تا بقای جهان حاضر تضمین شود. ■

با این وصف، ناگفته پیداست که این برداشت وسیع از نقش سازمان ملل خطری را در پی دارد و آن فقدان واقعگرایی است، یعنی همان چیزی که در گذشته شاهد آن بوده‌ایم، برای نمونه بیانیه‌های اغراق‌آمیز و گزافه‌گوییهای سازمان ملل در مورد «حق ملل در اداره سرنوشت خود» یا «حق بهداشت همگانی تا سال ۲۰۰۰». این خطر خطری است دوگانه: از یک سو، خطر فقدان یک پایه سیاسی و اجتماعی ضروری برای تبیین چنین اولویتیایی، و خطر بدتر از آن، وجود یک اتفاق نظر جهانی حول چند هدف کلی، بدون آنکه کسی نسبت به این هدفها متعهد باشد.

۱. نگاه کنید به کتاب سازمان ملل متحد، نوشته موريس برتران، مجموعه روپر (Repères) از انتشارات وکورت (Découverte)، پاریس، ۱۹۹۴. این کتاب نگاهی است نقادانه به کارکرد پیچیده سازمان ملل. مقاله حاضر بویژه از این کتاب استفاده کرده است.

۲. بخصوص نگاه کنید به برای یک توسعه اجتماعی متفاوت: جستجوی یک روش رویکرد، گزارش یک گروه کار برای کنفرانس سازمان ملل در مورد توسعه اجتماعی، در مارس ۱۹۹۵ در کنهناگ (انستیتو دانشگاهی مطالعات توسعه، ژنو، ژوئیه ۱۹۹۴):

Pour un développement Social différent: recherche d'une méthode d'approche

۳. گات: موافقتنامه عمومی تعرفه‌های گمرکی و تجارت که هم‌اکنون سازمان جهانی تجارت جایگزین آن شده است (هیئت تحریریه).

۴. گزارش جهانی پیرامون توسعه انسانی ۱۹۹۴، برنامه سازمان ملل برای توسعه، انتشارات دانشگاه آکسفورد، نیویورک، ۱۹۹۴: Human Development Report 1994.

کارنامه - ۳

مبارزه برای حقوق بشر

فیلیپ آلستن

نظام بین‌المللی دفاع از حقوق بشر پیشرفتهایی واقعی کرده است
اما هنوز راهی دراز و پیشرفتهای بسیار پیش‌رو است

۱۹۴۷ اعلام کردند که این کمیسیون «هیچگونه قدرتی» در پاسخگویی به موارد نقض حقوق بشر ندارد. و همان‌گونه که یکی از کارمندان عالی‌رتبه سازمان ملل در آن زمان می‌گوید، آیین دادرسی موارد نقض حقوق بشر «پر زرق و برق‌ترین زباله‌دان جهان است».

در سال ۱۹۴۸، بسیاری از دولتها با صراحت به هرگونه پیشنهادی در زمینه الزام در اجرای مقررات بیانیه جهانی پاسخ رد دادند و در سال ۱۹۵۳، ایالات متحد آمریکا به تمام جهانیان اعلام کرد که هر متنی را که سازمان ملل در زمینه «حقوق بشر» تصویب کند، رعایت نخواهد کرد. جنگ سرد موجب شد تا پیش‌نویس دو معاهده الحاقی به بیانیه جهانی تا سال ۱۹۶۶ به تعویق افتد، و تصویب و اجرای آن به ده سال بعد موکول شد. در این زمان، ۳۵ کشور این دو معاهده را

هنگامی که بیانیه جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۴۸ در پاریس (فرانسه) به تصویب رسید، تقریباً تمامی دولتها اعلام کردند که از لحاظ قانونی، تحت هیچ شرایطی مقید و موظف به اجرای این بیانیه نیستند. تنها مواردی از نقض حقوق بشر که در آن زمان محکوم شد، عبارت بود از برده‌داری، کشتار دسته‌جمعی و بی‌شرمانه‌ترین سوءاستفاده‌ها از حقوق بیگانگان مقیم یک کشور. تقریباً تمامی دولتهای امضاکننده بیانیه با طیب‌خاطر پشت ماده ۲ (۷) منشور سازمان پناه گرفتند، چه این ماده تأیید می‌کرد که تمامی موارد دیگر رعایت حقوق بشر به امور داخلی کشورها مربوط است. یک کمیسیون حقوق بشر نیز تأسیس شد که کاملاً تحت سیطره دولتها بود و کار آن اساساً به نوشتن معاهده‌های جدید و سایر اسناد حقوقی محدود می‌شد. در مقابل، دولتها در سال

فیلیپ آلستن (Ph. Alston)
از استرالیا، مدیر مرکز حقوق بین‌المللی و عمومی در دانشگاه ملی استرالیا، رئیس کمیته سازمان ملل برای حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، و استاد حقوق است. او مؤلف کتابهای بسیاری است، از آن جمله بهترین علایق کودک، آشتی فرهنگ و حقوق بشر (انتشارات دانشگاه آکسفورد، ۱۹۹۴). به علاوه، او ویراستار انگلیسی کتاب ابعاد بین‌المللی حقوق بشر (۲ جلد، انتشارات یونسکو، ۱۹۸۲) بوده است.

راست، کنفرانس جهانی حقوق بشر در وین (اتریش) از ۱۳ تا ۲۵ ژوئن ۱۹۹۳، به دعوت سازمان ملل.

قدرت روزافزون و کارایی رویه‌های کمیسیون مخالفت می‌ورزند و گاهی نیز به شیوه‌ای خشونت‌آمیز به عملکردهای کمیسیون اعتراض می‌کنند.

سازمان ملل به‌تازگی در مدیریت برنامه‌های اجرایی حقوق بشر مشارکت فعالانه‌ای داشته است. این برنامه‌ها در کشورهای چون السالوادور، کامبوج، هائیتی، رواندا و برونودی، از اهمیت و گستردگی بی‌سابقه‌ای برخوردار بوده است. برگزاری انتخابات آزاد که نخستین نمونه آن در سال ۱۹۸۹ در نامیبیا انجام شد، اینک به یکی از وظایف اصلی سازمان ملل بدل شده است. به‌علاوه، در بسیاری از کشورها کمک‌هایی فنی در عرصه حقوق بشر ارائه شده است. در ۱۹۹۳، کنفرانس جهانی وین (اتریش) پیرامون حقوق بشر آشکارا حقوق زنان را به رسمیت شناخت، حقوقی که تا آن زمان، به طرزی فاحش نادیده گرفته شده، اما از آن پس به یک اولویت مهم بدل شده است. سال بعد، کمیساریای عالی سازمان ملل برای حقوق بشر تشکیل شد. مختصر آنکه نظام بین‌المللی دفاع از حقوق بشر از چنان رشد چشمگیری در سالهای اخیر برخوردار بوده است که برای اکثر ناظران سال ۱۹۴۵ و پایان جنگ جهانی دوم حتی قابل تصور نبود.

مبارزه برای جهانی کردن حقوق بشر

یکی از بزرگترین مبارزه‌هایی که نظام بین‌المللی حقوق بشر پس از پایان جنگ سرد پیش‌رو دارد، تأکید بی‌چون و چرا بر جهانی بودن حقوق بشر است. به هنگام تهیه پیش‌نویس بیانیه جهانی حقوق بشر، بسیاری از کشورهای جهان سوم هنوز به استقلال دست نیافته بودند و در نتیجه، در تهیه آن دخالتی نداشتند. در سال ۱۹۶۶، بسیاری از کشورها در تصویب دو معاهده بین‌المللی شرکت داشتند، اما امکان بحث و مبادله عینی فرهنگی در این زمینه عقیم ماند، چون فضای حاکم ناشی از جنگ سرد بسیاری از کشورها را وامی‌داشت تا در یکی از دو اردوگاه ایدئولوژیک شرق یا غرب جای بگیرند. در پایان دهه هشتاد، بحثی پویا بر سر اینکه آیا حقوق بشر به‌راستی از خصوصیتی جهانی برخوردار است یا به بافت اجتماعی خاص هر جامعه بستگی دارد، درگرفت. از

تصویب کردند. از همین‌رو، بنا به یک ارزیابی که در سال ۱۹۷۶ یعنی کمتر از بیست سال پیش، درمورد موفقیتها و چشم‌اندازهای سازمان ملل در زمینه حقوق بشر انجام شد، وضعیت چندان خوش‌بینانه نبود.

از نظریه تا عمل

اما از آن زمان به بعد، پیشرفتهای قابل ملاحظه‌ای صورت گرفته است. اصول بیانیه جهانی حقوق بشر عملاً در تمامی کشورهای عضو سازمان ملل به اجرا درآمد و به موضع‌گیری رسمی این کشورها درمورد اساسنامه حقوقی بیانیه توجهی نشد. درواقع، جامعه بین‌المللی نظر مثبتی نسبت به این باور که دفاع از حقوق بشر یک مسئله کاملاً ملی است، ندارد، هرچند هنوز هم دولتها گاهی به این حربه متوسل می‌شوند.^۲ بیانیه جهانی حقوق بشر با یک سلسله متون بین‌المللی تکمیل شد که در این میان، ۶ معاهده و میثاق «اصلی» از مهمترین متون هستند، از آن جمله دو معاهده، یکی درمورد حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و دیگری درمورد حقوق مدنی و سیاسی، و همچنین میثاقهایی درمورد تبعیض نژادی، تبعیض جنسی، شکنجه و حقوق کودکان. سازمان ملل شش هیئت نمایندگی، متشکل از حقوقدانان متخصص، و نیز مکانیسمهایی پیچیده را برای نظارت بر رعایت الزامها و تعهدها از سوی دولتها ایجاد کرده است. افزون بر این، معاهده‌هایی منطقه‌ای در اروپا، امریکا و افریقا با سازوکارهای اجرایی خاص خود وجود دارد.

در اواسط دهه شصت میلادی، کمیسیون حقوق بشر درمقابل نقض حقوق بشر، هرچند درموردی بسیار محدود، واکنش نشان داد. از سال ۱۹۷۹ بدین سو، به تدریج و دائماً بر شمار کشورهای تحت نظر کمیسیون حقوق بشر افزوده شد و بُرد و کارایی رویه‌های تحقیق و بررسی کمیسیون بسط و گسترش یافت. به‌علاوه، سازمانهای غیردولتی و خودقربانیان نقض حقوق بشر روز به روز بر مشارکت خود در فعالیت هیئتهای کمیسیون حقوق بشر و زیرکمیسیونهای آن افزوده‌اند. درمقابل، بسیاری از دولتها که به‌منظور تأثیرگذاری بر گفتگوهای کمیسیون، در نشستهای آن شرکت می‌کنند، با

مردم موزامبیک در انتظار دادن رأی. این رأی‌گیری در اکتبر ۱۹۹۳ و تحت نظارت سازمان ملل در کشور موزامبیک برگزار شد.

تظاهرات سرخپوستان امریکای شمالی در برابر ساختمان سازمان ملل در وین، به هنگام برگزاری کنفرانس جهانی حقوق بشر در وین (۱۹۹۳).

شب‌زنده‌داری با شعبه‌های روشن
در نیویورک (ایالات متحد) به هنگام
کنفرانس سران ملتها برای کودکان
در مقر سازمان ملل متحد،
در سپتامبر ۱۹۹۰.
یونیسف سازماندهی این گردهمایی را
برعهده داشت.

سازمان وحدت افريقا و سازمان ايالت‌های امريکا بهره‌مند شوند. همچنين بايد هماهنگی بيشتر و بهتری در سطح جهانی داشته باشند و انتقادهای خود را به شیوه‌ای مرتب‌تر مطرح کنند. اين سازمانها موظف‌اند به منزله یک گروه، توجه و دقت بيشتری نسبت به حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مبذول کنند. درحقیقت، بسیاری از سازمانهای مهم غيردولتی کاری جز طرح صوری اين حقوق نمی‌کنند.

انطباق گفتار با کردار

گرچه در پنجاه سال گذشته، تلاشهای بسیاری انجام شده است اما همچنان تلاشهای بی‌شماری پيش روی ماست. در سالهای آینده، دولتها بايد گفتارهای زیبایشان را به عمل درآورند. برنامه سازمان ملل برای حقوق بشر بودجه بسیار کمی دارد و به‌روشنی از انجام وظایف خود ناتوان است. به‌رغم تمامی بیانیهای پرطمطراق سازمان ملل، بسیاری از دولتها همچنان حقوق اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شهروندان خود را به ریشخند می‌گیرند. درنتیجه، مشکلات نگران‌کننده‌ای چون سوءتغذیه حاد، نبود آب آشامیدنی، فقر، نبود بهداشت و آموزش و مسکن در زمره مسائل حقوق بشر جای نمی‌گیرد. چنین رویکردی، چه از لحاظ اخلاقی و چه از لحاظ حقوقی، مردود است و دولتها و جامعه بین‌المللی بايد تعهدهای خود را جدی بگیرند. در این راستا، گام نخست و هدف اصلی تصویب شش میثاق و معاهده اساسی حقوق بشر است. به‌علاوه، مکانیسمهای نهادی نیز باید تقویت شوند تا به دولتها در رعایت کامل حقوق بشر شهروندانشان یاری رسانند یا درصورت لزوم، آنان را به این کار وادارند، دقیقاً همان‌گونه که دولتها با امضای منشور سازمان ملل به این کار متعهد شده‌اند.

همین‌رو، کنفرانس وین^۳ بار دیگر بر این نکته تأکید کرد که «جای هیچ‌گونه شک و تردیدی در ارزش جهانی حقوق بشر و آزادیهای فردی نیست». گرچه این تأکید مهم است اما موجب آن نمی‌شود که ویژگیهای فرهنگی هر جامعه و ضرورت توجه به آنها نادیده گرفته شود.

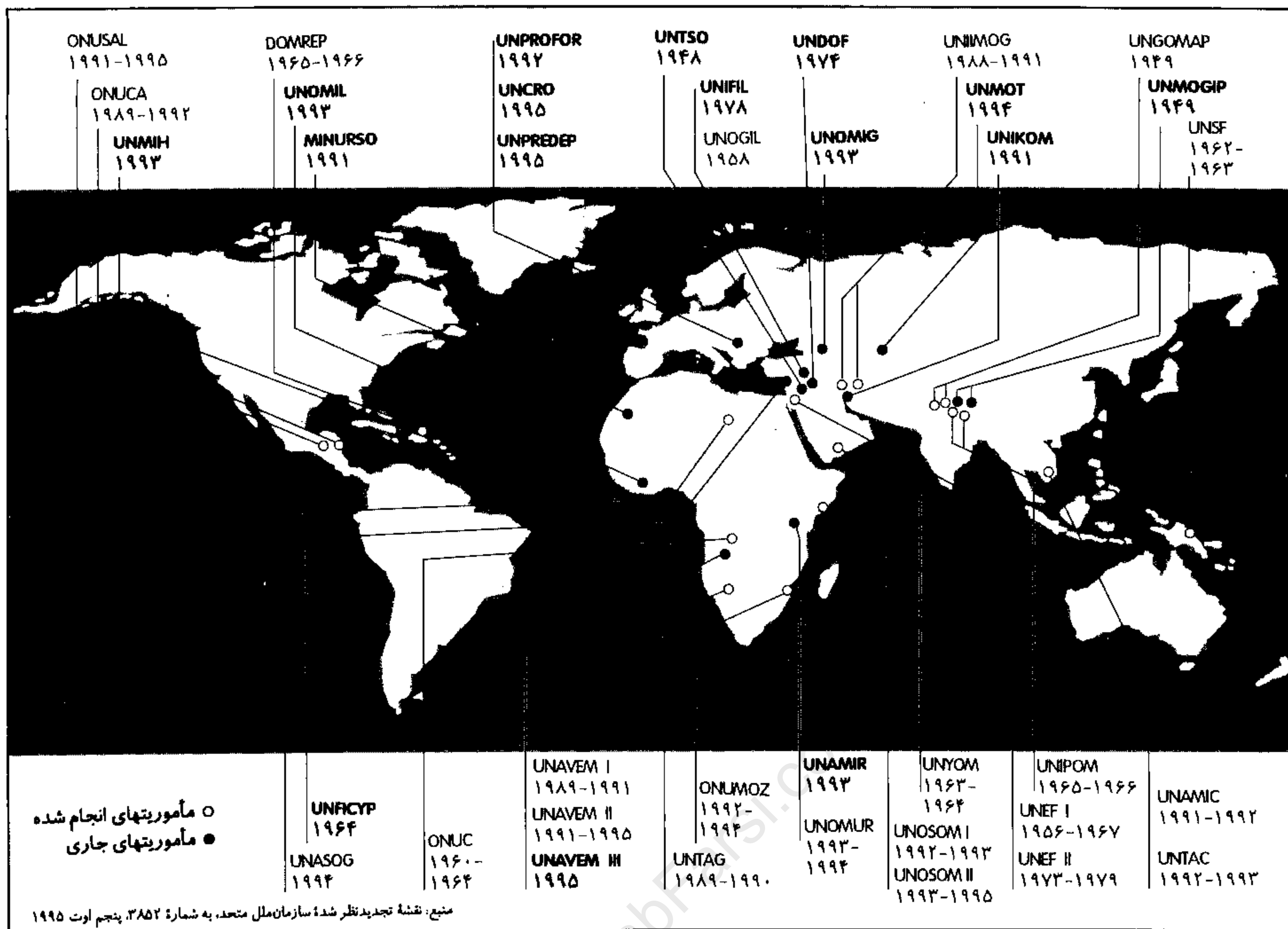
جدا از تأکید بر حقوق اساسی فرد یعنی تمامیت و کمال مادی و معنوی او، باید ماهیت سنتها و فرهنگ هر جامعه را درنظر گرفت. بدین‌ترتیب می‌توان رعایت حقوق فرد را گسترش داد و از آن حمایت کرد و این حقوق را در برابر برخی عاداتها به کار بست. باید رویکرد سرسختانه علیه نقض حقوق بشر را با روشی انعطاف‌پذیرتر و بازتر همراه و تکمیل کرد تا بتوان هدفهای قابل‌قبولی را در هر جامعه تعریف و تبیین کرد. حق دموکراسی مثال خوبی در این مورد است. اگر برخلاف رویکردی که بسیاری از کشورها تاکنون درپیش گرفته‌اند، یک رویکرد تحقیقی‌تر، آگاهانه‌تر و انتخابی‌تر درپیش گرفته شود، آنگاه مبارزه برای حقوق بشر در آینده پربار و غنی و بدون مخاطره خواهد بود. درک این نکته بسیار مهم است که برخی از این حقوق ممکن است محل تعارض باشد و برای حل این تعارضها، باید با دیدی آزاداندیشانه‌تر و در جهت درک متقابل تلاش کرد و گرایشها و ارزشهای مختلف را درنظر گرفت.

خطر نسبی‌گرایی

از سوی دیگر، لازم است که ادعای نسبی‌گرایی را درمورد مسائل فرهنگی، فلسفی و دینی موشکافی کنیم. بسیاری از این ادعاهای نسبی‌گرایی از نگرش کلی مسلکانه و منفعت‌جویانه دولتهایی برمی‌خیزد که می‌خواهند این باور را القا کنند که شهروندانشان نه نیازی و نه تمایلی به دفاع از حقوقشان دارند. سازمانهای غيردولتی نقشی اساسی در توسعه نظام بین‌المللی حقوق بشر و استقرار ملی آن دارند. این سازمانها نه تنها در تهیه پیش‌نویس بسیاری از معیارها و ضوابط بین‌المللی مشارکت دارند، بلکه پیوسته توجه و حساسیت آرای عمومی را نسبت به حقوق بشر جلب می‌کنند، دولتها را زیر فشار می‌گذارند تا به تعهدهای خود عمل کنند و با گردآوری و ارائه اسناد، دولتهای دیگر را وامی‌دارند تا در برابر نقض آشکار حقوق بشر واکنش نشان دهند. این سازمانها همواره آماده‌اند تا در شرایطی که حقوق بشر در مخاطره است، دست به کار شوند. سازمانهای غيردولتی اغلب به دست قدرتهای حاکم سرکوب و منحل می‌شوند و همین امر گواه توان و کارایی آنهاست.

با این همه، سازمانهای غيردولتی باید دست به تلاشهای بسیاری زنند. آنها باید از امکانات بيشتری در عرصه همکاری و مساعدت به تلاشهای بین‌المللی مانند فعالیت سازمان ملل، برنامه سازمان ملل برای توسعه، بانک جهانی،

۱. «هیچ یک از مفاد منشور حاضر به سازمان ملل اجازه نمی‌دهد تا در اموری که اساساً در حیطه صلاحیت ملی دولتهاست دخالت کند...»
۲. عملکردهای دوگانه و انتخابی سازمانهای مدافع حقوق بشر یکی از مهمترین عوامل ایجاد تردید جدی درمورد ماهیت چنین سازمانهایی درمیان کشورهای جهان سوم بوده است.
۳. نگاه کنید به «حقوق بشر: راهی دراز» در شماره مارس ۱۹۹۴ پیام یونسکو.

عملیات پاسداری از صلح سازمان ملل

UNOSOM I (آوریل ۱۹۹۲ تا آوریل ۱۹۹۳) عملیات سازمان ملل در سومالی ۱

ONUMOZ (دسامبر ۱۹۹۲ تا دسامبر ۱۹۹۴) عملیات سازمان ملل در موزامبیک

UNOSOM II (مه ۱۹۹۳ تا مارس ۱۹۹۵) عملیات سازمان ملل در سومالی ۲

UNOMUR (ژوئن ۱۹۹۳ تا سپتامبر ۱۹۹۴) هیئت ناظر سازمان ملل در اوگاندا و رواندا

UNOMIG (اوت ۱۹۹۳ تا امروز) هیئت ناظر سازمان ملل در گرجستان

UNOMIL (سپتامبر ۱۹۹۳ تا امروز) هیئت ناظر سازمان ملل در لیبیا

UNMIH (سپتامبر ۱۹۹۳ تا امروز) هیئت اعزامی سازمان ملل در هائیتی

UNAMIR (اکتبر ۱۹۹۳ تا امروز) هیئت اعزامی سازمان ملل برای کمک به رواندا

UNASOG (مه ۱۹۹۴ تا ژوئن ۱۹۹۴) گروه ناظر سازمان ملل در نوار آئوزو (بین چاد و لیبی)

UNMOT (دسامبر ۱۹۹۴ تا امروز) هیئت ناظر سازمان ملل در تاجیکستان

UNAVEM III هیئت بررسی سازمان ملل در آنگولا III

UNCRO (مارس ۱۹۹۵ تا امروز) عملیات سازمان ملل برای بازگرداندن اعتماد در کرواسی (رجوع شود به **UNPROFOR**)

UNPREDEP (مارس ۱۹۹۵ تا امروز) نیروی سازمان ملل برای پیشگیری از صف آراییی نیروها (رجوع شود به **UNPROFOR**) ■

UNIMOG (اوت ۱۹۸۸، تا فوریه ۱۹۹۱) گروه ناظران نظامی سازمان ملل متحد در ایران و عراق

UNAVEM I (ژانویه ۱۹۸۸ تا فوریه ۱۹۹۱) هیئت بررسی سازمان ملل در آنگولا (۱)

UNTAG (آوریل ۱۹۸۹ تا مارس ۱۹۹۰) گروه انتقال کمک سازمان ملل (نامیبیا و آنگولا)

ONUCA (نوامبر ۱۹۸۹ تا ژانویه ۱۹۹۲) گروه ناظران سازمان ملل در آمریکای مرکزی (کستاریکا، السالوادور، گواتمالا، هندوراس، نیکاراگوئه)

UNIKOM (آوریل ۱۹۹۱ تا امروز) هیئت ناظر سازمان ملل برای عراق و کویت

UNAVEM II (ژوئن ۱۹۹۱ تا فوریه ۱۹۹۵) هیئت بررسی سازمان ملل (۲)

ONUSAL (ژوئیه ۱۹۹۱ تا آوریل ۱۹۹۵) هیئت ناظر سازمان ملل در السالوادور

MINURSO (سپتامبر ۱۹۹۱ تا امروز) هیئت ناظر بر همه‌پرسی سازمان ملل در صحرای غربی

UNAMIC (اکتبر ۱۹۹۱ تا مارس ۱۹۹۲) هیئت مقدماتی سازمان ملل در کامبوج

UNPROFOR (مارس ۱۹۹۲ تا امروز) نیروی حمایت سازمان ملل [در ۳۱ مارس ۱۹۹۵ این نیرو به سه بخش تقسیم شد که به صورت نیروهای پاسدار صلح در مناطق مختلف عمل می‌کنند: **UNPRODEP** (جمهوری یوگسلاوی سابق مقدونیه)، **UNPROFOR** (بوسنی و هرزگوین) و **UNCRO** (کرواسی).]

UNTAC (مارس ۱۹۹۲ تا سپتامبر ۱۹۹۳) قدرت انتقالی سازمان ملل در کامبوج

UNTSO (از ژوئن ۱۹۴۸ تا امروز) سازمان نظارت بر آتش‌بس سازمان ملل (اردن، فلسطین اشغالی، لبنان، سوریه، مصر)

UNMOGIP (ژانویه ۱۹۴۹ تا امروز) گروه ناظران نظامی سازمان ملل متحد در هند و پاکستان (جامو و کشمیر)

UNEF I (نوامبر ۱۹۵۶ تا ژوئن ۱۹۶۷) نخستین نیروی اضطراری سازمان ملل متحد (منطقه کانال سوئز، شبه جزیره سینا و نوار غزه)

UNOGIL (ژوئن تا دسامبر ۱۹۵۸) گروه نظارت سازمان ملل در لبنان (مناطق مرزی بین سوریه و لبنان)

ONUC (ژوئیه ۱۹۶۰ تا ژوئن ۱۹۶۴) عملیات سازمان ملل در کنگو

UNSF (اکتبر ۱۹۶۲ تا آوریل ۱۹۶۳) نیروی حفظ امنیت گینه جدید غربی (ایران غربی)

UNYOM (ژوئیه ۱۹۶۳ تا سپتامبر ۱۹۶۴) هیئت ناظر سازمان ملل در یمن

UNFCYP (مارس ۱۹۶۴ تا امروز) نیروی حافظ صلح سازمان ملل در قبرس

DOMREP (مه ۱۹۶۵ تا اکتبر ۱۹۶۶) هیئت نمایندگی دبیرکل در جمهوری دومینیکن

UNIPOM (سپتامبر ۱۹۶۵ تا مارس ۱۹۶۶) هیئت ناظر سازمان ملل در هند و پاکستان

UNEF II (اکتبر ۱۹۷۳ تا ژوئیه ۱۹۷۹) دومین نیروی اضطراری سازمان ملل

UNDOF (ژوئن ۱۹۷۴ تا امروز) نیروی ناظر ترک مخصصه سازمان ملل

UNIFIL (مارس ۱۹۷۸ تا امروز) نیروی موقت سازمان ملل در لبنان

UNGOMAP (مه ۱۹۸۸ تا مارس ۱۹۹۰) هیئت حسن‌نیت سازمان ملل متحد در افغانستان و پاکستان

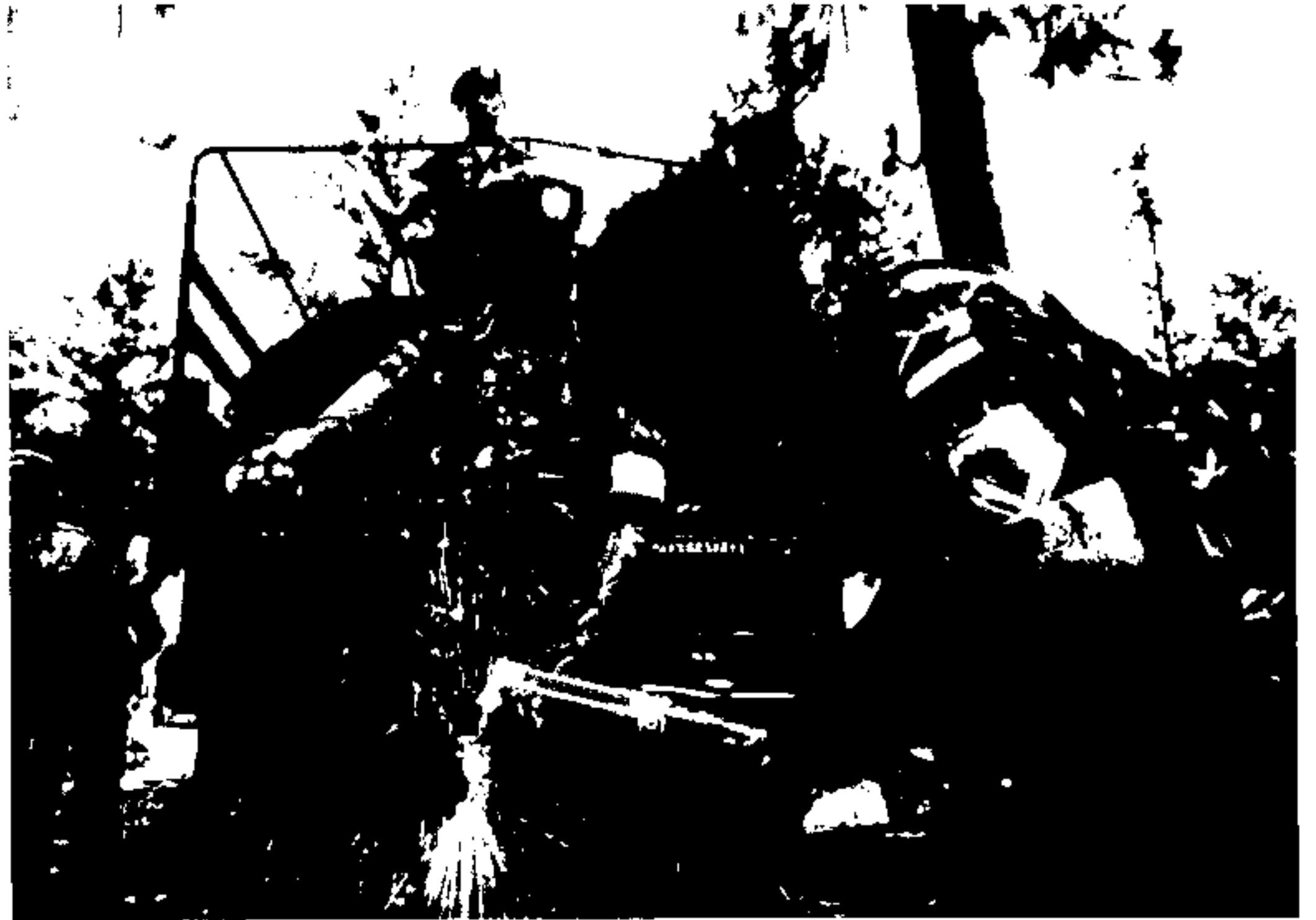

بازگرداندن پیکر یک
سرباز سازمان ملل که
در آوریل ۱۹۹۵
در سارایوو
(بوسنی و هرزگوین)
به قتل رسید.

خاویر پرز دکوئیار، دبیرکل وقت
سازمان در ویندهوک (نامیبیا)،
ژوئیه ۱۹۸۹. عملیات حفظ صلح در
نامیبیا توسط گروه انتقال کمک
سازمان ملل (UNTAG) از
آوریل ۱۹۸۹ تا مارس ۱۹۹۰
به طول انجامید.

اعضای گروه ناظر سازمان ملل متحد
در امریکای مرکزی (ONUCA) به عنوان
بخشی از فرایند صلح، سلاحها را
نابود می کنند (هندوراس، ۱۹۹۰).

پوستر سازمان ملل (۱۹۴۸).

بازگشت آوارگان
کامبوج به کمک
نیروهای سازمان ملل
(۱۹۹۲).

کنفرانس سازمان ملل
در باره محیط زیست و
توسعه (UNCED)
در ریودو ژانیرو
(برزیل)،
ژوئن ۱۹۹۲.

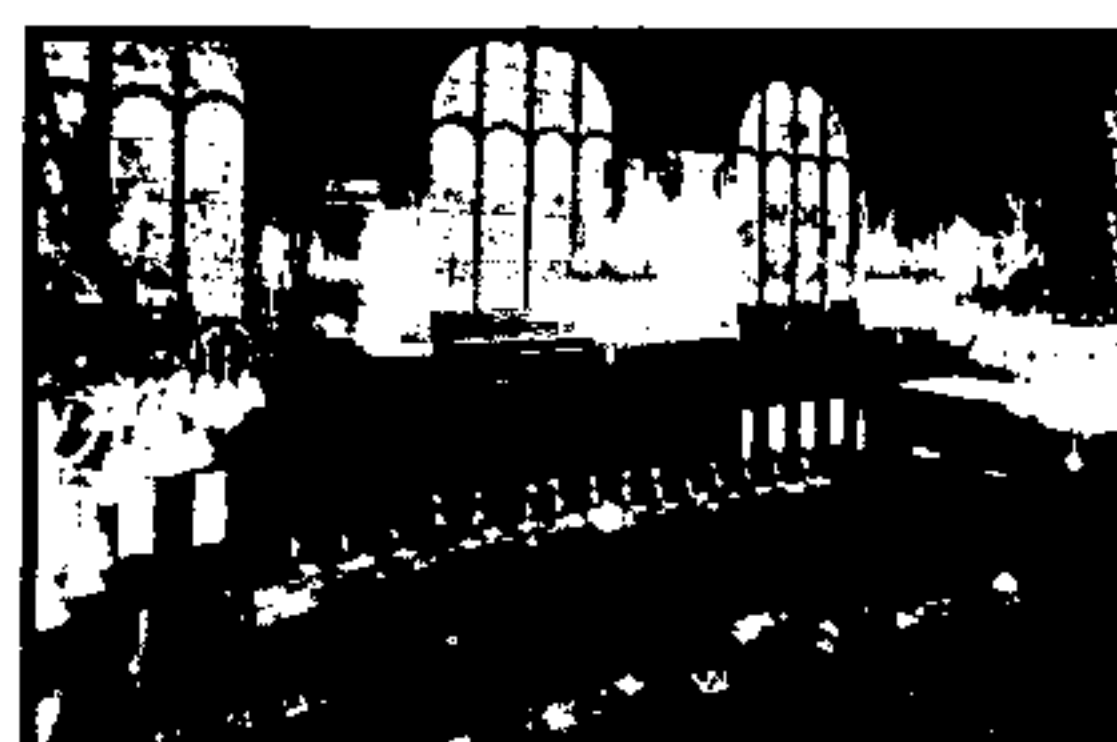
نمودار سازمانی نظام

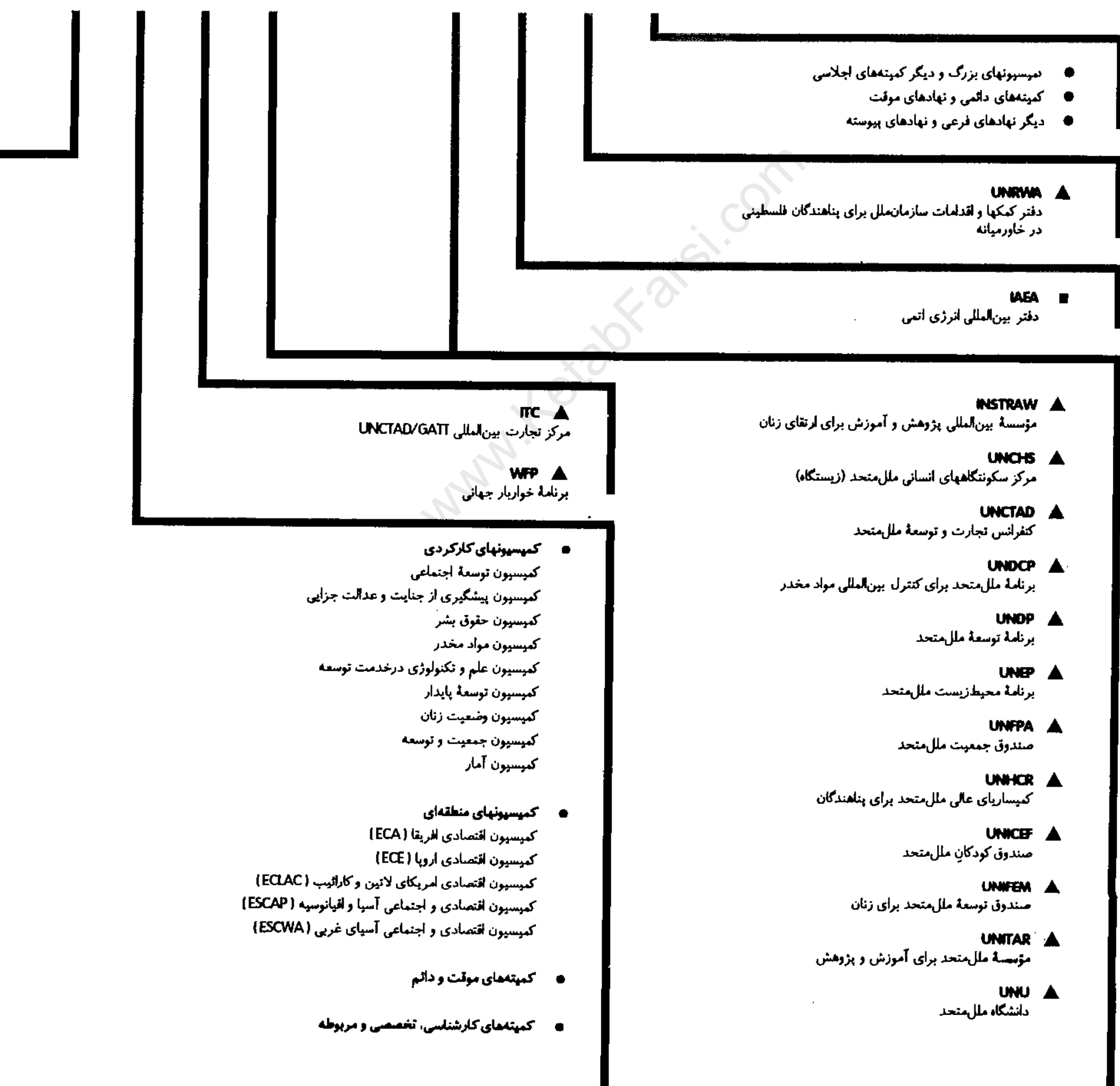
شورای اقتصادی و اجتماعی

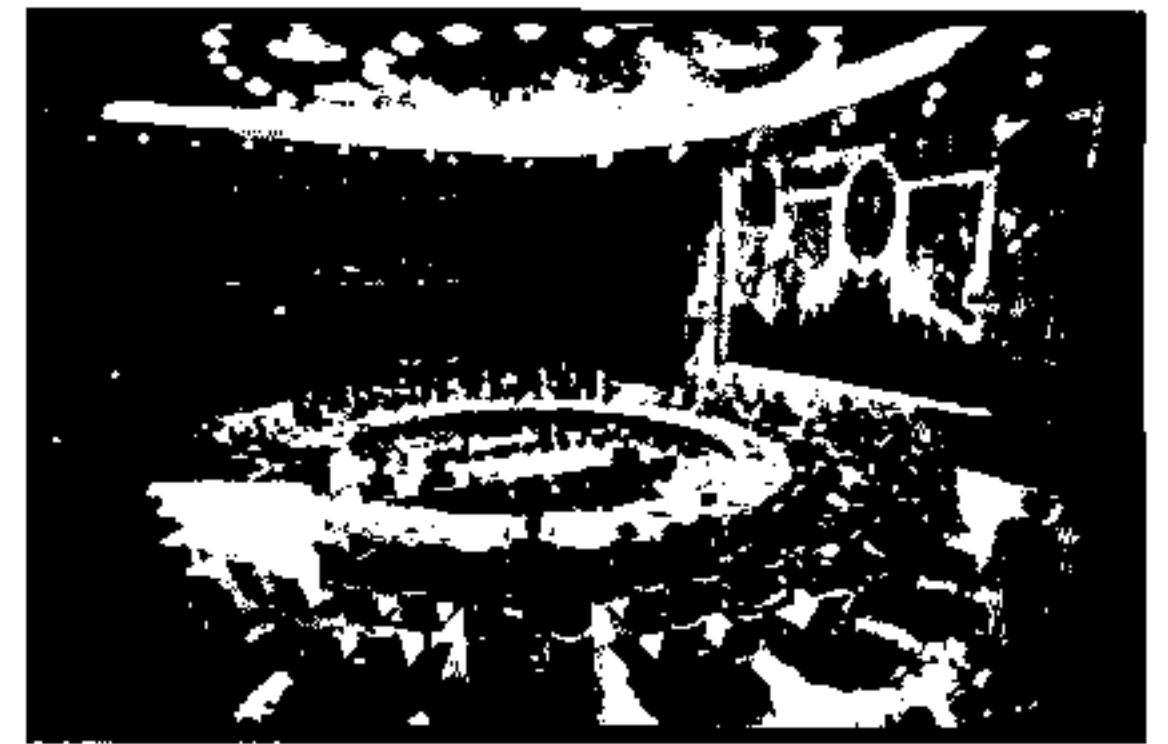
مجمع عمومی

دیوان بین‌المللی دآوری

سازمان ملل متحد

شورای امنیت

دبیرخانه

شورای سرپرستی

- کمیته نظامی
- کمیته‌های دائمی و نهادهای موقت

عملیات گوناگون حفظ صلح

- ▲ **UNTSO** سازمان نظارت بر آتش‌بس سازمان ملل. از ژوئن ۱۹۴۸
- ▲ **UNMOGIP** گروه ناظران نظامی سازمان ملل در هند و پاکستان. از ژانویه ۱۹۴۹
- ▲ **UNFICYP** نیروی حافظ صلح سازمان ملل در قبرس. از مارس ۱۹۶۴
- ▲ **UNDOF** نیروی ناظر سازمان ملل برای قطع درگیری (خاورمیانه) از ژوئن ۱۹۷۴
- ▲ **UNFIL** نیروی موقت سازمان ملل در لبنان. از مارس ۱۹۷۸
- ▲ **UNIKOM** هیئت ناظر سازمان ملل برای عراق و کویت. از آوریل ۱۹۹۱
- ▲ **MINURSO** هیئت ناظر بر همه‌پرسی سازمان ملل در صحرای غربی. از سپتامبر ۱۹۹۱
- ▲ **UNPROFOR** نیروی پشتیبانی سازمان ملل. از مارس ۱۹۹۲
- ▲ **UNOMIG** هیئت سازمان ملل در گرجستان. از اوت ۱۹۹۳
- ▲ **UNMIL** هیئت سازمان ملل در هائیتی. از سپتامبر ۱۹۹۳
- ▲ **UNOMIL** هیئت ناظر سازمان ملل در لیبیا. از سپتامبر ۱۹۹۳
- ▲ **UNAMIR** هیئت امداد سازمان ملل در رواندا. از اکتبر ۱۹۹۳
- ▲ **UNMOT** هیئت ناظر سازمان ملل در تاجیکستان. از دسامبر ۱۹۹۴
- ▲ **UNAVEM III** هیئت بررسی سازمان ملل در آنگولا. از فوریه ۱۹۹۵
- ▲ **UNCRO** عملیات سازمان ملل برای بازگرداندن اعتماد در کرواسی. از مارس ۱۹۹۵
- ▲ **UNPREDEP** نیروی سازمان ملل برای پیشگیری از صف‌آرایی نیروها (جمهوری سابق مقدونیه یوگسلاوی). از مارس ۱۹۹۵

ILO

سازمان بین‌المللی کار

FAO

سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد

UNESCO

سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد

ICAO

سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری

WHO

سازمان جهانی بهداشت

گروه بانک جهانی

IBRD

بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (بانک جهانی)

IDA

شرکت بین‌المللی توسعه

IFC

شرکت مالی بین‌المللی

MIGA

دفتر ضمانت چندجانبه سرمایه‌گذاری‌ها

IMF

صندوق بین‌المللی پول

UPU

اتحادیه پستی جهانی

ITU

اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه دور

WMO

سازمان جهانی هواشناسی

IMO

سازمان دریانوردی بین‌المللی

WIPO

سازمان جهانی مالکیت فکری

IFAD

صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی

UNIDO

سازمان توسعه صنعتی ملل متحد

WTO

سازمان جهانی تجارت

• دیگر کمیسیون‌ها، کمیته‌ها و نهادهای موقت و دائمی

آشنایی با نهادهای سازمان ملل

منشور سازمان ملل متحد (UNO)، از ۲۵ آوریل تا ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵، در کنفرانسی با شرکت ملت‌های تدوین شد که به‌طور رسمی بر ضد دولتهای محور، پیش از اول مارس ۱۹۴۵ به مبارزه برخاسته بودند. هدف این ملت‌ها آن بود که با تداوم بخشیدن به اتحادی که به‌رغم اختلافات، در تمام طول جنگ جهانی دوم، حفظ شده بود، ابزاری برای حفظ صلح تازه به دست آمده و اداره آن بیافرینند.

این منشور که در ۲۴ اکتبر ۱۹۴۵ به تصویب بیشتر کشورهای امضاکننده رسید، بازتاب‌دهنده اراده این کشورها به تلاش در راه حفظ صلح برای تضمین رعایت حقوق بشر، «پیشرفت اجتماعی» و «بهترین اوضاع زندگی در آزادی فزاینده» بود. برای دستیابی به این هدف، چهارچوبی برای همکاری بین‌المللی عرضه می‌کرد که در تاریخ بشر بی‌سابقه بود.

سازمان ملل که مرکز آن در نیویورک (ایالات متحد آمریکا) قرار دارد، به‌روی تمام دولتهای گشوده است که علاوه بر درخواست عضویت، تعهدات منشور آن را می‌پذیرند و اراده و ابزارهای برآوردن آنها را دارند. سازمان ملل براساس منشور خود، دارای شش بخش اصلی است. این بخش‌ها می‌توانند برنامه‌ها و سازمان‌هایی را برای پیشبرد وظایف خود ایجاد کنند و نیز پیمان‌های همکاری با نهادهای بین‌المللی قدیم یا جدید ببندند که پس از امضای تفاهم‌نامه به مقام «نهاد تخصصی» دست می‌یابند (نگاه کنید به نمودار تشکیلاتی، صفحات ۳۰ و ۳۱).

بخشهای اصلی

.....

مجمع عمومی، نخستین گردهمایی این مجمع از ۱۰ ژانویه تا ۱۴ فوریه ۱۹۴۶، با شرکت نمایندگان تمام دولتهای عضو سازمان ملل متحد در لندن برگزار شد. مجمع فوق، نهاد مشورتی اصلی سازمان است و تصمیماتش با اکثریت نسبی (و در مورد مسائل مهم با دوسوم آرا) اعتبار دارد. هر عضوی - صرف‌نظر از وسعت و ثروت - فقط یک رای دارد. مجمع به توصیه شورای امنیت، درباره پذیرش اعضای جدید تصمیم‌گیری می‌کند. شمار دولتهای عضو آن از ۷۶ کشور در ۱۹۵۵ به ۱۲۷ در ۱۹۷۰، ۱۵۴ در ۱۹۸۰ و اکنون به ۱۸۵ کشور رسیده است.

گردهماییهای مجمع عمومی سالیانه برگزار می‌شود. در اصل، جلسه عادی در سومین سه‌شنبه ماه سپتامبر آغاز می‌شود و تا نیمه دسامبر ادامه

توصیه شورای امنیت - انتخاب می‌کند و درباره هر مسئله یا امری به بحث می‌پردازد که در چهارچوب منشورش باشد یا به صلاحیتها و وظایف یکی از بخشهای سازمان ملل متحد مربوط شود. اما مجاز نیست که درباره نظارت مورد بحث شورای امنیت قطعنامه صادر کند.

تصمیمات مجمع عمومی از نظر حقوقی الزام‌آور نیستند، اما افکار جهانی را درباره مسائل مهم بین‌المللی بیان می‌کنند و از پشتوانه قدرت معنوی جامعه بین‌المللی برخوردارند. فعالیتهای سازمان ملل متحد حاصل اراده اکثریت دولتهای عضو است که در قطعنامه‌های مجمع عمومی بیان می‌شود.

.....

شورای امنیت، این شورا که در ۱۲ ژانویه ۱۹۴۶

می‌یابد. اما جلسات فوق‌العاده این مجمع، در تاریخی دیگر و مکانی غیر از نیویورک نیز امکانپذیر است.

در طول جلسه عادی، مجمع عمومی، مسائل مختلف را در جلسات عمومی و در کمیسیونها بررسی می‌کند. علاوه بر کمیسیونهای سیاستهای ویژه و استعمارزدایی، اکنون پنج کمیسیون بزرگ دیگر نیز وجود دارند که به موضوعات زیر می‌پردازند: خلع سلاح و امنیت بین‌المللی، مسائل اقتصادی و مالی، مسائل اجتماعی و انسان‌دوستانه و فرهنگی، مسائل اداری و بودجه‌ای، مسائل حقوقی.

مجمع عمومی بودجه سازمان را تصویب می‌کند، به بررسی گزارشهای دیگر بخشهای سازمان ملل متحد می‌پردازد، در صورت لزوم اعضای این بخشها را برمی‌گزیند، دبیرکل را - به

تأسیس شده، پانزده عضو دارد که پنج عضو آن براساس منشور سازمان، دائمی هستند (چین، آمریکا، فرانسه، انگلستان و روسیه) و ده عضو را نیز مجمع عمومی در دو گروه پنج نفره برای مدت دو سال برمی‌گزیند.

شورای امنیت که بخش اصلی سازمان است، به نحوی سازماندهی شده است که بتواند پیوسته وظایف خود را انجام دهد و در صورت لزوم، در جایی غیر از مرکز اصلی سازمان تشکیل جلسه دهد. این شورا یگانه نهادی است که قدرت اعمال زور دارد، حکم محکومیت صادر می‌کند. به تصمیم‌گیرهای الزامی و اجبارآور و مجازاتهای اقتصادی می‌پردازد، با نیروهای مسلحی که دولتهای عضو در اختیارش گذاشته‌اند، به مداخله نظامی در مناطق بحرانی دست می‌زند و مسئولیت حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را برعهده دارد.

شورای امنیت یگانه بخش سازمان ملل است که اصل برابری دولتها را با «قاعده وحدت نظر قدرتهای بزرگ» (حق وتو) زیرپا گذاشته است. براساس این حق، رأی منفی یکی از پنج عضو دائمی شورا برای ردّ تصمیمی که با موافقت چهارده عضو دیگر رو به رو شده، کافی است - البته جز در مورد مسائل آیین‌نامه‌ای.

●●●●●

شورای اقتصادی و اجتماعی: این شورا که در ۱۳ ژانویه ۱۹۴۶ تأسیس شده، ۵۴ عضو دارد که برای سه سال برگزیده می‌شوند (سالانه ۱۸ عضو آن تغییر می‌یابند) و سالی یک بار، به مدت پنج هفته تشکیل جلسه می‌دهند. صلاحیتهای آن، تمام عرصه‌های همکاری اقتصادی و اجتماعی را دربرمی‌گیرد. کارهای جاری آن را نهادهای فرعی - از جمله نهادهای زیر - انجام می‌دهند:

■ نه کمیسیون و کمیته فنی که بویژه مسئول مسائل مربوط به آمار، جمعیت و توسعه، توسعه اجتماعی، حقوق بشر، وضعیت زنان، مواد مخدر، علم و تکنولوژی در خدمت توسعه، توسعه پایدار، پیشگیری از وقوع جرم، و عدالت جزایی هستند؛

■ پنج کمیسیون منطقه‌ای که مهمترین ابزار برای تمرکززدایی فعالیتهای ملل متحد در عرصه اقتصادی و اجتماعی هستند؛ دفترهای این کمیسیونها، برای افریقا، در آدیس آبابا (اتیوپی)،

برای امریکای لاتین و کشورهای حوزه کارائیب، در سانتیاگو (شیلی)، برای آسیای شرقی و اقیانوس آرام، در بانکوک (تایلند)، برای اروپا، در ژنو (سوئیس)، و برای آسیای غربی، در عمان (اردن) قرار دارند؛

■ هفت کمیته دائمی، گروه کار و هیئتهای کارشناسی که مسئول برنامه و هماهنگی، منابع طبیعی، مذاکره با سازمانهای غیردولتی^۲ و نهادهای بین دولتی، برنامه‌ریزی توسعه، همکاری بین‌المللی در امور مالیاتی، مسائل حمل و نقل کالاهای خطرناک، مسائل اداری و مالی عمومی سازمان ملل متحد هستند؛ از رهگذر همین شورا است که نهادهای تخصصی سازمان ملل، اقدامات خود را هماهنگ می‌سازند.

●●●●●

شورای سرپرستی، وظیفه این شورا، که هم‌اکنون زیر مسئولیت شورای امنیت است، نظارت بر اداره سرزمینهای تحت قیمومیت و کمک به تحول آنها به سوی استقلال بوده است. این شورا به هدفهای خود رسیده است: آخرین سرزمینهای تحت قیمومیت - یازده جزیره پالاو - در ۱۹۹۴ به عضویت سازمان ملل پذیرفته شدند. دیگر سرزمینهای تحت قیمومیت که بیشتر آنها در افریقا و اقیانوس آرام قرار داشتند، با تشکیل دولتهای مجزا یا پیوستن به کشورهای مستقل مجاور خود به استقلال دست یافته‌اند.

●●●●●

دیوان داوری بین‌المللی: این دیوان که در لاهه (هلند) مستقر است، در ۶ فوریه ۱۹۴۶ تأسیس شد. این دیوان نهاد قضایی اصلی سازمان ملل و جزء جدایی‌ناپذیر منشور آن است. دیوان بین‌المللی داوری از ۱۵ قاضی تشکیل شده است که برای ۹ سال برگزیده می‌شوند. این قضات را مجمع عمومی و شورای امنیت، براساس صلاحیتهای و نه ملیت آنان برمی‌گزیند - اما در هر حال نباید از یک کشور بیش از یک تبعه عضو این دیوان باشد. قضات در طول مدت مأموریت خود نباید به هیچ کار دیگری بپردازند.

دیوان به حل اختلافات حقوقی بین دولتهایی می‌پردازد که مسائل مورد اختلافشان را به آن محول می‌کنند. احکام این دیوان برای طرفهایی که حکمیت آن را پذیرفته‌اند، الزام‌آور است.

این دیوان همچنین در مورد تمام مسائل حقوقی، قضایی یا قانونی در مجمع عمومی، شورای امنیت یا هر یک از بخشهای فرعی و نهادهای تخصصی ملل متحد، نقش نهاد مشورتی را ایفا می‌کند. نشانی مرکز این دیوان:

Palaix de La Paix, 2517 KJ La Haye,

Pays-Bas (Netherlands)

تلفن: 302 23 23 (31-70)

فاکس: 364 99 28 (31-70)

تلکس: 32 323 ICJNL

تلگراف: INTERCOURT THE HAGUE

●●●●●

دبیرخانه: در خدمت دیگر بخشهای سازمان ملل است و برنامه‌ها و سیاستهای آنها را اجرا می‌کند؛ به بررسی گرایشها و مسائل اقتصادی و اجتماعی جهانی می‌پردازد، تحلیلهایی تدوین می‌کند، کنفرانسها را سازماندهی می‌کند، بر اجرای تصمیمات بخشهای سازمان ملل متحد نظارت دارد، اسناد را ترجمه، و برنامه‌های خبری درباره فعالیتهای سازمان عرضه می‌کند. ماده ۱۰۰ منشور، کارکنان دبیرخانه را ملزم می‌سازد که از نظرخواهی و گرفتن رهنمود از هر حکومت یا قدرتی بیرون از سازمان خودداری ورزند.

عالیترین مقام سازمان، دبیرکل است که مجمع عمومی به توصیه شورای امنیت او را برای پنج سال برمی‌گزیند. علاوه بر وظایف اداری (انتخاب کارکنان، شرکت در جلسات گوناگون بخشهای سازمان، تدوین و تصویب بودجه) می‌تواند توجه شورای امنیت را به هر مسئله‌ای جلب کند که به نظر او، تهدیدی برای صلح و امنیت بین‌المللی است. بخشهای سازمان ملل غالباً مأموریتهای مختلفی را به عهده وی می‌گذارند که بویژه ماهیت سیاسی، دیپلماتیک یا آشتی‌جویانه دارند. هر ساله درباره فعالیت سازمان و برنامه‌های سال آینده آن گزارشی را تنظیم می‌کند. ■

۱. این تاریخ، هر سال، به عنوان روز ملل متحد جشن گرفته می‌شود.

۲. بیش از ۹۰۰ سازمان غیردولتی به عضویت مشورتی این شورا پذیرفته شده‌اند.

برنامه‌ها و سازمانها

کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد (UNCTAD)

نشانی دفتر مرکزی:

Palais des Nations

CH-1211 Genève 10, Suisse

تلفن: 34 907 12 23 (41-22)

فاکس: 0057 907 (41-22)

تلكس: 412962

تلگراف: UNATIONS GENEVE

دبیرکل: روبنس ریکو پرو (Rubens Ricupero)

این کنفرانس که در ۱۹۶۴ به عنوان سازمانی دائمی تأسیس شده، نهاد اصلی مجمع عمومی در زمینه تجارت و توسعه است. در حال حاضر ۱۸۸ دولت عضو آن هستند. وظیفه این کنفرانس، گسترش تجارت بین‌المللی، بسویژه تجارت کشورهای رو به رشد، برای تسریع پیشرفت‌های اقتصادی آنان است. این کنفرانس، وظایف زیر را انجام می‌دهد: تحلیل سیاست‌ها؛ مشورت‌ها؛ مذاکرات و ایجاد وحدت نظر میان حکومت‌ها؛ نظارت بر برنامه‌های اقتصادی و اجرای آنها؛ همکاری فنی.

این کنفرانس در تلاشهایی که برای جلب پشتیبانی از عقب‌مانده‌ترین کشورها صورت گرفته، نقش درجه اول ایفا کرده و چهارچوب سازمانی و حمایت‌های ضروری را برای دو کنفرانس ملل متحد درباره کم‌رشدترین کشورها، در پاریس (۱۹۸۱ و ۱۹۹۰) فراهم آورده است.

مرکز تجارت بین‌المللی

UNCTAD/GATT (ITC)

نشانی پستی دفتر مرکزی:

Palais des Nations

CH-1211 Genève 10, Suisse

محل دفتر مرکزی:

54-56, rue de Montbrillant

تلفن: 01 730 11 (41-22)

فاکس: 39 44 733 (41-22)

تلكس: 414 119 ITC-CH

تلگراف: INTRADCE GENEVE

مدیر اجرایی: ژ. دنی بلیل (J. Denis Bélière)

این مرکز که در ۱۹۶۴ براساس «موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت» (گات) ^۱ ایجاد شده است از ۱۹۶۸ زیر نظارت مشترک «گات» و

سازمان ملل فعالیت می‌کند. نظارت سازمان ملل از رهگذر «کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد» عملی می‌شود. این مرکز، محور فعالیتهای ملل متحد برای همکاری فنی با کشورهای رو به رشد در زمینه گسترش مبادلات بازرگانی است و به عنوان عامل اجرایی «برنامه ملل متحد برای توسعه» (UNDP) مسئول اجرای طرحهای مربوط به گسترش مبادلات بازرگانی (افزایش صادرات و اصلاح فعالیتهای مربوط به واردات) در کشورهای رو به رشد است که هزینه آنها را UNDP پرداخت می‌کند.

بودجه عادی این مرکز را سازمان ملل و گات به نسبت مساوی تأمین می‌کنند. بودجه فعالیتهای همکاری فنی در کشورهای رو به رشد، از UNDP، دیگر سازمانهای بین‌المللی و کمکهای داوطلبانه کشورهای رشد یافته و رو به رشد تأمین می‌شود.

۱. نگاه کنید به عنوان «سازمان جهانی تجارت» (WTO) در صفحه ۴۰.

مرکز سکونتگاههای انسانی ملل متحد - زیستگاه (UNCHS)

نشانی دفتر مرکزی:

Po Box 30030, Nairobi, Kenya

تلفن: 234 621 234 (254-2)

فاکس: 267 624 266/624 267 (254-2)

تلكس: 22996 unhabke

تلگراف: UN-HABITAT NAIROBI

معاون دبیرکل، والی ندو (Wally Ndow)

این مرکز که در سال ۱۹۷۸ تأسیس شده، محل تلاقی فعالیتهای ملل متحد در مورد توسعه سکونتگاههای انسانی است. UNCHS که دبیرخانه کمیسیون سکونتگاههای انسانی ملل متحد است، از رهگذر برنامه‌های پژوهشی، آموزشی، همکاری فنی و اطلاعاتی که در درجه اول به گروههای اجتماعی کم‌درآمد در کشورهای رو به رشد اختصاص یافته است، برای بهبود وضع مسکن اشخاص تهدیدست تلاش می‌ورزد. این مرکز دبیرخانه لازم را برای دومین کنفرانس زیستگاه (که در سال ۱۹۹۶ برگزار خواهد شد) تشکیل می‌دهد و اجرای راهبرد جهانی مسکن تا سال ۲۰۰۰ را هماهنگ می‌کند. این راهبرد که در سال ۱۹۸۹ طرح شد، برای تشویق افراد به داشتن سرپناه و بهبود وضع مسکن خود، سیاست ایجاد چهارچوبی قضایی،

سازمانی و آیین‌نامه‌ای را - از رهگذر دولتها - دنبال می‌کند.

صندوق جمعیت ملل متحد (UNFPA)

نشانی دفتر مرکزی:

220 East 42nd Street, New York, N. Y.

10017-5880, USA

تلفن: 50 297 212 (1-212)

فاکس: 01 370 02 (1-212)

تلكس: 7607883

مدیر اجرایی: نفیس صدیق (Nafis Sadik)

این صندوق که از ۱۹۶۹ سرگرم فعالیت است، مهمترین منبع چندجانبه کمک به برنامه‌های جمعیت در کشورهای رو به رشد است. هزینه‌های آن با کمکهای داوطلبانه دولتی تأمین می‌شود.

هدفهای اصلی UNFPA عبارت‌اند از: تقویت توان حکومتها در رفع نیازهای جمعیتی، بهداشت جنسی و تنظیم خانواده، شناساندن هر چه بهتر عوامل جمعیتی (افزایش جمعیت، بارآوری، میرندگی، ترکیب سنی جمعیت، مهاجرت)، کمک به کشورهای رو به رشد در حل مسائل جمعیتی، هماهنگ کردن طرحهایی که بودجه آنها را صندوق می‌پردازد و نیز ارائه کمک مالی لازم برای اجرای آن.

این صندوق به مسائل زیر نیز توجهی ویژه دارد: آموزش، پژوهش در زمینه جمعیت‌شناسی و مناسبات اجتماعی - اقتصادی، بهبود وضعیت زنان و نیز پیشگیری از ایدز و مبارزه با آن.

کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان (UNHCR)

نشانی پستی دفتر مرکزی:

Case postale 2500,

CH-1211 Genève 2 dépôt, Suisse

محل دفتر مرکزی:

Centre William-Rappard

154 rue de Lausanne

CH-1202 Genève 21 Suisse

تلفن: 81 739 11 (41-22)

فاکس: 46 731 95 (41-22)

تلكس: 415740 HCR CH

تلگراف: HICOMREF GENEVE

کمیسر عالی: ساداکو اوگاتا (Sadako Ogata)

این کمیساریا از آغاز تأسیس در اول ژانویه ۱۹۵۱، به حمایت از پناهندگانی می‌پردازد که موقعیت حقوقی آنها در دو سند بین‌المللی تعریف شده است: پیمان‌نامه (کنوانسیون) وضعیت پناهندگان (۱۹۵۱) و توافقنامه (Protocol) آن در سال ۱۹۶۷، کمیسر عالی را مجمع عمومی ملل متحد به توصیه کمیته اجرایی شورای اقتصادی و اجتماعی برمی‌گزیند.

این کمیساریا علاوه بر حمایت بین‌المللی از پناهندگان در برابر اخراج و بازداشت‌های غیرقانونی و بازگردانی اجباری به وطن، از حقوق پناهندگان در عرصه‌های زیر نیز دفاع می‌کند: اشتغال، آموزش، تأمین اجتماعی، دستیابی به دادگاهها، آزادی رفت و آمد و نیز حقوق مالکیت ادبی و هنری و صنعتی. کمیساریای عالی که بودجه خود را صرفاً با پرداخت‌های داوطلبانه دولتها و منابع خصوصی تأمین می‌کند، با کمک مادی به پناهندگان به حل درازمدت مشکلات آنان یاری می‌رساند: به استقرار آنان در کشور پناهنده‌پذیر، یا بازگردانی داوطلبانه آنان به میهن خودشان و یا جذب آنان در یک واحد ملی جدید کمک می‌کند.

مؤسسه بین‌المللی پژوهش و آموزش برای ارتقای زنان (INSTRAW)

نشانی دفتر مرکزی:

Calle César Nicolás Penson 102-A

Santo Domingo

Dominican Republic

تلفن: 2111 685 (809)

فاکس: 2117 685 (809)

قائم مقام مدیر، مارتا دوئنیاس - لوسا

(Martha Dueñas-Luza)

این مؤسسه که حاصل کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن (۱۹۷۵) است، در سانتودومینگو (جمهوری دومینیکن) قرار دارد و فعالیت خود را از ۱۹۷۹ آغاز کرده است.

این مؤسسه، سازمانی مستقل در نظام سازمان ملل، و هدف اصلی آن عبارت است از یاری به شرکت زنان در فرایندهای رشد اقتصادی و اجتماعی و به مشارکت آنان در تمام سطحهای زندگی سیاسی است و برای دستیابی به این هدف از ابزارهای پژوهشی، آموزشی و اطلاعاتی بهره می‌گیرد.

مؤسسه بین‌المللی پژوهش و آموزش

برای ارتقای زنان از پنج سال پیش فعالیتهای گستردهای را در عرصه‌های زیر به پیش برده است: کار زنان در بخش غیررسمی، نقش آنان در رسانه‌ها و جایگاهشان در برنامه‌های اعتباری، سالم‌سازی و تأمین آب، و بهره‌برداری از منابع انرژی جدید و جایگزین‌شونده. برنامه کار دوسالانه آن - برای اجرا در سالهای ۱۹۹۴ - ۱۹۹۵ - حول چهار موضوع اساسی تنظیم شده است: ارتقای وضعیت زنان؛ آمار و شاخصهای مربوط به زنان؛ محیط‌زیست و رشد پایدار؛ ارتباطات برای رشد.

این مؤسسه از کمکهایی که به بودجه عادی سازمان ملل می‌شود، هیچ سهم سالیانه‌ای دریافت نمی‌کند و تمام هزینه‌های آن از کمکهای داوطلبانه دولتهای عضو سازمان ملل، سازمانهای دولتی و غیردولتی، بنیادها، منابع خصوصی و دیگر منابع تأمین می‌شود.

برنامه خواروبار جهانی (WFP)

نشانی دفتر مرکزی:
426 Via Cristoforo Colombo
00145 Rome
Italy
تلفن: (39-6) 522821
فاکس: (39-6) 59602348/5960211/5228
2840
تلكس: 626675WFP
تلفگراف: WORLDFOOD, ROME
مدیر اجرایی: کاترین برتینی (Cathrine Bertini)

این برنامه که یگانه نهاد چندجانبه‌ای کمکی غذایی در سازمان ملل است، به ابتکار مشترک سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد و مجمع عمومی در ۱۹۱۶ برای یک دوره آزمایشی سه‌ساله تأسیس شد، اما در ۱۹۶۵ مدت فعالیت آن «تا هر زمانی که کمکی غذایی، امکانپذیر و مطلوب باشد» تمدید شد.

این برنامه برای پشتیبانی از فعالیتهای توسعه و کمک به وضعیتهای اضطراری، کمکی غذایی در اختیار کشورهای رو به رشد قرار می‌دهد. در ۱۹۴۴، از میان بهره‌مندان از کمک این برنامه، ۴۴ درصد (حدود ۲۵ میلیون نفر) قربانی جنگها، ستیزه‌های قومی و جنگهای داخلی در ۴۱ کشور بودند و ۱۳ درصد (حدود ۷/۵ میلیون نفر) قربانی بی‌آبی و دیگر فاجعه‌های طبیعی در ۸ کشور. حدود ۶۰ درصد از بهره‌مندان کمکهای این برنامه در زمینه توسعه، سهمیه خانوادگی می‌گیرند و در برنامه‌های ایجاد تأسیسات

زیربنایی و منابع ضروری برای رشد درازمدت آنها شرکت می‌ورزند؛ البته ضریب استفاده از کاریدی در این برنامه‌ها بسیار بالاست.

منابع این برنامه از کمکهای داوطلبانه کشورهای عضو ملل متحد و FAO، و نیز نهادهای بین‌حکومتی تأمین می‌شود. این برنامه در حال حاضر از ۲۲۵ طرح توسعه در ۸۳ کشور و حدود ۵۰ عملیات امدادرسانی در ۴۱ کشور پشتیبانی می‌کند.

برنامه ملل متحد برای کنترل بین‌المللی موادمخدر (UNODC)

نشانی دفتر مرکزی:
Vienna International Centre
P.O.Box 500, A-1400 Vienna
Austria
تلفن: (43-1) 21345
فاکس: (43-1) 2307002
مدیر اجرایی: جورجو جاکوملی (Giorgio Giacomelli)

این برنامه که در ۱۹۰۰ با هدف تمرکز اطلاعات و تواناییهای فنی برای مهار موادمخدر تأسیس شده، وظایف سه واحد قدیمی سازمان ملل را عهده‌دار شده است: بخش موادمخدر، دبیرخانه نهاد بین‌المللی کنترل موادمخدر و صندوق ملل متحد برای بیکار با موادمخدر.

این برنامه مسئول هماهنگی تمام فعالیتهای سازمان ملل برای کنترل موادمخدر، اجرای پیمان‌نامه‌ها و ارائه رهنمود برای کنترل بین‌المللی موادمخدر است و از جمله تلاش می‌ورزد تا تقاضا برای موادمخدر را کاهش دهد، مانع خرید و فروش آنها شود و کشاورزان را از وابستگی اقتصادی به کشت مواد ممنوع رها سازد. برای رهایی کشاورزان، آنان را به سمت دیگر منابع درآمد هدایت می‌کند و به بالا بردن سطح زندگی‌شان یاری می‌رساند. این برنامه در عرصه‌های زیر نیز فعال است: کمک حقوقی، پژوهشی، اعتیادزدایی و پذیرش اجتماعی مجدد معتادان، و آگاهسازی توده‌ها از خطرهای خاص مواد مخدر.

برنامه توسعه ملل متحد (UNDP)

نشانی دفتر مرکزی:
One United Nations Plaza
New York, NY 10017
U.S.A.
تلفن: (1-212) 906 50 00

فاکس: (1-212) 826 20 57

تلكس: 225 980; 236 286; 422 862

تلفگراف: UNDEVPRO NEWYORK

مدیر، جیمز گوستاو اسپت

(James Gustave Speth)

این برنامه که در اول ژانویه ۱۹۶۶ با ادغام «برنامه گسترده کمک فنی» و «صندوق ویژه ملل متحد» تأسیس شده، مهمترین منبع چندجانبه جهانی سرمایه‌گذاری بلاعوض برای همکاری در راه توسعه است. برنامه ملل متحد برای توسعه را شورای مدیرانی اداره می‌کند که ۳۶ عضو از تمام مناطق بزرگ جهان دارد. این برنامه امروزه از رهگذر شبکه گسترده ۱۳۶ دفتر، در ۱۷۵ کشور و سرزمین رو به رشد حضور دارد و نهاد اصلی برای هماهنگی فعالیتهای توسعه در سازمان ملل است.

برنامه ملل متحد برای توسعه، با همکاری دولتها، سازمانهای بین‌المللی و سازمانهای جامعه مدنی، برای ایجاد توسعه‌ای پایدار تلاش می‌کند، توسعه‌ای که رشد اقتصادی، رفاه افراد و حفظ محیط‌زیست و سیاره زمین را به هم پیوند می‌دهد. برای رسیدن به این هدف، متخصص و مشاور تربیت و عرضه می‌کند، برای برنامه‌های مبارزه با فقر، ایجاد اشتغال و دیگر وسایل امرارمعاش، ارتقای وضعیت زنان، حفظ و اصلاح محیط‌زیست، بورس و تجهیزات فراهم می‌آورد.

فعالتهای این برنامه علاوه بر بخشهای پیشگفته، اداره مؤثر کارها، علم و تکنولوژی همکاری فنی میان کشورهای رو به رشد، بیکار با آیدز، از سرگیری فعالیتهای توسعه در بی‌فاجعه‌ها - طبیعی یا آفریده انسان - را نیز دربرمی‌گیرد.

برنامه محیط‌زیست ملل متحد (UNEP)

نشانی دفتر مرکزی:
Po Box 30552, Nairobi, Kenya
تلفن: (254-2) 6212 34
فاکس: (254-2) 22 68 90
تلكس: 22069 UNEP KE
مدیر اجرایی، الیزابت داودسول (Elizabeth Dowdeswell)

اداره این برنامه که در دسامبر ۱۹۷۲ تأسیس شده با شوازی از مدیران است که ۵۸ عضو برگزیده را دربرمی‌گیرد. این شورا جلسات خود را دوسال یک بار برگزار می‌کند و به مجمع عمومی گزارش می‌دهد. «صندوق محیط‌زیست» که سازمان مالی این برنامه است با کمکهای داوطلبانه تأمین

بودجه می‌کند و زیرنظارت دبیرخانه سازمان قرار دارد.

وظیفه اصلی این برنامه تشویق به مشارکت همگان در حفظ محیط‌زیست است و برای این امر به ملتها و خلقهایاری می‌رساند تا با اداره و بهره‌برداری کارساز از منابع طبیعی خود، بی‌آنکه زندگی نسلهای آینده را به خطر افکنند، اوضاع زندگی خویش را بهبود بخشند. این برنامه فعالیتهای خود را بویژه بر مسائلی مانند دگرگونیهای آب و هوا، نابودی جنگلها، پایان‌زدایی، آلودگی و حفظ اقیانوسها متمرکز می‌کند. برنامه عمل جهانی (اقدام ۲۱) که در کنفرانس ملل متحد درباره محیط‌زیست و توسعه (UNCED) در ۱۹۹۲ به تصویب رسیده، نقش هماهنگ‌کننده برنامه ملل متحد را برای محیط‌زیست تقویت کرده است.

این برنامه عمدتاً به سیاست ارتقای همکاری، گسترش حقوق بین‌المللی، بهبود و کاربرد ابزارها در زمینه سازمان‌دهی محیط‌زیست می‌پردازد، داده‌های بوم‌شناختی را پاسداری و ارزیابی می‌کند، اطلاعات و اخبار لازم را به دولتها و نهادهای سازمان ملل می‌رساند، به آگاهسازی عموم افراد می‌پردازد، مبادله اخبار و اطلاعات را تشویق می‌کند و به دولتها در عرصه‌های فنی، حقوقی و سازمانی، رهنمود و مشاور می‌دهد.

صندوق کودکان ملل متحد (UNICEF)

نشانی دفتر مرکزی:
Three United Nations Plaza
New York, N.Y. 10017
U.S.A.
تلفن: (1-212) 326 7000
فاکس: (1-212) 888 7465
تلكس: 760 7848
تلفگراف: UN-HABITAT NAIROBI
مدیر اجرایی، خانم کارول بلامی (Carol Bellamy)

این صندوق^۱ که مجمع عمومی در دسامبر ۱۹۴۶ آن را به‌منابه سازمانی موقت برای ارائه کمکهای فوری به کودکان در اروپای پس از جنگ ایجاد کرد، در ۱۹۵۳ دائمی شد و فعالیتهایش کشورهای رو به رشد را نیز دربرگرفت.

هدف یونسف کمک به حفظ، رشد و بقای کودکان و مادران از رهگذر فعالیتهایی در زمینه بهداشت، تغذیه، آموزش، آب‌رسانی و سلامت همگانی است و در موارد فوری نیز امدادهای بهداشتی عرضه می‌کند (واکسن، داروهای پایه‌ای، تجهیزات پزشکی، غذاهای کمکی) یکی از

درخشان‌ترین کامیابیهای یونسف در عرصه بهداشت همگانی به ایمن‌سازی مربوط می‌شود. برنامه مشترک یونسف و سازمان جهانی بهداشت (WHO) برای مایه کوبی جهانی کودکان (JCI) که به «بزرگترین اقدام همکاری مسالمت‌آمیز در تاریخ بشر» معروف شده، مایه کوبی کودکان دنیا را بر ضد شش بیماری کشنده بزرگ (سرخک، فلج اطفال، سل، دیفتری، سیاه‌سرفه و کزاز) در فاصله سال شروع برنامه (۱۹۸۴) تا ۱۹۹۰ امکانپذیر ساخته و بدین ترتیب زندگی نه تا ده میلیون کودک را در کشورهای رو به رشد نجات داده است.

یونسف همچنین اجرای معاهده حقوق کودکان را که از ۲ سپتامبر ۱۹۹۰ از اعتبار قانون بین‌المللی برخوردار است، تشویق می‌کند. ۱۷۷ کشور این معاهده را در ۸ اوت ۱۹۹۵ امضا کرده‌اند.

این صندوق با پشتیبانی ۳۸ کمیته ملی، که بیشتر آنها در کشورهای صنعتی هستند، با برنامه‌های عمل در ۱۴۴ کشور همکاری می‌کند. منبع اصلی تأمین هزینه‌های آن، کمکهای داوطلبانه دولتی و خصوصی است. جمع کل مخارج این صندوق در سال ۱۹۹۴، حدود ۹۹۹ میلیون دلار بوده است.

۱. در آواز: صندوق بین‌المللی ملل متحد برای کمک اضطراری به کودکان. این صندوق در ۱۹۶۵ جایزه صلح نوبل را به دست آورده است.

صندوق توسعه ملل متحد برای زنان (UNIFEM)

نشانی دفتر مرکزی:
304 East 45th Street, 6th floor
New York, N.Y. 10017
U.S.A.
تلفن: (1-212) 906 6400
فاکس: (1-212) 906 6705
مدیر: نولین هیزر (Noleen Heyzer)

این صندوق که در ۱۹۷۶ به عنوان صندوق کمکهای داوطلبانه برای دهه ملل متحد برای زنان تأسیس شده، با مشارکت برنامه توسعه ملل متحد (UNDP)، در ۱۹۸۵ به سازمانی مستقل بدل شده است.

این صندوق هدفهای زیر را دنبال می‌کند: بهبود سطح زندگی زنان در کشورهای رو به رشد، مشارکت آنان در تصمیم‌گیری در برنامه‌های بزرگ توسعه و دستیابی آنها به جایگاه برابر، در پرتو رشد

اقتصادی و اجتماعی. به نظر این صندوق، بهترین کار، پشتیبانی از سازمانهایی است که خود زنان ایجاد و اداره می‌کنند. این پشتیبانی با حمایت فنی و مالی مستقیم صورت می‌پذیرد. صندوق توسعه ملل متحد برای زنان برای رسیدن به هدفهای خود، اقدامهایش را در سه عرصه اساسی متمرکز کرده است: کشاورزی و امنیت غذایی، بازرگانی و صنعت، برنامه‌ریزی ملی. صندوق می‌کوشد تا امکانات دستیابی زنان را به آموزش حرفه‌ای، علم، تکنولوژی، اعتبارات و اطلاعات افزایش دهد و به برقراری پیوند و مشارکت میان توده زنان و نهادهای ملی و بین‌المللی یاری رساند.

بودجه فعالیت‌های این صندوق (حدود ۱۴ میلیون دلار در ۱۹۹۳) عمدتاً از کمکهای داوطلبانه دولتهای عضو سازمان ملل و نیز کمیته‌های ملی همین صندوق تأمین می‌شود؛ بقیه منابع، خصوصی هستند (سازمانها، بنیادها، مؤسسات و افراد).^۱

۱. تعداد این کمیته‌های ملی امروزه به ۱۶ رسیده است: استرالیا، بلژیک، کانادا، دانمارک، فنلاند، فرانسه، آلمان، ایسلند، ژاپن، ژاندار، لروژ، فیلیپین، سوئد، سوئیس، انگلیس و ایالات متحده آمریکا.

مؤسسه ملل متحد برای آموزش و پژوهش (UNITAR)

نشانی دفتر مرکزی:
Palais des Nations
CH-1211 Genève 10, Suisse
تلفن: (41-22) 798 58 50
فاکس: (41-22) 733 13 83
تلكس: 412 962 UNO CH
تلگراف: UNATIONS GENEVE
کفیل مدیرکل، مارسل، آ. بوازارد (Marcel A. Boisard)

این مؤسسه که در ۱۹۶۳ تأسیس شده، از ۱۹۶۵ به مثابه سازمانی مستقل در چهارچوب سازمان ملل فعالیت می‌کند. بیشتر برنامه‌های آموزشی این مؤسسه به افراد کشورهای در حال توسعه تعلق می‌گیرد که در سازمان ملل، یا در یکی از نهادهای تخصصی آن، و در نهادهایی ملی که ارتباط مستقیم با سازمان ملل دارند، یا در هر نهاد دیگری که در زمینه‌های مرتبط با این نهادها فعالیت می‌کنند، مسئولیتی برعهده دارند. تعداد افراد که به‌نحوی از دوره‌ها، سمینارها و

کارگاههای آموزشی این مؤسسه بهره‌مند شده‌اند، در پایان ژوئن ۱۹۹۵ به بیش از ۲۳۵۰۰ نفر از ۱۸۰ ملت بالغ شده است. این مؤسسه در حال حاضر سالیانه تقریباً ۷۰ برنامه آموزشی را به اجرا درمی‌آورد که حدود ۳۰۰۰ شرکت‌کننده از پنج قاره جهان از آنها بهره‌مند می‌شوند.

دفتر کمکها و اقدامات ملل متحد برای پناهندگان فلسطینی در خاورمیانه (UNRWA)

نشانی دفتر مرکزی:
Vienna International Centre
Wagramerstrasse 5, PO Box 700
1400 Vienna, Austria
تلفن: (43-1) 21 3450
فاکس: (43-1) 213 45 58 79
تلكس: 135310 UNRWA A
تلگراف: UNRWA VIENNA
کمیسر کل، ایلتر ترکمن (Ilter Turkmen)

این کمیته که در ۸ دسامبر ۱۹۴۹ برای کمک‌رسانی به پناهندگان فلسطینی در پی جنگ اعراب و اسرائیل در ۱۹۴۸ تأسیس شد، فعالیت‌هایش را در ماه مه ۱۹۵۰ آغاز کرد. کمیسیون مشورتی که از ده دولت عضو تشکیل شده، در گردهماییهای سالیانه، گزارش کمیسر کل را به مجمع عمومی بررسی می‌کند.

هدف این دفتر فراهم آوردن خدمات ضروری مستقیم برای پناهندگان فلسطینی سرشماری شده است. این دفتر در عرصه‌های گوناگونی مانند آموزش و پرورش، بهداشت، امداد و خدمات اجتماعی کار می‌کند و (با همکاری فنی یونسکو در زمینه آموزش و پرورش و همکاری سازمان جهانی بهداشت در عرصه بهداشت) بیش از ۶۰۰ دبستان دولتی و ملی، چندین مرکز آموزش فنی، حرفه‌ای و تربیتی، حدود ۱۲۰ مرکز پزشکی، مراکزهای بازپروری اجتماعی و مراکزهای زنان را اداره می‌کند. علاوه بر این، برای طرحهای درآمدزا، بورس، وام و کمک مالی تأمین می‌کند و منابعی را نیز به نیازهای فوری و ضروری مانند نوسازی مؤسسات بهداشتی، ساخت درمانگاههای رایگان جدید، ایجاد مدارس و دیگر تجهیزات، تأمین هزینه برای برنامه‌های اشتغال‌زا، اختصاص می‌دهد.

هزینه فعالیت‌های عادی و نیز فعالیت‌های امدادی این دفتر صرفاً از کمکهای داوطلبانه تأمین می‌شود.

دانشگاه ملل متحد (UNU)

نشانی دفتر مرکزی:
53-70 Jingumae 5-chome, Shibuya-ku
Tokyo 150, Japan
تلفن: (81-3) 3499 2811
فاکس: (81-3) 3499 2828
تلكس: J25 442
تلگراف: UNATUNIV TOKYO
رئیس، ایتور گورگولینو د سوسا
Heitor Gurgulino de Souza

این دانشگاه که در ۱۹۷۳ تأسیس شده و در سپتامبر ۱۹۷۵ فعالیت خود را آغاز کرده، نهادی مستقل است و با حمایت مشترک سازمان ملل و یونسکو کار می‌کند. این دانشگاه را شورایی اداره می‌کند که از ۴ عضو دائمی^۱ و ۲۴ عضو موقت تشکیل شده است. اعضای موقت شورا را به مدت شش سال برحسب صلاحیت شخصی و نه به عنوان نمایندگان کشورهای خود انتخاب می‌شوند. دانشگاه ملل متحد از رهگذر شبکه جهانی مؤسسات دانشگاهی فعالیت می‌کند. علاوه بر سازمان مرکزی هماهنگی و برنامه‌ریزی در دفتر مرکزی، پنج مرکز و برنامه پژوهشی و آموزشی را نیز دربر می‌گیرد.^۲ این مراکزها و برنامه‌ها هر یک در زمینه معینی تخصص دارند و هماهنگ‌کننده فعالیت‌هایی هستند که مؤسسات آموزش عالی بسیاری از کشورها در آنها شرکت می‌کنند. این دانشگاه همچنین با بسیاری از دانشگاهها و مراکز ملی پژوهشی ارتباط دارد که غالباً در کشورهای در حال توسعه قرار دارند و هسته مرکزی شبکه جهانی آن هستند. این ساختار تمرکز زدوده که عناصر متعدد آن با هم ارتباط متقابل دائمی دارند، دانشگاه ملل متحد را از انعطاف‌پذیری ذاتی و زنده‌ای در برخورد میان‌رشته‌ای به مسائل دنیای مدرن، برخوردار می‌سازد.

۱. این چهار عضو عبارتند از: دبیرکل ملل متحد، مدیرکل یونسکو، مدیرکل مؤسسه ملل متحد برای آموزش و پرورش، و رئیس دانشگاه ملل متحد.
۲. این پنج مؤسسه و برنامه عبارتند از: مؤسسه جهانی پژوهش درباره جنبه‌های اقتصادی توسعه، فلسطینی (فیلادلفیا)، مؤسسه تکنولوژیهای چند، ماسترخت (هلند)، مؤسسه بین‌المللی تکنولوژی نرم‌افزار، ماکائو، مؤسسه منابع طبیعی در آفریقا، آکرا (گنا) و لوزاکا (زامبیا)، برنامه تکنولوژی زیستی در آمریکای لاتین و کشورهای حوزه کارائیب، کاراکاس (ونزوئلا).

نهادهای تخصصی، سازمانهای جداگانه و مستقلی هستند که از رهگذر «شورای اقتصادی و اجتماعی» با سازمان ملل و با یکدیگر همکاری می‌کنند. این نهادها از اختیارات بین‌المللی گسترده‌ای در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی و دیگر عرصه‌های پیوسته، برخوردارند. آنها به‌طور مداوم به شورای اقتصادی و اجتماعی، گزارش می‌دهند.

سازمان بین‌المللی کار (ILO)
دفتر مرکزی:
4, route des Morillons, CH-1211 Genève 22 - Suisse
Tel: (41-22) 799 6111
Fax: (41-22) 798 86 85
Cable: INTERLAB GENEVE
Telex: 415 647

تعداد کشورهای عضو: ۱۷۱

دبیرکل: میشل آنسن (Michel Hansenne)

تاریخچه: سازمان بین‌المللی کار که معاهده ورسای (فرانسه) آن را در ۲۸ ژوئن ۱۹۱۹ به‌عنوان نهادی مستقل و پیوسته به جامعه ملل تعیین کرد (اساسنامه آن از ۱۱ آوریل به اجرا گذاشته شد)، در ۱۴ دسامبر ۱۹۴۶ به نهادی تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد بدل شد.

تشکیلات: کنفرانس بین‌المللی کار، پارلمان جهانی مسائل کار و کارگری، سالی یک بار هیئت‌های نمایندگی تمام کشورهای عضو را گرد می‌آورد. هر هیئت نمایندگی از دو نماینده دولتی، یک نماینده از کارگران و یک نماینده از کارفرمایان تشکیل شده است. شورای اداری، که نهاد اجرایی سازمان بین‌المللی کار است، از ۲۸ نماینده دولتی (۱۰ نفر دائمی هستند و بقیه برای سه سال برگزیده می‌شوند) ۱۴ نماینده از کارگران و ۱۴ نماینده از کارفرمایان تشکیل می‌شود. اداره بین‌المللی کار (BIT) دبیرخانه دائمی سازمان بین‌المللی کار است.

هدفها: ارتقای عدالت اجتماعی و بهبود وضعیت زندگی و کار در سرتاسر گیتی.

وظایف: تعیین معیارها و اصول بین‌المللی (معاهده‌ها و توصیه‌نامه‌ها) دربارهٔ دنیای کار. هر دولتی که معاهده‌ای را امضا می‌کند، اجرای آن را عهده‌دار می‌شود و اصل نظارت بین‌المللی را در عمل می‌پذیرد. توصیه‌نامه‌های تصویب نشده در حکم رهنمودهایی برای قوانین و عملکردهای کشورها هستند. این سازمان از آغاز تأسیس، ۱۳۷ معاهده و ۱۸۱ توصیه‌نامه را تصویب کرده که مجموعه قوانین بین‌المللی کار را در عرصه‌هایی مانند عرصه‌های زیر می‌سازند: حقوق بنیادی انسان در کار (آزادی سندیکایی، ممنوعیت کار اجباری، رفع تبعیض)، دستمزد، ساعت کار، خدمات عمومی برای اشتغال، خدمات اجتماعی، نظامهای تأمین اجتماعی، روابط حرفه‌ای، حمایت از مادران، مهاجران و گروههایی از کارگران، و بازرسی کار.

فعالیتها: فعالیتهای مربوط به تدوین و کنترل اصول و معیارها، کارهای پژوهشی و انتشاراتی و سازماندهی گردهماییهای فنی را دربرمی‌گیرد. ^۱ به‌علاوه، برنامه همکاری فنی مهمی، در پیوند با دیگر سازمانهای ملل متحد اجرا شده است. سازمان بین‌المللی کار در چهارچوب سیاست مشارکت فعال، کارشناسانی را در اختیار دولتهای عضو می‌گذارد و در تمام عرصه‌های صلاحیت خود به توصیه می‌پردازد، بویژه در عرصه‌های سیاست اشتغال، آموزش حرفه‌ای، روشهای مدیریت، امنیت و بهداشت کار، بهبود نظامهای تأمین اجتماعی، فعالیتهای بخشی، تعاونیها، تقویت سازمانهای کارگران و کارفرمایان. ^۲

ملاحظات: این سازمان برای افزایش کارآیی زیربخانه قانونی خود بر ضد کار کودکان (از ۱۹۱۹ تا ۱۹۷۳ چندین معاهده تصویب شده است) در ۱۹۹۳ - ۱۹۹۲ برنامه بین‌المللی برای ممنوعیت کار کودکان (IPEC) را آغاز کرده است. این برنامه که هم‌اکنون در ده کشور اجرا می‌شود، به‌سرعت رو به گسترش است.

۱. دو مؤسسه، ابزارهای پژوهشی و آموزشی سازمان بین‌المللی کار را تکمیل می‌کنند:

- مؤسسه بین‌المللی مطالعات اجتماعی که در دفتر مرکزی سازمان

بین‌المللی کار در ژنو استقرار دارد؛

- مرکز بین‌المللی آموزش سازمان بین‌المللی کار

[125, Corso Unita d'Italia, 10127, Turin, Italia]

۲. سازمان بین‌المللی کار، در ۱۹۶۹ جایزه صلح نوبل را به‌خاطر فعالیتهای خود دریافت کرد.

دفتر مرکزی:

Via delle Terme di Caracalla, I-00100 Rome-Italy

Tel: (39-6) 52251

Fax: (39-6) 52253152

Cable: FOODAGRI ROME

Telex: 610181FAOI

دبیرکل: ژاک دیوف (Jacques Diouf)

تعداد کشورهای عضو: ۱۶۹ کشور همراه با جامعه اروپا و یک عضو پیوسته، پورتوریکو.

تاریخچه: این سازمان در ۱۶ اکتبر ^۱ ۱۹۴۵ در کبک (کانادا) به جای مؤسسه بین‌المللی کشاورزی (سازمان بین دولتی که در ژوئن ۱۹۰۵ ایجاد شده بود) تأسیس شد.

تشکیلات: کنفرانس عمومی، نمایندگان دولتهای عضو را در تمام سالهای فرد گرد هم می‌آورد تا به سیاست‌گذاری، تعیین برنامه و تصویب بوجه سازمان بپردازند. شورایی ۴۹ نفره که کنفرانس عمومی آنان را براساس تقسیم دقیق جغرافیایی ^۲ برمی‌گزیند، به‌عنوان نهاد رهبری این سازمان در فاصله جلسات کنفرانس عمل می‌کنند.

هدفها: بهبود تغذیه و سطح زندگی جمعیت دنیا؛ اصلاح تولید و بازرگانی محصولات کشاورزی، جنگلانی و ماهیگیری؛ کمک به توسعه روستایی؛ نابودی فقر در دنیا.

وظایف: تشویق سرمایه‌گذاری در کشاورزی، دامداری، اصلاح منابع آبی و خاکی و پرورش آبزیان؛ تسهیل انتقال تکنولوژی‌ها و گسترش پژوهشهای کشاورزی در کشورهای درحال توسعه؛ مبارزه برای حفظ منابع طبیعی و برضد بیماریهای دامی؛ کمک به کشورها برای داشتن آمادگی مقابله با بحرانهای غذایی - و در صورت لزوم - فراهم آوردن کمکهای لازم برای آنها (این کمکها در پرتو نظام جهانی این سازمان برای اطلاع‌رسانی و هشدار بموقع صورت می‌گیرد).

فعالیتها: این سازمان که نهاد اصلی توسعه روستایی ملل متحد است، برنامه خواربار جهانی (WFP) را با همکاری سازمان ملل و نیز برنامه‌های ویژه‌ای را برای پیشگیری از بحرانهای غذایی و برای بهبود تولید و توزیع غلات اداره می‌کند. برای کشورهای خواهان کمک نیز در تمام عرصه‌های صلاحیت خود امداد فنی فراهم می‌آورد. سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد به جمع‌آوری، تحلیل و پخش اطلاعات می‌پردازد، با حکومتها در زمینه سیاست و برنامه‌ریزی مشورت می‌کند و محل گردهمایی بین‌المللی برای بحث دربارهٔ مسائل خواربار و کشاورزی است.

۱. این تاریخ را از ۱۹۸۱ به‌عنوان «روز جهانی خواربار» جشن می‌گیرند.

۲. افریقا - ۲۲؛ آسیا و خاور دور - ۹؛ اروپا - ۱۰؛ آمریکای لاتین و کشورهای حوزه کارائیب - ۹؛ خاورمیانه - ۱۶؛ آمریکای شمالی - ۴؛ حوزه جنوب غربی اقیانوس کبیر - ۱ نفر.

دفتر مرکزی:

7, Place de Fontenoy, F-75352 Paris 07-SP-France

Tel: (33-1) 45 68 10 00

Fax: (33-1) 45 67 16 90

Cable: UNESCO PARIS

Telex: 270602F, 204461F

Press (Telefax): (33-1) 44 49 06 92

تعداد کشورهای عضو: ۱۸۴

دبیرکل: فدریکو مایور (Federico Mayor)

تاریخچه: یونسکو که در ۱۳ نوامبر ۱۹۴۶، یک سال پس از تدوین اساسنامه‌اش در لندن (در نوامبر ۱۹۴۵)، تأسیس شد، جایگزین مؤسسه بین‌المللی همکاری فکری ^۱ گشت که در ۹ اوت ۱۹۲۵ ایجاد شده بود.

تشکیلات: کنفرانس عمومی یونسکو که نمایندگان تمام دولتهای عضو را دربرمی‌گیرد، هر دو سال یک بار تشکیل جلسه می‌دهد تا سیاست، برنامه و بوجه سازمان را معین کند. شورای اجرایی که ۵۱ عضو برگزیده کنفرانس عمومی را شامل می‌شود، مسئول نظارت بر اجرای برنامه‌های تصویب شده است. کارکنان دبیرخانه، که در آن نمایندگان بیش از ۱۳۰ کشور حضور دارند، میان دفتر مرکزی در پاریس و پنجاه واحد دائمی غیرمرکزی در تمام مناطق جهان تقسیم شده‌اند. هر کشور عضو، یک کمیسیون ملی یونسکو دارد که مرکز ارتباطات، اطلاعات، مشاوره و اجراست.

هدفها: کمک به حفظ صلح و امنیت در جهان، با افزایش همکاری فکری میان ملتها، از رهگذر آموزش، علم، فرهنگ و ارتباطات. وظایف و فعالیتها: آموزش: کاهش بیسوادی؛ کمک به رشد آموزش پایه برای همه و آموزش عالی؛ کمک به پرورش آموزگاران و مدیران محلی؛ تشویق به ساخت و تجهیز مدرسه‌ها؛ رفع عدم تعادل در تقسیم جهانی نیروی کار علمی و فنی.

علوم طبیعی: کمک به همکاری بین‌المللی در عرصه‌های زیست‌تکره، زمین‌شناسی، اقیانوس‌نگاری، آب‌شناسی؛ آگاهسازی افکار عمومی از خطرهای تهدیدکننده محیط‌زیست؛ کمک به دزدک بهتر روابط میان علم و فرهنگ.

علوم اجتماعی و انسانی: تقویت آموزش و پژوهش در این عرصه‌ها؛ ارتقای حقوق بشر و دموکراسی؛ پیکار با هرگونه تبعیض؛ تشویق فعالیتهایی که در جهت حل مسائل زنان، جوانان، شهرگستری، توسعه کشورهای عقب‌مانده کام برمی‌دارند.

فرهنگ: برجسته کردن بُعد فرهنگی توسعه؛ حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی جهانی؛ حفظ میراثها و سنتهای فرهنگی؛ تشویق آفرینش و آفرینش‌گری؛ ارتقای موقعیت کتاب، کتابخوانی و نیز هنرهای تجسمی و نمایشی؛ حمایت از حقوق مؤلفان.

ارتباطات، اطلاعات و اطلاع‌رسانی: کمک به گردش آزاد اندیشه‌ها به یاری واژه و تصویر؛ فعالیت در راه آزادی مطبوعات؛ یاری به تقویت تواناییهای ارتباطی کشورهای رو به رشد و کاربرد تکنولوژیهای جدید در این عرصه؛ تسهیل نوسازی کتابخانه‌ها، بایگانی‌ها، خدمات اطلاع‌رسانی و مستندسازی؛ تأمین آموزش متخصصان.

۱. نگاه کنید به پیام پرنسکو (سپتامبر ۱۹۹۲) پیشگفتار مطلب (آرشیو).

دفتر مرکزی:

P.O.Box 400, 1000 Sherbrooke Street West

Suite 652, Montreal, PQ, Quebec, H3A 2R2 - Canada

Tel: (1-514) 285 82 19

Fax: (1-514) 288 47 72

Cable: ICAO MONTREAL

Telex: 05-24513

تعداد کشورهای عضو: ۱۸۳

دبیر شورا: اسد کوتایت (Assad Kofalte)

دبیرکل: فیلیپ روشا (Philippe Rochat)

تاریخچه: این سازمان که در ۷ سپتامبر ۱۹۴۳ در کنفرانس بین‌المللی هواپیمایی کشوری شیکاگو تأسیس شد، در ۴ آوریل ۱۹۴۷ هنگامی وارد فعالیت شد که ۲۶ دولت، معاهده مربوط به هواپیمایی کشوری بین‌المللی را که سه سال پیش تدوین شده بود، تصویب کردند. سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری در اکتبر ۱۹۴۷ به نهادی تخصصی بدل گشت.

تشکیلات: این سازمان را یک مجمع و یک شورای دائمی اداره می‌کند؛ مجمع، نمایندگان تمام کشورهای عضو را دربرمی‌گیرد و شورای دائمی از نمایندگان ۳۳ کشور تشکیل شده است که توسط مجمع برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند. مجمع حداقل سه سال یک بار، برای تعیین سیاست سازمان تشکیل جلسه می‌دهد. شورا، نهاد اجرایی است که رهنمودهای مجمع را اجرا، و امور مالی سازمان را اداره می‌کند؛ به‌علاوه در حکم دادگاهی برای حل تمام اختلافات مربوط به هواپیمایی کشوری بین‌المللی است.

هدفها: تأمین امنیت و گسترش هواپیمایی کشوری بین‌المللی؛ تشویق ساخت هواپیماها و بهره‌برداری از آنها، گسترش خطوط هوایی، فرودگاهها و ناوگانهای هوایی برای هدفهای صلح‌آمیز.

وظایف و فعالیتها: تدوین اصول و معیارهای بین‌المللی حاکم بر اقدامات مربوط به ساخت و کارکرد دستگاهها، تخصصها و فعالیتهای خلبانان شرکت‌های هواپیمایی، کارکنان پرواز، ناظران ترافیک هوایی و مراقبان پرواز در فرودگاهها، تدبیرها و اقدامات امنیتی در فرودگاههای بین‌المللی و ممنوعیت حمل و نقل هوایی مواد مخدر قاچاق؛ تعیین قوانین هوانوردی و تنظیم نقشه‌های هوانوردی برای هوانوردی بین‌المللی؛ کمک به کشورهای رو به رشد در ساخت یا بهبود شبکه‌های حمل و نقل هوایی و پرورش کارکنان آنها. هماهنگ کردن بین‌المللی نظامهای ارتباطات دوربرد هوایی - موجهای رادیویی و آیین‌نامه‌های ایمنی - نیز ازجمله مسئولیتهای این سازمان است.

سازمان جهانی بهداشت (WHO)

دفتر مرکزی:

20, avenue Appia, CH-1211 Genève 27-Suisse

Tel: (41-22) 791 21 11

Fax: (41-22) 791 07 46

Cable: UNISANTE GENEVE

Telex: 845415416OMS CH

تعداد کشورهای عضو: ۱۹۰

دبیرکل: هیروشی ناکاجیما (Hiroshi Nakajima)

تاریخچه: این سازمان در ۷ آوریل ۱۹۴۸، پس از آنکه ۲۶ دولت عضو سازمان ملل اساسنامه‌اش را تصویب کردند، تأسیس شد.^۱ این اساسنامه در ژوئیه ۱۹۴۸ تدوین شده بود.

تشکیلات: مجمع جهانی بهداشت که نمایندگان تمام دولتهای عضو را دربرمی‌گیرد، هرسال برای ارزیابی ترازنامه فعالیت‌های سازمان و تعیین سیاست، برنامه و بودجه آن تشکیل جلسه می‌دهد. شورای اجرایی شامل ۲۳ عضو است که برای سه سال برگزیده می‌شوند و در حکم نمایندگان دولتی نیستند. شش اداره منطقه‌ای کینهاگ (دانمارک) واشینگتن (ایالات متحد)، برازاویل (کنگو)، مانیل (فیلیپین)، دهلی (هند) و اسکندریه (مصر) بخشهای اصلی سازمان هستند.

هدفها: تأمین بالاترین سطح ممکن بهداشت برای تمام مردم دنیا.

وظایف: مراقبت از کیفیت غذایی خواربار و اوضاع آذوقه‌رسانی در دنیا (با همکاری سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد)؛ نظارت بر وجود اوضاع مناسب برای تأمین آب آشامیدنی و سلامت همگانی، و - در صورت لزوم - فراهم آوردن تجهیزات ضروری (با همکاری برنامه ملل متحد برای توسعه)؛ حمایت از مادران و کودکان (ازجمله تنظیم خانواده)، و مایه‌کوبی همه افراد (با همکاری یونیسف)؛ پرداختن به آموزش بهداشت، پرورش کارکنان پزشکی، پیشگیری از بیماریها و ریشه‌کنی آنها و تأمین نیازهای دارویی (با همکاری یوسکو). تشویق و هماهنگ‌سازی پژوهش در عرصه‌های گوناگون پیوسته به بهداشت - بویژه در پیکار با بیماریهای استوایی و ایدز. ملاحظات: براساس گزارش سازمان جهانی بهداشت در سال

۱۹۹۵، ما می‌توانیم در پایان سده بیستم در دنیایی زندگی کنیم که در آن از فلج کودکان، موریهای جدید جذام، مرگهای ناشی از کزاز پیش از تولد یا سرخک، و انگل پیوک نشانی نباشد. از هم‌اکنون تا پایان سده میزان میرندگی مادران را می‌توان به نصف میزان سال ۱۹۹۳ - در آن سال ۵۰۰/۰۰۰ زن به هنگام زایمان درگذشتند - کاهش داد و میزان میرندگی کودکان را نیز ۵۰٪ پایین آورد.

۱. روز ۷ آوریل «روز جهانی بهداشت» نامیده شده است.

گروه بانک جهانی

دفتر مرکزی:

1818 H Street, N.W. Washington, D.C. 20433- U.S.A.

Tel: (1-202) 477 1234

Fax: (1-202) 477 6391

Cable: INTBAFARD WASHINGTON

رئیس: جیمز د. ولفنسون (James D. Wolfensohn)

تعداد کشورهای عضو: ۱۷۸

تاریخچه: گروه بانک جهانی چهار نهاد را دربرمی‌گیرد: بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD یا بانک جهانی)، که در ۱۹۴۵، یک سال پس از تدوین اساسنامه‌اش در کنفرانس مالی و پولی ایجاد شد (در این کنفرانس ۴۴ دولت در برتون وودز (ایالات متحد) گرد هم آمده بودند)؛ شرکت مالی بین‌المللی (IFC) که در ۱۹۵۶ تأسیس شد؛ شرکت بین‌المللی توسعه (IDA) که در ۱۹۶۰ ایجاد گشت؛ و دفتر ضمانت چندجانبه سرمایه‌گذاری‌ها (MIGA) که در ۱۹۸۸ تأسیس شد.

تشکیلات: شورای مدیران بانک که از یک نماینده از هر دولت عضو و قائم‌مقام او تشکیل شده دارای اختیارات تام است. رئیس بانک جهانی به اعتبار مقام خود رئیس هر چهار نهاد است.

کمیته توسعه، شوراهای مدیران بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول (IMF) را حول محور همکاری اقتصادی بین‌المللی گرد هم می‌آورد. مرکز بین‌المللی حل اختلافات سرمایه‌گذاری (CSID) را شورایی از نمایندگان هر دولت عضو، به ریاست رئیس بانک جهانی اداره می‌کند.

هدفها: بهبود سطح زندگی در کشورهای رو به رشد، با اعطای منابع مالی تأمین شده از کشورهای صنعتی به این کشورها.

بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (IBRD)

تعداد کشورهای عضو: ۱۷۸

وظایف: کمک به بازسازی و توسعه کشورهای عضو، با تسهیل سرمایه‌گذاریهای تولیدی (در عرصه‌های کشاورزی، انرژی، آموزش، بهداشت، تنظیم خانواده، جابه‌سازی، ارتباطات دوربرد)؛ تشویق سرمایه‌گذاریهای خارجی خصوصی با شرایط مناسب؛ کمک به گسترش درازمدت مبادلات بازرگانی بین‌المللی.

فعالیتها: این بانک علاوه بر اعطای وام، خدمات متعددی را در زمینه امداد فنی عرضه می‌کند. سرمایه بانک را دولتهای عضو تعهد می‌کنند. با این همه تأمین هزینه اقدامات آن اساساً با قرضه از بازارهای جهانی و نیز با درآمدها و بازپرداخت وامها صورت می‌گیرد.

ملاحظات: بانک باتوجه به اساسنامه خود فقط می‌تواند به طرحهای تولیدی وام بدهد؛ هر وامی را باید دولت موردنظر ضمانت کند و - جز در موارد استثنایی - برای طرحهای معین صرف شود. بانک در تصمیم‌گیری برای پرداخت وام در اصل صرفاً محاسبات اقتصادی را در نظر می‌گیرد، اما از ۱۹۸۰ از برنامه‌های تغییر سیاستهای اقتصادی و اصلاحات ساختاری نیز پشتیبانی کرده است.

شرکت مالی بین‌المللی (IFC)

تعداد کشورهای عضو: ۱۶۲

وظایف: کمک به تأمین سرمایه مؤسسات خصوصی، بدون ضمانت بازپرداخت دولتی، هماهنگ کردن امکانات سرمایه‌گذاری و تشویق حرکت سرمایه‌های خصوصی، ملی و خارجی به سمت سرمایه‌گذاریهای تولیدی در کشورهای عضو.

فعالیتها: سرمایه‌گذاری، بویژه در بخش تولید کالا، و نیز در

بخشهای معدن، انرژی، جهانگردی و کشاورزی.

ملاحظات: این شرکت که پیوندی تنگاتنگ با بانک جهانی دارد، از موجودیت حقوقی مستقل و منابع خاص خود برخوردار است. این منابع اساساً از تعهدات کشورهای عضو و سودهای اندوخته تأمین می‌شوند.

انجمن بین‌المللی توسعه (IDA)

تعداد کشورهای عضو: ۱۵۷

وظایف: اعطای وام به کشورهای فقیر با شرایطی بسیار با انعطاف‌تر از بانک جهانی.

فعالیتها: اعطای وامهای پنجاه ساله که معمولاً بی‌بهره هستند. بازپرداخت بخش اصلی وام ۱۰ سال پس از دریافت آغاز می‌شود.

ملاحظات: منابع این شرکت از درآمدهای خالص بانک جهانی، سرمایه تعهد شده اعضا که به‌صورت پول در گردش است و کمکهای ثروتمندترین اعضا تأمین می‌شود. هر کشوری برای گرفتن وام از این شرکت باید چهار ضابطه را برآورده سازد: بالایی «آستانه فقر» باشد؛ از ثبات اقتصادی، مالی و سیاسی کافی برای توجیه اعتبار توسعه درازمدت برخوردار باشد؛ در تراز پرداختها با دشواریهای جدی رو به‌رو باشد؛ سیاست صافخانه توسعه را درپیش گیرد.

دفتر ضمانت چندجانبه سرمایه‌گذاری‌ها (MIGA)

تعداد کشورهای عضو: ۱۲۸

وظایف: تسهیل سرمایه‌گذاریهای خصوصی در برنامه‌های تولیدی در کشورهای درحال توسعه، با عرضه خدمات مشاوره‌ای و ارائه ضمانت درازمدت (تا ۲۰ سال) به سرمایه‌گذاران در برابر خطرهای سیاسی و غیربازرگانی. مانند تبدیل‌ناپذیری پول، مصادره، جنگ یا آتشیهای داخلی.

صندوق بین‌المللی پول (IMF)

دفتر مرکزی:

700 19th Street, N.W. Washington, D.C. 20431- U.S.A.

Tel: (1-202) 623 7000

Fax: (1-202) 623 4661

Cable: INTERFUND WASHINGTON

Telex: 248331IMFUR

دبیرکل: میشل کامدسو (Michel Camdessus)

تعداد کشورهای عضو: ۱۷۹

تاریخچه: این صندوق در ۲۷ دسامبر ۱۹۴۵ برپای تصویب توافقنامه‌های برتون وودز (ایالات متحد آمریکا - نگاه کنید به بانک جهانی) تأسیس شد.

تشکیلات: شورای مدیران، که از یک نماینده از هر کشور عضو و قائم‌مقام او تشکیل شده، هر سال تشکیل جلسه می‌دهد و سهمیه‌ها و شرایط عضویت را تعیین می‌کند. شورای مدیران اجرایی که از ۲۴ عضو تشکیل شده (۵ عضو را کشورهای برمی‌گزینند که بالاترین سهمیه را در صندوق دارند^۱ و ۱۹ نفر برگزیده^۲ سایر کشورهای عضو هستند) و ریاست آن با دبیرکل برگزیده اعضاست، امور جاری را اداره می‌کند.

هدفها: نظارت بر سیاستهای اقتصادی کشورهای عضو؛ تسهیل همکاری پولی، تثبیت مبادلات ارزی و رشد موزون بازرگانی بین‌المللی؛ اجرای مجموعه قوانین مربوط به سیاستهای نرخ مبادلات ارزی؛ ایجاد نظام چندجانبه تنظیم پرداختها؛ فراهم آوردن منابع مالی ضروری برای کشورهای عضو برای دستیابی مجدد به توازن پرداختهایشان، بدون آسیب‌رسانی به رفاه ملی؛ تسهیل همکاری متقابل آنها؛ تأمین کمکهای فنی مطلوب.

وظایف و فعالیتها: (این صندوق می‌تواند اندوخته‌های بین‌المللی را به‌صورت SDR^۳ به متقاضیان واجد شرایط اختصاص دهد.

همچنین به کشورهای عضو که درآمد ناچیزی دارند، براساس تسهیل در تعدیل ساختاری گسترده (ESAF) اعتبارهای امتیازی می‌دهد. منابع وام‌دهی صندوق بین‌المللی پول عمدتاً از سهمیه‌های کشورهای عضو، یعنی تعهدات سرمایه‌ای آنها تأمین می‌شود.^۴ سهمیه هر کشور به نسبت قدرت اقتصادی تعیین می‌شود.^۵ صندوق مجاز است برای افزایش منابع خود از وام‌دهندگان رسمی قرض بگیرد. همچنین می‌تواند از ردیف اعتباری ۱۸/۵ میلیارد SDR (معادل ۱۷ میلیارد دلار آمریکا)

استفاده کند که کشورهای مختلف در چهارچوب «توافقتنامه‌های عمومی وام» (IGAB) باز کرده‌اند.

ملاحظات: سیاست وام‌دهی صندوق بین‌المللی پول تابع اصول زیر است: هر دولتی که با یکی از پولهای رایج وام می‌گیرد، موظف است به محض حل دشواریهای پرداختی خود، وام را به‌نحوی بازپرداخت کند که دستیابی دیگر اعضا را به همان پول محدود نسازد؛ هر دولتی پیش از گرفتن وام باید چگونگی حل مشکلات خود را چنان مشخص سازد که وام صندوق را در مدت سه تا پنج سال بازپرداخت کند (این مدت احتمالاً ممکن است تا ده سال افزایش یابد).

۱. ایالات متحد، فرانسه، انگلستان، آلمان، ژاپن.
۲. انتخابات هر دو سال یکبار برگزار می‌شود.
۳. حقوق بهره‌برداری ویژه (SDR, Special Drawing Rights) واحد پول صندوق است. در ۱۷ اوت ۱۹۹۵، هر یک SDR معادل ۱/۴۸۲۲۳ دلار آمریکا بوده است.
۴. در ۳۰ ژوئن ۱۹۹۵، میزان کل اعتبارهای صندوق به ۲۷ میلیارد SDR (۵۳/۸ میلیارد دلار آمریکا) رسیده است.
۵. در ۲۱ اوت ۱۹۹۵، سهمیه‌های اعضای صندوق، ۱۳۲/۹ میلیارد SDR (۲۱۲/۷ میلیارد دلار آمریکا) بوده است.

اتحادیه پستی جهانی (UPU)

دفتر مرکزی:
Weltpoststrasse 4, CH-3000 Berne 15-Suisse
Tel: (41-31) 350 31 11
Fax: (41-31) 350 31 10
Cable: UPU BERNE
Telex: 912761 UPU CH
تعداد کشورهای عضو: ۱۸۹
دبیرکل: تامس لیوی (Thomas Leavey)

تاریخچه: این اتحادیه که در پی معاهده برن (۱۹ اکتبر ۱۸۷۴) تأسیس شد، در اول ژوئیه ۱۸۷۵ آغاز به کار کرد و در اول ژوئیه ۱۹۲۸ به یکی از نهادهای تخصصی ملل متحد بدل گشت. تفکیکات: عالیترین مرجع اتحادیه، کنگره پستی جهانی است که هر پنج سال یک بار نمایندگان کشورهای عضو را گرد می‌آورد تا به بازبینی اسناد اتحادیه، تعیین سیاست کلی، تصویب بودجه و برنامه کار و مشخص کردن وظایف خاص بخشهای مختلف آن بپردازد. شورای مدیران (تشکیل شده از ۲۱ عضو برگزیده کنگره) بر اجرای سیاست تصویبی کنگره نظارت می‌کند. شورای فعالیتهای پستی (۴۰ عضو برگزیده کنگره) به جنبه‌های عملی و تجاری خدمات اتحادیه می‌پردازد. دفتر بین‌المللی اتحادیه، دبیرخانه دائمی آن به حساب می‌آید. دبیرکل اتحادیه را کنگره برمی‌گزیند.

هدفها: گسترش ارتباطات میان مردم دنیا از رهگذر فعالیت کارساز خدمات پستی؛ تشویق همکاری بین‌المللی در این زمینه؛ عرضه کمک فنی به کشورهای تقاضاکننده. کشورهای عضو فضای پستی واحدی را تشکیل می‌دهند؛ آزادی ترانزیت در مجموعه قلمرو اتحادیه تضمین شده است.

وظایف: تعیین نرخها، حدود وزنها و ابعاد، و شرایط پذیرش مراسلات؛ تعیین روشهای محاسبه و دریافت هزینه‌های عبور؛ تدوین قوانین مربوط به حمل کالاهایی که نیازمند مراقبتهای ویژه‌اند؛ مانند مواد عفونی و پرتوزا.

فعاليتها: این اتحادیه در زمینه‌های زیر به اجرای طرحهای همکاری فنی می‌پردازد: برنامه‌ریزی، سازماندهی، اداره، امنیت، بازاریابی، آموزش، خدمات مالی و تکنولوژیهای جدید، کمک به کشورهای رو به رشد به‌صورت بورسهای آموزشی عادی یا پیشرفته، فرستادن کارشناس، مشاور و تجهیزات صورت می‌گیرد.

ملاحظات: کشوری که عضو این اتحادیه نیست در صورتی می‌تواند به عضویت آن درآید که تقاضایش را بستکم دوسوم کشورهای عضو اتحادیه تصویب کرده باشند.

۱. اول ژانویه ۱۸۷۶ در فرانسه.

اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دوربرد (ITU)

دفتر مرکزی:
Place des Nations, CH-1211 Genève 20-Suisse
Tel: (41-22) 730 51 11

Fax: (41-22) 733 72 56
Cable: BURINTERAN GENEVE
Telex: 421000UIT CH
Internet: ITU@MAIL @ ITU. CH

تعداد کشورهای عضو: ۱۸۴

دبیرکل: پکای. تاربان (Pekka J. Tarjanne)

تاریخچه: این اتحادیه که در ماه مه ۱۸۶۵ باعنوان «اتحادیه بین‌المللی تلگراف» در پاریس تأسیس شد، در اکتبر ۱۹۳۷ به یکی از نهادهای تخصصی سازمان ملل بدل گشت.

تشکیلات: مجمع نمایندگان تام‌الاختیار که هرچهار سال یک بار تشکیل می‌شود، سیاست اساسی اتحادیه را تعیین می‌کند و یگانه‌نهاد صالح برای تجدیدنظر در معاهده آن است. شورای مدیران که از ۴۶ عضو برگزیده مجمع نمایندگان تشکیل می‌شود، کارهای دبیرکل، بخش ارتباطات رادیویی، بخش استاندارد کردن ارتباطات دوربرد و بخش گسترش ارتباطات دوربرد را هدایت می‌کند.

هدفها: هماهنگ‌سازی و گسترش همکاری بین‌المللی میان تمام اعضای اتحادیه برای اصلاح و کاربرد عقلانی نظامهای ارتباطات دوربرد.

وظایف: کمک به ایجاد، گسترش و کاربرد مؤثر تجهیزات فنی، برای افزایش بازدهی خدمات ارتباطات دوربرد، بالا بردن کارایی و عمومیت بخشیدن به کاربرد آنها؛ تشویق همکاری بین‌المللی برای ارائه کمک فنی مطلوب به کشورهای رو به رشد؛ گسترش تکنولوژیهای جدید ارتباطات دوربرد در تمام کشورهای جهان و هماهنگ‌سازی منظم خدمات ملی.

فعاليتها: اتحادیه قوانین مربوط به تقسیم و ضبط امواج رادیویی را در سرتاسر دنیا و قوانین تعیین موقعیت مدارهای ماهواره‌های مخابراتی را تدوین می‌کند تا از تداخل امواج ایستگاههای رادیویی کشورهای مختلف جلوگیری کند. این اتحادیه در راه توافق اعضای خود بر سر تعرفه‌های به غایت پایین تلاش می‌ورزد. اتحادیه با همکاری نهادهای سرمایه‌گذاری و توسعه بین‌المللی، به اختصاص ریفهای اعتباری ترجیحی برای گسترش خدمات ارتباطات دوربرد در دورافتاده‌ترین مناطق کشورها یاری می‌رساند.

سازمان جهانی هواشناسی (WMO)

دفتر مرکزی:
41, avenue Giuseppe-Motta, Case postale 5 CH-1211
Genève 20-Suisse
Tel: (41-22) 730 81 11
Fax: (41-22) 734 23 26
Cable: METEOMOND GENEVE
Telex: 414198 OWMCH
تعداد کشورهای عضو: ۱۷۸
دبیرکل: جی. او. پ. اوبازی (G. O. P. Obasi)

تاریخچه: سازمان جهانی هواشناسی که جایگزین سازمان هواشناسی بین‌المللی (IMO) - تأسیس شده در ۱۸۷۳ - شد، در ۲۰ دسامبر ۱۹۵۱ به یکی از نهادهای تخصصی سازمان ملل بدل گشت.

تشکیلات: مجمع هواشناسی جهانی، بالاترین نهاد این سازمان هر چهار سال یک بار برگزار می‌شود. سمت‌گیرهای کلی، بودجه و برنامه را معین می‌سازد و آیین‌نامه‌های سازمان را نیز تصویب می‌کند.

شورای اجرایی، مرکب از ۳۶ مدیر اداره‌های هواشناسی ملی، سالی یک بار تشکیل می‌شود. شش انجمن منطقه‌ای اعضای این سازمان را دربر می‌گیرند و مسئول نظارت بر اجرای قطعنامه‌های مجمع و شورا هستند. هشت کمیسیون فنی از کارشناسان گوناگون، مسئول بررسی شاخه‌های مختلف هواشناسی و آب‌شناسی کاربردی هستند.

هدفها: تسهیل همکاری بین‌المللی در عرصه‌های هواشناسی، اقلیم‌شناسی، آب‌شناسی کاربردی و دیگر رشته‌های پیوسته.

وظایف: کمک به ایجاد و حفظ مرکزهای هواشناسی و نظامهای مبادله سریع اطلاعات؛ توجه به استاندارد کردن مشاهدات هواشناسی و انتشار همگون مشاهدات و آمارها؛ تشویق کاربرد یافته‌های هواشناسی در هوانوردی، دریانوردی، آب‌شناسی، کشاورزی و دیگر فعالیتهای انسانی؛ کمک به پژوهش و آموزش حرفه‌ای.

فعاليتها: برنامه‌های اصلی سازمان عبارت‌اند از نظارت هواشناسی جهانی (WWW)؛ برنامه آب و هوای جهانی (WCP)؛

برنامه پژوهش جوی و محیط‌زیست؛ برنامه کاربردهای هواشناسی؛ برنامه آب‌شناسی و منابع آبی؛ برنامه آموزش و کارآموزی؛ برنامه همکاری فنی.

ملاحظات: برنامه نظارت هواشناسی جهانی که برنامه عملیاتی اصلی سازمان است، نظامهای جهانی و نظارت، ارتباطات دوربرد و پردازش داده‌ها را دربرمی‌گیرد. نظام جهانی محافظت از اوزون - تحت‌پوشش برنامه نظارت جو زمین - و برنامه اقلیم‌شناسی جهانی بویژه به کشف سریع تراکم‌های احتمالی گازهای گلخانه‌ای در جو کره زمین، تغییرات در لایه اوزون، بارانهای اسیدی و سمی، و گردبادهای استوایی یاری می‌رساند.

۱. سازمان جهانی هواشناسی که با معاهده اکتبر ۱۹۳۷ تأسیس شد، تا ۲۳ مارس ۱۹۵۱ به فعالیت نپرداخت و در طول این مدت، سازمان بین‌المللی هواشناسی کفیل آن بود.

۲. افریقا، آسیا، آمریکای جنوبی، آمریکای شمالی و مرکزی، اروپا، حوزه جنوب غربی اقیانوس کبیر.

۳. نظارت جو کره زمین یکی از چهار بخش برنامه پژوهش جوی و محیط‌زیست است.

سازمان دریانوردی بین‌المللی (IMO)

دفتر مرکزی:
4 Albert Embankment, Londres SE1 7 SR-U.K.
Tel: (44-171) 735 76 11
Fax: (44-171) 587 32 10
Cable: INTERMAR LONDRES SE
Telex: 23558

تعداد کشورهای عضو: ۱۵۲ به اضافه ۲ عضو پیوسته

دبیرکل: ویلیام. آ. اونیل (William A. Onell)

تاریخچه: معاهده ایجاد این سازمان (نام قبلی آن سازمان مشورتی بین‌دولتی دریانوردی IMO^۱ بود)، که در ۶ مارس ۱۹۴۸ در ژنو (سوئیس) تدوین شده بود، در ۱۷ مارس ۱۹۵۸ پس از امضای ۲۱ دولت به اجرا درآمد. از میان آنها، هفت دولت ناوگانی داشتند که ظرفیت خالص هر یک از آنها بستکم ۱ میلیون تن بود. سازمان دریانوردی بین‌المللی در ژانویه ۱۹۵۹ به‌عنوان نهاد تخصصی ملل متحد پذیرفته شد.

تشکیلات: مجمع، که از نمایندگان تمام دولتهای عضو تشکیل شده، سیاست و اولویتهای سازمان را تعیین می‌کند. در هر دو سال شورایی را با ۳۲ عضو برمی‌گزیند که نقش مدیریت آن را در فاصله نشستهای دوسالانه ایفا می‌کند. چهار کمیته اصلی (حقوقی، امنیت دریایی، حفاظت از محیط دریایی، همکاری فنی) از رهگذر شورا، گزارشها و رهنمودهایی را به مجمع ارائه می‌کنند.

هدفها: کمک به توسعه خدمات حمل و نقل دریایی و گسترش بازرگانی بین‌المللی از راه دریا، تشویق مؤسسات حمل و نقل دریایی به کنار گذاشتن اقدامات بازدارنده و محدودکننده.

وظایف و فعاليتها: تعیین معیارها از راه تدوین معاهده‌ها و میثاقها و ارائه توضیه‌هایی که هدفشان بهبود اهمیت در دریا، پیشگیری از آلودگی دریا توسط ناوها، و آموزش دریانوردان است؛ تسهیل تصویب توافقنامه‌های بین‌المللی.

ملاحظات: این سازمان برای دولتها و سازمانهای علاقه‌مند، چهارچوبی را برای بحث و تبادل نظر درباره مسائل فنی، اداری و حقوقی فراهم می‌آورد.

۱. IMO (سازمان مشورتی بین‌دولتی دریانوردی) در ۲۲ مه ۱۹۸۲، در پی به اجرا درآمدن اصلاحیه‌های معاهده ایجاد آن، به IMO (سازمان دریانوردی بین‌المللی) بدل شد.

سازمان جهانی مالکیت فکری (WIPO)

دفتر مرکزی:
34, chemin des Colombettes, CH-1211 Genève 20-Suisse
Tel: (41-22) 730 91 11
Fax: (41-22) 733 54 28
Cable: OMPI GENEVE
Telex: 412912 OMPI CH
تعداد کشورهای عضو: ۱۵۵
دبیرکل: آرباد بوگش (Arpad Bogsch)

تاریخچه: معاهده تشکیل این سازمان که در ۱۲ ژوئیه ۱۹۶۷ به

امضا رسید، در ۲۶ آوریل ۱۹۷۰ به اجرا درآمد. این سازمان در دسامبر ۱۹۷۴ به نهاد تخصصی سازمان ملل بدل گشت. منشأ آن به معاهده پاریس برای حمایت از آثار ادبی و هنری - یا توافقنامه برون - (۱۸۸۶) برمی گردد که دبیرخانه هر دو معاهده در ۱۸۹۳ در هم ادغام شدند.

تشکیلات: سه نهاد اداره کننده این سازمان عبارتند از: کنفرانس، که از نمایندگان تمام دولتهای عضو تشکیل شده؛ مجمع عمومی، که دربرگیرنده دولتهایی است که عضو توافقنامه پاریس یا برون نیز هستند (این نهادها در جلسات عادی دوسالانه خود، برنامه و بودجه سازمان را تصویب، و سیاست آن را تعیین می کنند)؛ و کمیته هماهنگی. اداره بین المللی، دبیرخانه این سازمان است.

هدفها: حفظ و تقویت حمایت از مالکیت صنعتی در سرتاسر دنیا از رهگذر تشویق همکاری میان دولتها؛ کمک به توسعه صنعتی و فرهنگی، فعالیت آفرینشگرانه و انتقال تکنولوژی صنعتی به کشورهای درحال توسعه.

وظایف و فعالیتها: تعیین معیارهای بین المللی در زمینه مالکیت فکری (صنعتی، ادبی و هنری)؛ تشویق به بستن پیمانهای جدید بین المللی، افزایش عضویت در معاهده های موجود و تسهیل در اصلاح آنها؛ کمک به تدوین و نوسازی قوانین ملی؛ عرضه امداد فنی قضایی به کشورهای درحال توسعه؛ تسهیل در حمایت از اختراعات و علاقه های تجارتی میان دولتهای عضو^۱ توافقنامه ها؛ پخش اطلاعات درباره مالکیت فکری.

۱. پیمان حق علاقه های تجارتی در ۱۹۹۴ تصویب شد. این پیمان مقررات ثبت علامتها را بسیار آسان کرده است.

صندوق بین المللی توسعه کشاورزی (IFAD)

دفتر مرکزی:

Via del Serafico 107, I-00142 Rome - Italy

Tel: (39-6) 54 591

Fax: (39-6) 504 3463

Cable: IFAD ROME

Telex: 620330

رئیس: فوزی. ه. السلطان (Fawzi H. Al-Sultan)

تعداد کشورهای عضو: ۱۵۸

تاریخچه: توافقنامه تأسیس صندوق که به تصویب کنفرانس ملل متحد درمورد ایجاد صندوق بین المللی توسعه کشاورزی (این کنفرانس در ژوئن ۱۹۷۶ در رم برگزار شد) رسیده بود، در ۳۰ نوامبر ۱۹۷۷ به اجرا درآمد.

تشکیلات: شورای مدیران نمایندگان تمام دولتهای عضو را گرد هم می آورد. این اعضا به سه دسته تقسیم شده اند و همه آنها حق رأی برابر دارند: کشورهای توسعه یافته (اعضای سازمان همکاری و توسعه اقتصادی)، کشورهای درحال توسعه ای که کمک کننده های اصلی هستند (اعضای سازمان کشورهای صادرکننده نفت) و کشورهای درحال توسعه ای که اساساً کمک گیرنده اند. تعداد نمایندگان هر سه دسته در شورای مدیریت نیز یکسان است. این شورا ۱۸ عضو دارد و دربرابر شورای مدیران، مسئول است.

هدفها: بسیج منابع برای بهبود تولید خواربار و تغذیه در کشورهای کم درآمد.

وظایف و فعالیتها: کمک به رشد فقیرترین جوامع روستایی؛ یاری به افزایش تولید کشاورزی؛ اصلاح برنامه های اشتغال و تغذیه؛ طرح ریزی و تأمین مالی برنامه ها، با یا بدون مشارکت دیگر نهادها مانند بانک جهانی و بانک های منطقه ای توسعه (بانکهای توسعه آفریقایی، آسیایی، آمریکایی و اسلامی).

ملاحظات: این صندوق به پیشبرد امر توسعه در مناطق روستایی براساس رویکرد نوآورانه به مسائل و حفظ منابع طبیعی توجهی ویژه دارد. صندوق برای هر یک دلاری که صرف پشتیبانی از برنامه های خود می کند، دو دلار از دیگر کمک دهندگان بیرونی می گیرد. در پایان ۱۹۹۴، در حدود چهارصد برنامه که ۱۲۰ کشور رو به رشد را دربر می گیرد، نزدیک به ۴/۵ میلیارد دلار سرمایه گذاری کرده است. تکمیل این برنامه ها، پیامدهای سودزایی برای تقریباً ۲۳۰ میلیون نفر دارد.

سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (UNIDO)

دفتر مرکزی:

Centre International de Vienne, P.O.Box 300

Tel: (43-1) 211310

Fax: (43-1) 232156

Cable: UNIDO VIENNE

Telex: 135612

تعداد کشورهای عضو: ۱۶۶

دبیرکل: ماوریسیو د ماریانی کامپوس

(Auricio de Mariay Campos)

تاریخچه: مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نوامبر ۱۹۶۶ سازمان توسعه صنعتی را به عنوان بخشی مستقل در درون دبیرخانه سازمان ملل ایجاد کرد. این سازمان پس از تصویب اساسنامه اش در ۱۹۷۹، به نهادی تخصصی بدل گشت و در اول ژانویه ۱۹۸۶ پس از امضای اساسنامه کاملاً مستقل شد.

تشکیلات: مهمترین بخشهای این سازمان عبارتند از: کنفرانس عمومی که هر دو سال یکبار برای تعیین سیاست سازمان، تصویب بودجه و معاهده ها و توافقنامه ها تشکیل جلسه می دهد؛ شورای توسعه صنعتی مرکب از ۵۳ عضو که کنفرانس آنان را برای چهار سال برمیگزیند و توصیه های سالیانه ای درباره برنامه ها تدوین می کند؛ کمیته برنامه و بودجه که ۲۷ عضو دارد؛ این اعضا برای مدت دو سال انتخاب می شوند.

هدفها: این سازمان که مرکز اصلی هماهنگی نظام سازمان ملل در عرصه صنعتی شدن کشورهای درحال توسعه به حساب می آید، محل تماس، مشاوره و مذاکره است.

وظایف و فعالیتها: تشویق سرمایه گذاری و انتقال تکنولوژی به کشورهای درحال توسعه و بین خود این کشورها با عرضه کمک فنی برای برنامه های توسعه صنعتی؛ کمک به کشورها برای گرفتن وام خارجی با شرایط عادلانه؛ سازماندهی برنامه های آموزشی، یاری به برنامه ریزی توسعه صنعتی منطقه ای؛ گردآوری، تحلیل، انتشار و استاندارد کردن آمار صنعتی.

سازمان جهانی تجارت (WTO)

دفتر مرکزی:

Centre William Rappard, 154, rue de Lausanne

CH-1211 Genève 21-Switzerland

Tel: (41-22) 739 5111

Fax: (41-22) 731 42 06

Telex: 412 324 OMC/WTO CH

تعداد کشورهای عضو در آغاز تأسیس سازمان^۱: ۷۹

تعداد اعضای کنونی: ۱۰۵

دبیرکل: رناتو روجرو (Renato Ruggiero)

تاریخچه: سازمان جهانی تجارت که در اول ژانویه ۱۹۹۵ فعالیت خود را آغاز کرده، در پی مذاکرات میزگرد اورگوئه^۲ جانشین گات (موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت)^۳ شده است. درحالی که گات پیمانی چندجانبه و موقتی بود، سازمان جهانی تجارت، مانند صندوق بین المللی پول و بانک جهانی، از شخصیت حقوقی یک سازمان حقیقتاً بین المللی برخوردار است، ولی درست مثل گات جایگاه رسمی نهادهای تخصصی ملل متحد را ندارد، ولی با این همه با آنها رابطه برقرار کرده است.

هدفها: افزایش تولید، تجارت و سرمایه گذاری؛ کمک به مشارکت فعال کشورهای درحال توسعه در تجارت جهانی.

وظایف: تنظیم و اجرای توافقنامه های بازرگانی چندجانبه ای که مجموع آنها، ساختار خود این سازمان را تشکیل می دهد؛ تسهیل مذاکرات بازرگانی چندجانبه؛ تلاش برای حل تمام اختلافهای بازرگانی؛ نظارت بر سیاستهای بازرگانی ملی؛ همکاری با دیگر نهادهای بین المللی که در تدوین سیاست اقتصادی جهانی مشارکت می ورزند.

فعاليتها: نظام جدید بازرگانی چندجانبه - که دربرگیرنده اصولی اساسی بویژه در زمینه امنیت و پیش بینی پذیری مبادلات کالاها و خدمات است - حجمی معادل با ارزش بازرگانی ۶۰۰۰ میلیارد دلار را شامل می شود.

برای نخستین بار، بعضی از فعالیتهای بازرگانی مانند مبادله خدمات، حمایت از مالکیت فکری و توانایی ابداع کالاها یا روشهای تولید جدید، یا حتی سرمایه گذاری در امور بازرگانی تابع قوانین سازمان شده است. در عرصه فعالیت سنتی گات، قوانین مربوط به رقابت بین المللی بسیار دقیق تر شده اند و

موانع تعرفه ای مبادلات، در یک دوره پنج ساله به طور متوسط ۴۰ درصد کاهش خواهند یافت. نظام میانجی گری و حکمیت گات که امکان رفع اختلافات اعضا را در تمام زمینه های فعالیت فراهم می آورد بسیار تقویت شده تا در چهارچوب این سازمان، جنبه خودکار و الزام آورتری داشته باشد. همکاری فنی با کشورهای رو به رشد نیز گسترش یافته است.

۱. در اینجا اعضای از گات موردنظرند که ضوابط و مراحل قانونی امضای معاهده را به خوبی انجام داده اند. انتظار می رود که تعداد آنها در پایان ۱۹۹۵ به ۱۵۰ کشور برسد. گات درحال حاضر ۱۲۵ عضو دارد.

۲. برای آنکه گذار از گات به سازمان جهانی تجارت به آسانی صورت پذیرد و تعداد هرچه بیشتری از کشورها بتوانند مراحل امضای معاهده جدید را به خوبی طی کنند، گات تا ۳۱ دسامبر ۱۹۹۵، در کنار سازمان جهانی تجارت به کار خود ادامه می دهد.

۳. در ژانویه ۱۹۴۸ به اجرا در آمد.

دفتر بین المللی انرژی اتمی (IAEA)

دفتر مرکزی:

Vienna International Centre

Wagramerstrasse 5, P.O.Box 100

Tel: (43-1) 2060-0

Fax: (43-1) 2060-7

Cable: INATOM VIENNE

Telex: TI2645 ATOM A

دبیرکل: هانس بلیکس (Hans Blix)

تعداد کشورهای عضو: ۱۲۲

تاریخچه: این دفتر فعالیتهای خود را در ژوئیه ۱۹۵۷ در وین (اتریش) آغاز کرد. مجمع عمومی سازمان ملل در نوامبر همان سال توافقنامه ای را برای تنظیم روابط میان این دفتر و سازمان ملل تصویب کرد. این دفتر نهادی بین دولتی و مستقل است که با حمایت سازمان ملل ایجاد شده است و جایگاه رسمی نهاد تخصصی این سازمان را ندارد، ولی هر سال گزارشی را به مجمع عمومی، و درصورت لزوم، به شورای امنیت و شورای اقتصادی و اجتماعی ارائه می کند.

تشکیلات: کنفرانس عمومی که از تمام دولتهای عضو تشکیل شده، هر سال برای تصویب سیاست، بودجه و برنامه های دفتر تشکیل جلسه می دهد. مسئول اجرای مصوبات این کنفرانس، شورای مدیران است که ۳۲ عضو دارد (۲۲ نفر را کنفرانس برای دو سال برمیگزیند و ۱۳ نفر را شورا برای یک سال تعیین می کند).

هدفها: افزایش نقش انرژی اتمی در صلح، بهداشت و رفاه در سرتاسر جهان.

وظایف: نظارت بر این امر که تجهیزات و مواد هسته ای که برای کاربرد صلح آمیز در نظر گرفته شده اند، برای هدفهای نظامی به کار نروند؛ تعیین استانداردهای امنیت هسته ای و حمایت از محیط زیست؛ میانجیگری بین دولتهای عضو؛ تسهیل انتقال تکنیک ها و فراهم آوردن مشاور، تجهیزات و خدمات آموزشی برای کشورهای رو به رشد؛ اداره نظام بین المللی اطلاعات اتمی.

فعاليتها: دفتر بین المللی انرژی اتمی، با همکاری یونسکو، مرکز بین المللی فیزیک نظری تریسته^۱ (ایتالیا) را اداره می کند و نیز سه آزمایشگاه بررسی کاربردهای فیزیکی هسته ای^۲ در شیمی، فیزیکی، آب شناسی صنعتی و اقیانوس شناسی را نیز در اختیار دارد.

ملاحظات: انواع مختلف توافقنامه های نظارتی و حفاظتی با این دفتر بسته می شود. براساس توافقنامه های تصویب شده در چهارچوب معاهده عدم گسترش سلاحهای هسته ای (TNP)، معاهده ممنوعیت سلاحهای هسته ای در آمریکای لاتین (معاهده تلاتلولکو) و معاهده منطقه غیرهسته ای جنوب اقیانوس کبیر (معاهده راروتولگا)، دولتهای فاقد سلاحهای هسته ای باید نظارت دفتر بین المللی انرژی اتمی را بر تمام فعالیتهایی که سوخت اتمی مصرف می کنند، بپذیرند.

۱. نشانی مرکز بین المللی فیزیک نظری:

Box 586, strada Costiera 11, Miramare, Trieste (Italy).

۲. نشانی آزمایشگاه محیط زیست دریایی:

B.P. 800, MC 98012 Monaco Cédex.

۳. نشانی آزمایشگاه دفتر بین المللی انرژی اتمی

A-2444, Seibersdorf, Austria.

آینده نهادهای تخصصی؟

آینده نهادهای تخصصی از دیدگاه رؤسای این نهادها

سازمان خواربار و کشاورزی
ژاک دیوف

این وابستگی وجود دارد، افزایش تولید مواد غذایی و بالا بردن فرآوری زمینها یکی از راههای اساسی ریشه کن کردن فقر و بهبود سطح تغذیه در کشورهایی است که روستاییان فقیر درصد بالایی از جمعیت را تشکیل می دهند.

ابعاد معضل گرسنگی در جهان گسترده و پیچیده است. در کشورهای درحال توسعه، ۸۰۰ میلیون نفر دچار سوءتغذیه مزمن اند و از این میان، نزدیک به ۱۹۲ میلیون کودک زیر پنج سال، به طور مزمن یا حاد، از نبود پروتئین و کالری رنج می برند. صدها میلیون نفر دیگر نیز، به دلیل رژیم غذایی فاقد ویتامینها و مواد معدنی لازم برای بدن، مبتلا به عوارض و بیماریهایی چون عقب ماندگی، گواتر و نابینایی جزئی یا کامل اند.

البته چه در کاهش نسبت افراد فقیر و چه در کاهش آمار مطلق فقرای جهان، پیشرفتهایی انجام شده است. آمار ۸۰۰ میلیون فقیر، که در بالا به آن اشاره شد، پیش از این یعنی در سالهای ۱۹۶۹ تا ۱۹۷۱، ۸۹۳ میلیون نفر بوده است و پیش بینی می شود تا سال ۲۰۱۰، جمعیت فقیران تا ۷۳۰ میلیون نفر کاهش یابد. با این حال، درجه رنج و اتلاف توان انسانی هنوز هم بالا و مخوف است. خوشبختانه در دو دهه اخیر، نسبت افراد دچار سوءتغذیه نسبت به کل جمعیت جهان کاهش چشمگیری داشته است و انتظار می رود این روند تداوم یابد.

حق تغذیه اساسی ترین حق از حقوق بشر است. در طول تاریخ، گرسنگیهای مزمن ناشی از جنگ، خشکسالی، فقر یا بلاهای طبیعی درد و رنج بسیاری را برای بشر به همراه آورده است و محو شیخ گرسنگی هدفی است مقدس و پر قدمت که هنوز برآورده نشده است.

راهبردی که ریشه کن ساختن گرسنگی را هدف قرار داده باشد، باید دست کم این دو نکته اساسی را در نظر گیرد: نخست، افزایش تولید مواد غذایی به منظور تأمین غذای جمعیت رو به رشد جهان، و دوم، بهبود شرایط زندگی و ریشه کن کردن فقر تا آنجا که هر فرد بتواند از حداقل غذای ضروری برخوردار باشد.

سازمان خواربار و کشاورزی سازمان ملل برای افزایش پایدار تولید کشاورزی و فرآوری کشتزارها تلاش می کند و مدافع این اندیشه است که کشورهای درحال توسعه می توانند در مبارزه علیه فقر مشارکتی اساسی داشته باشند و بدین منظور، این کشورها باید بخش کشاورزی را حتی المقدور در اولویت قرار دهند، زیرا درآمد و شغل اکثر فقرای این کشورها به کشاورزی وابسته است. و تا زمانی که

پایین، چپ،
درختکاری مردان و
زنان در کینا (نیجر)
در سال ۱۹۸۵،
در چهارچوب یکی از
طرحهای توسعه
سازمان تغذیه و
کشاورزی.
راست، همان مکان
در ۱۹۸۹.

هم اکنون ۸۸ کشور در زمره کشورهای کم درآمد و کم غذا قرار دارند و از این میان، ۴۲ کشور در افریقا، ۱۹ کشور در آسیا و اقیانوس آرام، ۹ کشور در امریکای لاتین، ۴ کشور در خاور نزدیک و ۱۲ کشور در شوروی سابق واقع است. کسری خالص مواد غذایی در کشورهای در حال توسعه، افزایشی مداوم دارد و این کشورها که خود زمانی صادرکننده فراورده‌های کشاورزی بوده‌اند، در آینده واردکننده این فراورده‌ها خواهند شد. با توجه به مشکلات موازنه پرداختها و چشم اندازهای تیره و تار اقتصادی، روند اوضاع در برخی از این کشورها هشداردهنده است.

تنها با بهبود چشمگیر عملکردهای جهانی در مورد توسعه اقتصادهای عقب مانده و پافشاری بر توزیع عادلانه تر درآمدها، جهان از اصلی ترین مشکلات عدم امنیت رهایی خواهد یافت. افزایش تولید مواد غذایی و بالا بردن فرآوری کشتزارها تنها راه ممکن برای بهبود سریع و پایدار امنیت غذایی است و به کارگیری تکنولوژی مؤثر در کالاهای خدمات تجاری مهم کلید این افزایش است. ملتها، دولتها و جامعه بین المللی راه دیگری ندارند

جز آنکه امنیت غذایی را هدف اصلی خود قرار دهند. با این همه، برخی از گرایشها دلگرم کننده نیست. تعهدهای دو یا چند جانبه در عرصه توسعه کشاورزی کشورهای در حال توسعه رو به افول است. مبلغ کل کمک به توسعه کشاورزی بین سالهای ۱۹۸۱ تا ۱۹۹۲، از ۱۲/۳ میلیارد دلار به ۸/۵ میلیارد دلار (برحسب نرخ ثابت دلار در سال ۱۹۸۰) کاهش یافت. در همین دوره، نسبت کل کمک به توسعه کشاورزی از ۲۵ درصد به ۱۷ درصد رسید.

به عقیده من زمان آن فرا رسیده است که آرای عمومی را آگاه کنیم و به منظور بسیج جهان برای تأمین امنیت غذایی همگانی، تعهد سیاسی را تا بالاترین حد ممکن ارتقا دهیم. سازمان خواربار و کشاورزی به منظور تحقق این مهم و تعهد سیاسی، میزبان گردهمایی سران ملتها پیرامون خواربار در نوامبر ۱۹۹۶ خواهد بود. تنها یک توسعه سریع و کاهنده فقر همراه با سیاست مناسب همگانی (چه در عرصه ملی و چه در عرصه بین المللی) خواهد توانست سوء تغذیه مزمن را چاره کند و اقشار محروم را از تغذیه ای مناسب برخوردار سازد.

فعالتهای آژانس بین المللی انرژی اتمی با شماری از عرصه‌ها ارتباط مستقیم دارد، عرصه‌هایی که برای آینده‌مان بسیار حیاتی است: عدم تکثیر سلاحهای اتمی، انرژی، محیط زیست، و کمک به توسعه.

در سالهای اخیر، تعداد کشورهای ملحق شده به پیمان منع تکثیر سلاحهای اتمی (NPT) افزایش چشمگیر داشته است. برای نمونه، شماری از جمهوریهای شوروی سابق (بویژه اوکراین)، افریقای جنوبی و به تازگی الجزایر به ۱۶۹ کشوری پیوستند که قبلاً این پیمان را امضا کرده بودند. این امر موجب شده است که نظام نظارت بر مواد اتمی با بیش از هزار واحد تأسیسات هسته‌ای در سطح جهان، گسترش یابد. آژانس بین المللی انرژی اتمی با برخورداری از بودجه سالانه‌ای حدود ۶۸ میلیون دلار و تشکیل یک گروه ۲۰۰ نفری از بازرسان، این نظارت را انجام می‌دهد. به علاوه، این آژانس روشهای فنی جدیدی را برای افزایش کارایی سیستمهای نظارت به کار گرفته است.

این فعالیت بنیادین در سالهای اخیر دوبار با مشکلاتی اساسی رو به رو شد: یک بار در عراق و بار دیگر در جمهوری دموکراتیک خلق کره. با این حال، آژانس بین المللی انرژی اتمی در مورد توان خود در مشارکت اساسی در تلاشهای انجام شده برای روشن کردن خطرهایی که سلاحهای اتمی همواره و به رغم پایان جنگ سرد برای امنیت جهانی دارد، بسیار خوش بین است.

در مورد محیط زیست نیز منابعی که برای تأمین انرژی انتخاب می‌شود نقشی اساسی در مهار روند تخریب محیط دارد، روندی که به طور گسترده آغاز شده است. در دهه‌های آینده برای تولید برق باید یکی از این دو روش را برگزید: یا از سوختهای آلوده کننده‌ای (بویژه آلودگی دی اکسید کربن) چون زغال سنگ، نفت و گاز استفاده کرد و یا از انرژی اتمی

آژانس بین المللی انرژی اتمی (IAEA) هانس بلیکس

کارشناسان
آژانس بین المللی
انرژی اتمی
(IAEA)
مشغول بازرسی یک
راکتور هسته‌ای در
عراق (۱۹۹۱).

انرژی اتمی به منزله منبع انرژی اند، اما همه بر این نکته اتفاق نظر دارند که بهره‌برداری از انرژی اتمی باید در بهترین شرایط امنیتی ممکن انجام گیرد. از همین دیدگاه است که آژانس بین‌المللی بیشترین تلاش خود را وقف تأمین و تقویت مسائل امنیتی تأسیسات اتمی کرده است. این تلاش بویژه در پاسخ به تقاضای کشورهای است که امیدوارند نظر و حمایت آژانس را به عملکرد تأسیسات هسته‌ای خود جلب کنند (برای نمونه جمهوریهای شوروی سابق و اروپای مرکزی). سال گذشته معاهده بین‌المللی درمورد امنیت تأسیسات هسته‌ای معیارهایی را که قبلاً پنجاه کشور جهان پای آن را امضا کرده بودند، به تصویب رساند.

علاوه بر این، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی می‌کوشد تا در برخی از عرصه‌ها، تکنولوژیهای صلح‌آمیز هسته‌ای را به کشورهای درحال توسعه عضو خود انتقال دهد. این عرصه‌ها عبارت است از ریشه‌کن سازی مگس تبه‌تسه و مگس میوه با روش عقیم‌سازی حشرات؛ استفاده از اشعه رادیواکتیو برای ایجاد جهشهایی در گیاهان زراعی به منظور مقاومت کردن این گیاهان در برابر آفت‌های گیاهی یا شرایط دشوار اقلیمی؛ استفاده از ردیابهای ایزوتوپ رادیواکتیو برای یافتن منابع آب؛ و به کارگیری پرتودرمانی برای معالجه سرطان. آژانس بین‌المللی اهمیت خاصی برای انتقال این تکنولوژیها قائل است و آن را یکی از عناصر کلیدی برنامه خود می‌داند. ■

قارچ اتمی پس از
بمباران اتمی
هیروشیما در
۶ اوت ۱۹۴۵.

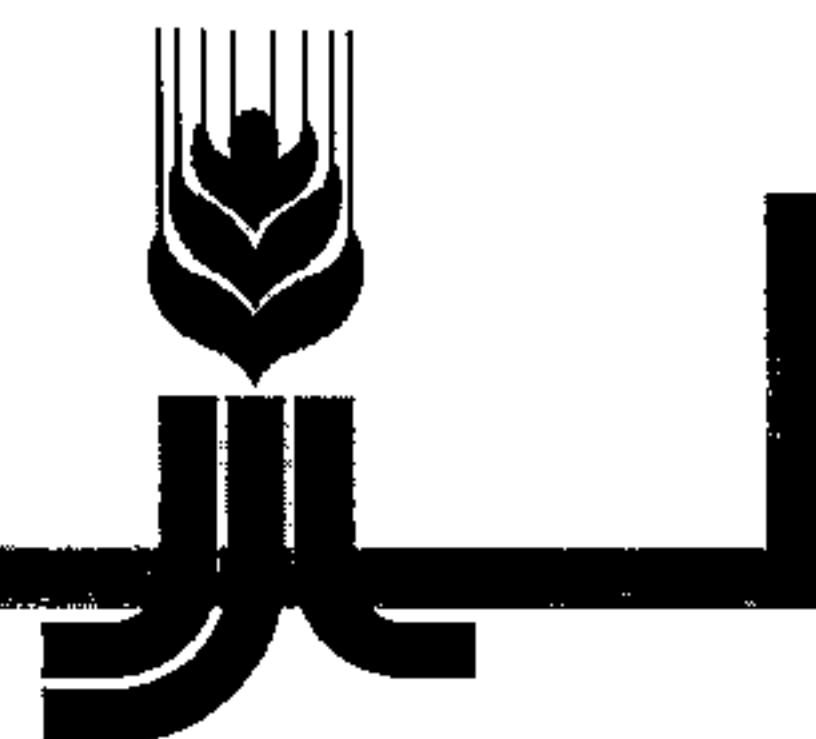
که تشعشعات آن ناچیز و قابل چشم‌پوشی است. البته هر کشوری انتخاب خود را می‌کند. هم‌اکنون حدود سی کشور عضو آژانس بین‌المللی دست‌کم برای تأمین بخشی از برق موردنیاز خود از انرژی اتمی استفاده می‌کنند و درحال حاضر ۱۷ درصد از تولید برق جهان از انرژی هسته‌ای به دست می‌آید. برخی از کشورها مخالف استفاده از

همچنین صندوقهای بین‌المللی توسعه کشاورزی اهمیتی خاص برای تهیه استراتژیهای مشترک و اتحاد با سایر نهادهای مالی که در زمینه توسعه کار می‌کنند، قائل است. نباید همکاریها را صرفاً به همکاری مشترک در زمینه تأمین هزینه‌های برنامه‌ها و طرحها محدود کرد. می‌توان تجربه گسترده صندوق را در جبهه‌ای وسیع‌تر و در چهارچوب رویکردهای مبارزه علیه فقر در محیطهای روستایی به کار گرفت، به عبارت دیگر، می‌توان مجموعه‌ای از برنامه‌هایی را فراهم آورد که برپایه طرحهای صندوق توسعه کشاورزی استوار است و منابع مالی خود را از نهادهای مالی بین‌المللی تأمین می‌کند. بنابراین، می‌توان طرحهای روستایی صندوق را بار دیگر و در سطحی گسترده‌تر به کار گرفت و این امر به طور قابل ملاحظه‌ای بر تأثیر این طرحها می‌افزاید. هم‌اکنون صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی و صندوق

طرح توسعه کشاورزی
مینیه (مصر) زیر نظر
صندوق بین‌المللی
توسعه کشاورزی
(IFAD)،
به منظور کمک به
کشاورزان فقیر
برای بهبود شرایط
دامهایشان.
در عکس، یک مددکار
زن (نفر دوم از
سمت راست) از یک
مزرعه بازدید می‌کند.

صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (IFAD) فوزی السلطان

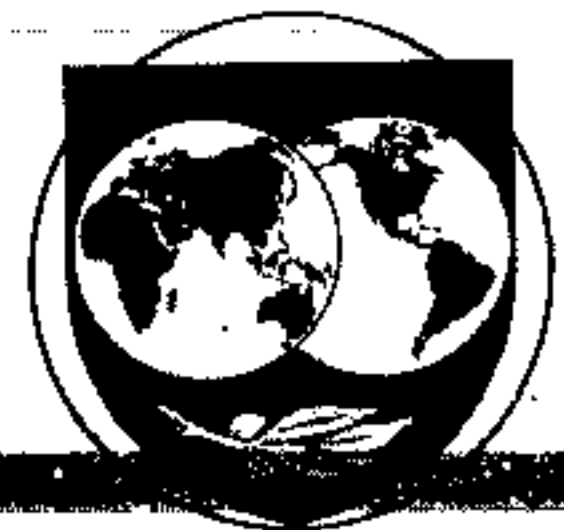

کمبود منابع اختصاص یافته به توسعه بر اثر بحران جهانی و به دنبال آن، فروپاشی اتحاد شوروی، مدیریت بخردانه و مؤثر این منابع را ضروری می‌سازد. از همین رو، نوآوریهای در طرحهای صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی صورت گرفته است تا این برنامه‌ها کم‌هزینه‌تر و با نیازهای واقعی متقاضیان متناسب‌تر باشد. صرفه‌جوییهای حاصل از این کار برای تقویت فعالیتها در بخشهای اولویت‌دار به کار گرفته می‌شود.

صندوق بین‌المللی توجهی فزاینده به کمکهای فنی مبذول می‌کند. برای کاهش مستمر فقر باید تکنولوژیهای نوینی را به کار برد که هم ذاتاً بر هدف منطبق باشند و هم از لحاظ مالی قابل تأمین. این صندوق تلاش می‌کند تا مؤسسه‌های تحقیقاتی بین‌المللی را به تغییر اولویتها و راهبردهایشان ترغیب کند و آنان را مجاب کند که برنامه‌هایشان را در جهت برآوردن نیازهای خرده‌کشاورزان و سایر روستاییان محروم سمت دهند. این دلمشغولی پایه و اساس تلاشهای صندوق برای ایجاد همکاری و مشارکت میان نظامهای ملی تحقیقات کشاورزی کشورهای درحال توسعه و نهادهای تحقیقاتی بین‌المللی است.

محیط‌زیست جهانی (WEF) سرگرم بررسی راههایی هستند تا بتوانند همکاریهای خود را برای مبارزه با مشکلات به هم مرتبط فقر و محیط‌زیست تقویت کنند. مدتهاست که تلاش برای شکستن حلقه شوم فقر روستایی و تخریب محیط‌زیست در رأس فعالیتهای صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی، بویژه در برنامه خاص صندوق برای کشورهای افریقایی جنوب صحرا بوده است. به‌یمن طرحهای نوآورانه و مطالعات ویژه‌ای که در چهارچوب این برنامه انجام شده است، راههای جدیدی برای کمک به خرده‌کشاورزان گشوده شده تا این کشاورزان بتوانند از محیط‌زیست حفاظت کنند و نوعی کشاورزی را درپیش گیرند که از لحاظ بوم‌شناختی پایدار باشد. صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی قصد دارد تا این

تجربه را، چه در چهارچوب فعالیتهای مشترک خود با صندوق محیط‌زیست جهانی و چه در چهارچوب معاهده بین‌المللی مبارزه با گسترش صحرا و خشکسالی، به کار گیرد. سالهای آینده سالهای دشواری خواهد بود. از یک طرف، منابع محدود می‌شود و از طرف دیگر، نیازها رو به فزونی است. بنابراین، باید مراقب بود تا از هر دلاری که در اختیارمان قرار می‌گیرد، به بهترین و مؤثرترین شیوه ممکن استفاده شود. حل معضل گرسنگی در بیست، سی یا صد سال آینده بستگی دارد به تعهد کشورهای اهداکننده و کشورهای ذی‌نفع از یک سو، و نهادهای بین‌المللی از سوی دیگر. صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی با روش معتدل و مثبت خود راه را هموار می‌کند. ■

صندوق بین‌المللی پول (IMF)

میشل کامدسو

در پنجاه سال اخیر، اقتصاد جهانی تغییرات بسیاری را پشت سر نهاده است که این تغییرات بر فعالیت بین‌المللی پول تأثیر گذارده‌اند. این تغییرات عبارت است از ظهور و افزایش کشورهای درحال توسعه (حدود ۱۳۰ کشور از ۱۷۹ کشور عضو صندوق بین‌المللی پول)، ظهور هماهنگی فزاینده در مقیاسهای اقتصادی کشورهای صنعتی، افزایش جابه‌جایی بین‌المللی کالاهای سرمایه‌ها و نیروی کار، و متعاقباً ادغام بین‌المللی بازارها، گرایش به وحدتهای منطقه‌ای، و ادغام اقتصادهای پیشین در بازار اقتصاد جهانی و صندوق بین‌المللی پول.

اما این تأثیر یک سویه نبوده و صندوق بین‌المللی پول نیز تأثیر چشمگیری بر اقتصاد جهانی داشته است. با گذشت زمان کاملاً روشن شده است که سیاستهای اقتصادی کلان تنها در بافتی از ثبات پولی و بودجه‌ای میان‌مدت قابل اجراست، بافتی که با سیاستهای ساختاری و سودآور اجتماعی و زیست‌محیطی حمایت شده باشد؛ روشن شده است که تحمیل محدودیت بر جریان سرمایه‌ها سیاست درستی نیست، و ایجاد شرایط ضروری برای تثبیت نرخ ارزها کاری است دشوار، خاصه باتوجه به بازارهای بین‌المللی سرمایه‌های بیش از پیش حجیم‌تر و پرتحرک‌تر (بحران مکزیک این نکته را به خوبی نشان می‌دهد).

این تحول اقتصاد جهانی با تغییراتی در سه حوزه اصلی فعالیت صندوق بین‌المللی پول، یعنی در عرصه کمکهای مالی، نظارت بر سیاستهای ارزی، و کمکهای فنی، انعکاس یافت.

در نخستین حوزه، یعنی کمکهای مالی، یکی از تغییرات اصلی عبارت است از تمرکز بر کمکهای مالی به کشورهای درحال توسعه و اقتصادهای درحال گذار و نیز ایجاد تسهیلات مالی جدید و انعطاف‌پذیرتر در سالهای اخیر. این تغییر به صندوق بین‌المللی پول امکان داده است تا همچنان

بتواند به نیازهای کشورهای دارای مشکل موازنه پرداختها پاسخ دهد، نقش خود را در بحران وامها و هر بحرانی در نظام مکزیک ایفا کند، در اصلاحات متکی بر رشد در کشورهای درحال توسعه مشارکت داشته باشد، و نقش خود را در روسیه و کشورهایی با اقتصاد درحال گذار به طور تمام و کمال ایفا کند.

در دومین حوزه، صندوق بین‌المللی پول نظام نرخ ارزها را تغییر داده است. صندوق بین‌المللی پول موظف است تا مراقبت و نظارتی دقیق را بر سیاستهای تعیین نرخ ارز اعضای خویش اعمال کند و این به معنای نظارت بر تمامی سیاستهایی است که بر نرخ ارز تأثیر می‌گذارند. این نظارت از طریق برگزاری نشستهای مشورتی با هر یک از کشورهای عضو (نشستهایی عموماً سالانه) و نیز بررسی مسائل سیاسی از چشم‌انداز جهانی صورت می‌گیرد. این نظارت ابزار اصلی صندوق برای ایجاد ثبات در نرخ ارزها بوده است.

سومین حوزه اصلی فعالیت صندوق بین‌المللی پول ارائه کمکهای فنی در زمینه سیاستهای مالی و پولی، تمرکز بانکی و آمارگیریهای اقتصادی به کشورهای عضو است. در سالهای اخیر، نیاز کشورهای عضو به کمکهای فنی، بویژه برای ایجاد نهادهایی در کشورهای با اقتصاد درحال گذار، فزونی یافته است. ■

اجلاس عمومی
صندوق بین‌المللی پول
(IMF)
در واشینگتن
(ایالات متحد آمریکا).

کنترل مهاجران
در هنگام عبور از مرز.

ضابطه‌ها و چه در کاربرد عملی آنها، عملکردی درست، مؤثر و مطابق با شرایط روز باشد. اما اگر سازمان بین‌المللی کار می‌خواهد همچنان در مقام وجدان اجتماعی جهان باقی بماند، باید در فکر راه‌ها و ابزارهایی باشد که امکان می‌دهند تا سایر گروه‌های میانجی نیز که در ارتقای عدالت اجتماعی نقش دارند، حول این سازمان گرد آیند.

تعیین مقررات بین‌المللی کار و نظارت بر اجرای آنها همچنان وظیفه اصلی سازمان بین‌المللی کار است. در هفتادوپنجمین سالگرد تأسیس سازمان در ۱۹۹۴، تمامی دیدگاه‌ها بار دیگر سودمندی این ضوابط و ارزش جهان شمول‌شان را تأیید کرد. با این حال، باید تلاش کرد تا محتوای این مقررات بر واقعیت روز منطبق شود و کارایی عملی‌شان ارتقا یابد. شورای مدیریت سازمان این فرایند را آغاز کرده است و بویژه می‌کوشد تا یک چهارچوب مفهومی برای بازنگری ضابطه‌های موجود و تصویب مقررات جدید فراهم آورد. به علاوه، سازمان تلاش می‌کند تا از رهگذر سیستم نظارت و ارائه کمک‌های مستقیم به اعضای خود، شرایط را برای پذیرش گسترده‌تر و رعایت بیشتر مقررات فراهم آورد.

اما در عصری که در بیشتر اقتصادها، بیکاری به آفت اصلی اجتماعی بدل شده است، حمایت از کارگران را نمی‌توان از ایجاد اشتغال جدا کرد، به عبارت دیگر، باید هم به فکر قانون کار بود و هم به فکر حق کار.

سازمان بین‌المللی کار از همین دیدگاه، نخستین جلد از گزارش جهانی کار را منتشر کرده است. این کتاب تحلیلی است از موقعیت کار و کارگران در جهان، و پیشنهادهایی برای تغییر سیاست‌های ملی و بین‌المللی در جهت اشتغال و عدالت اجتماعی ارائه می‌کند. ■

جمعیت است. شکستن این حلقه شوم مستلزم یک برنامه فراگیر توسعه است که جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی و صنعتی توسعه را دربرگیرد.

در بافت کنونی رقابت که بویژه پس از توافقات تجاری دور اروگوئه^۱ بر جهان غالب شده است، بقای اقتصادی کشورهای جنوب بیش از پیش به رشد فنی و صنعتی آنها بستگی دارد. هرچه کشورهای درحال توسعه و اقتصادهای درحال گذار با عرصه‌های جدیدتری برای مبارزه رو به رو می‌شوند، ضرورت خدمات صنعتی بیش از پیش در سرلوحه مسائل توسعه قرار می‌گیرد.

آینده سازمان توسعه صنعتی سازمان ملل بستگی دارد به ارائه این خدمات ضروری و پاسخگویی به نیازهای کنونی و آتی صنعتی شدن. با تغییر و تحولات فاجعه‌بار اخیر در اقتصاد جهانی، سازمان توسعه صنعتی نیز دستخوش تغییر و تحولات مهم و گسترده‌ای شده است که به این سازمان امکان می‌دهد تا از این پس، نیازهای کشورهای درحال توسعه و اقتصادهای درحال گذار را بهتر برآورده سازد.

در ۱۹۹۳، کشورهای عضو سازمان توسعه صنعتی بیانیه یائونده (کامرون) را تصویب کردند و بدین ترتیب روند اصلاحات عمیق در سازمان آغاز شد. هدف نهایی این

در این سالهای پایانی سده بیستم که با جهانی شدن و پیروزی اقتصاد بازار رقم خورده است، ارتقای عدالت اجتماعی مستلزم آن است که بر سر اصولی که اساسی و بنیادین می‌پنداریم، محکم بایستیم و راه تخیل را به‌روی راهبردهایمان باز بگذاریم. اما از چه ارزشهایی باید دفاع کرد؟ و باید به چه تغییراتی دست زد؟

نظام سه‌جانبه پایه و اساس سازمان بین‌المللی کار است و همین ویژگی است که این سازمان را از سایر سازمانهای نظام سازمان ملل متمایز می‌کند. نمایندگان دولتها، کارفرمایان و کارگران در تمامی گفتگوها و نشستهای سازمان حضور دارند و این امر ضامن آن است که عملکرد سازمان، چه در تعیین

سازمان توسعه صنعتی

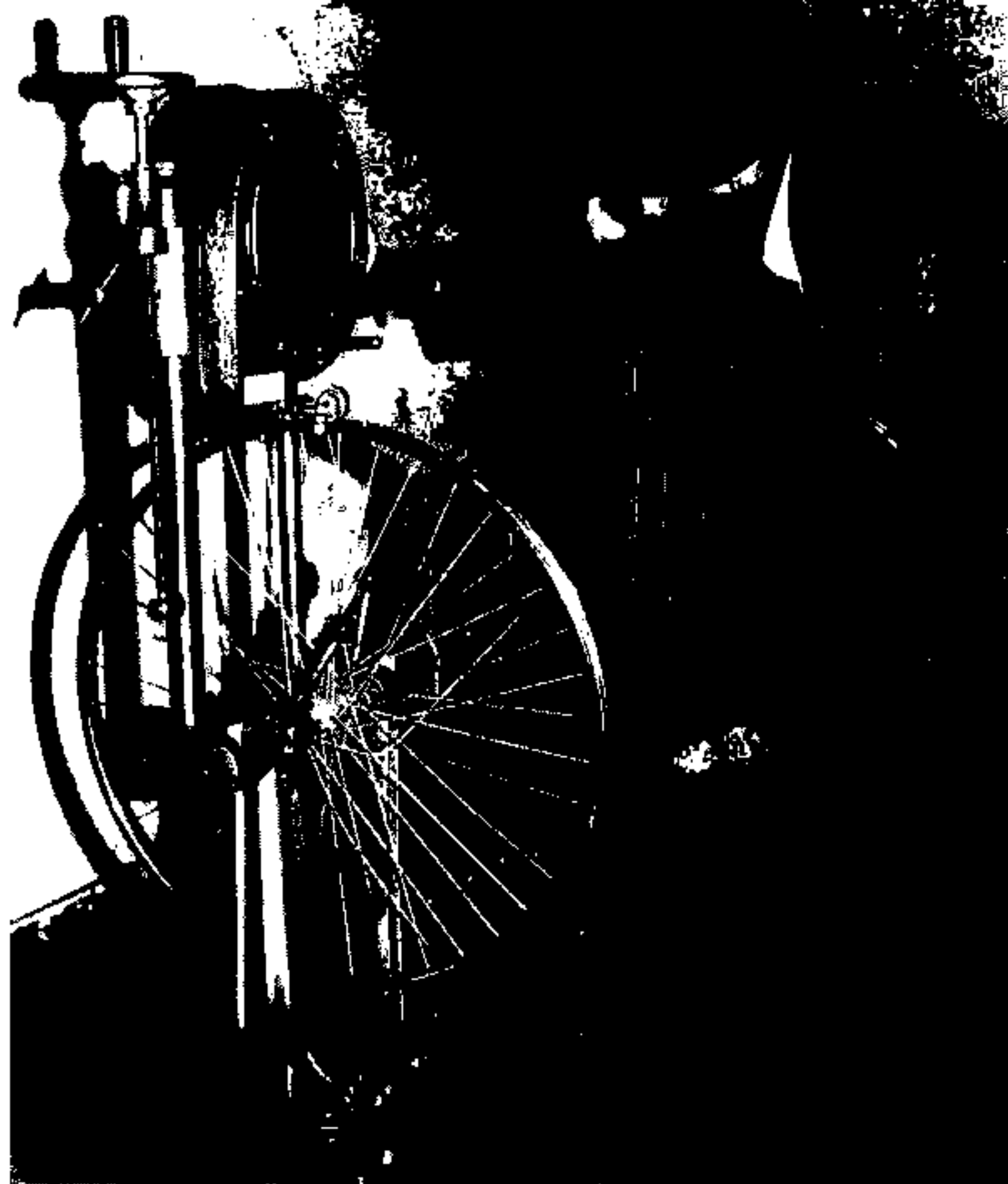
سازمان ملل ام. ام. کامپوس

با افزایش جمعیت جهان، نیازهای جدیدی سربرآورده است که ارائه پاسخهایی فوری و عملی به آنها ضروری است. برای رویارویی با علتها و معلولهای انفجار جمعیت و تضمین زندگی بهتر برای سه چهارم از جمعیت جهان که در کشورهای درحال توسعه زندگی می‌کنند، صنعتی شدن راهی اساسی است.

در بیشتر کشورهای درحال توسعه، موانعی بر سر راه توسعه وجود دارد که باید بر آنها چیره شد و این امر به معنای تأمین کالاهای اساسی اولیه و ایجاد اشتغال، ارتقای سطح میانگین درآمدها، و بهره‌برداری مؤثر از منابع غیرقابل احیا است.

فرایند صنعتی شدن تا اندازه‌ای پاسخگوی این مسائل اقتصادی و رشد جمعیت است. رشد کند صنعتی و اقتصادی دست در دست فقر، هم علت و هم معلول رشد سریع

آزمایش استحکام
طوقه چرخ در مرکز
تحقیقات توسعه
دوچرخه لودهیانا
در پنجاب (هند).
این مرکز از حمایت
سازمان توسعه صنعتی
سازمان ملل برخوردار
است.

اصلاحات بهره‌گیری از بنیانهایی است که در بیش از دو دهه تجربه پاسخگویی به نیازهای جهان در حال توسعه کسب شده است. برخی از این بنیانها عبارت است از بسی طرفی و غیرانتفاعی بودن سازمان توسعه صنعتی، تواناییهای چندرشته‌ای سازمان، تخصص و صلاحیت فنی پرسنل سازمان در عرصه صنعتی، تجربه سازمان در عرصه همکاریهای فنی در تمامی سطوح سیاسی و نهادی و کارشناسی، و دانش گسترده سازمان در عرصه‌های گوناگون توسعه صنعتی.

سازمان توسعه صنعتی به منظور هدایت بهتر این اصلاحات، پنج اولویت را در مورد توسعه تعیین کرده است: رشد و رقابت صنعتی و تکنولوژیک، توسعه منابع انسانی، توسعه برای همه به یمن صنعتی شدن، توسعه صنعتی پایدار از لحاظ زیست محیطی، همکاری بین‌المللی در عرصه سرمایه‌گذاری و تکنولوژی صنعتی.

سازمان توسعه صنعتی در کمتر از یک سال روند اصلاحات را به پایان رساند و در همین مدت سریعترین و مؤثرترین تغییرات را، در مقایسه با سایر سازمانهای

سازمان ملل، برای سازمان توسعه صنعتی به بار آورد. سازمان توسعه صنعتی با تمرکز دوباره بر اولویتهای خود و مؤثرتر کردن ساختار مدیریت خود، بیش از همیشه قادر به برآوردن نیازهای توسعه در دهه آینده و هزاره سوم خواهد بود. ■

اتحادیه جهانی پست (UPU)

توماس ای. لوی

گرچه تحولات اخیر بازار ارتباطات چشمگیر است، اما این تحولات صرفاً نشانه‌هایی از تحولات به مراتب گسترده‌تر آینده است.

اتحادیه جهانی پست برای آمادگی در برابر تحولات آینده، به دو شورای جدید مجهز شده است که کارکرد دولتی (شورای اداری) را از کارکرد عملیاتی (شورای عملیات پستی) جدا می‌کند. به علاوه، اتحادیه جهانی پست با توسعه یک برنامه‌ریزی استراتژیک و بودجه‌گذاری برنامه‌ای، از این پس می‌تواند هدفهای خود را بهتر و روشن‌تر تبیین کند و ارزیابی دقیقتری از منابع ضروری برای تحقق این هدفها داشته باشد.

استراتژی کنونی اتحادیه که در سال ۱۹۹۴ در کنگره شول تصویب شد، به دو نکته اساسی گرایش دارد: نخست بالا بردن کیفیت خدمات و دیگری ایجاد مدیریت مستقل‌تر. اتحادیه جهانی پست پیش از هر چیز خود را پایبند تضمین فعالیتهایی می‌داند که اداره‌های پستی تاکنون انجام داده‌اند. این فعالیتهای اداره‌های پستی عبارت است از تعیین ضابطه‌های مطلوب برای توزیع، اطلاع‌رسانی مؤثرتر به مشتریان، و نظارت بر اجرای دقیق ضابطه‌ها. دفتر بین‌المللی اتحادیه کیفیت جهانی خدمات را از ارزیابی می‌کند و به اداره‌های پستی که مراقب هرگونه عدول احتمالی از ضابطه‌ها هستند، اطلاع می‌دهد تا برای رفع نارساییها تدابیر لازم را اتخاذ کنند.

دفتر بین‌المللی اتحادیه جهانی پست همچنین طرح مبادله

جهانی داده‌های انفورماتیک (EDI) را طراحی و آغاز کرده است. هدف از این طرح آن است که دفترهای پستی مبدأ و ترانزیت و مقصد، بنگاههای حمل و نقل زمینی و هوایی، و مقامات گمرکی را به یک شبکه الکترونیک ارتباطات ضابطه‌بندی شده وصل کند. به علاوه، این شبکه مبادلات داده‌های انفورماتیک پایه و اساس یک مبادله دقیقتر و سریعتر از اطلاعات برای عملیات محاسباتی، آمارگیری حجم مراسله‌ها بر پایه نوع و مقصد آنها، و نظارت بر کیفیت خدمات است. هدف نهایی این است که شمار هرچه بیشتری از کشورهای در حال توسعه بتوانند در کوتاهترین مدت از نظام مبادلات داده‌های انفورماتیک بهره‌مند شوند.

از آنجا که ادارات پستی موظف‌اند تا خدمات جهانی را با بهای مناسب ارائه دهند، فشارهای اقتصادی زیادی را بر اثر رقابت و پیشرفت تکنولوژیک متحمل شده‌اند. ضرورتهای بازارهای بین‌المللی این اداره‌ها را وادار به تغییر اساسنامه قانونی خود کرده است. در واقع، به منظور تضمین تأثیر حذف محدودیتهای دست و پاگیر و رهایی از آنها، دولتها باید به اداره‌های پستی استقلال کافی دهند تا خود بر منابع مالی و انسانی‌شان نظارت داشته باشند. بدین ترتیب، اداره‌های پستی دولتی به شرکتهای مستقل و نیمه‌مستقل عمومی بدل شده‌اند تا به تدریج با بازار رقابتی بین‌المللی سازگار شوند.

در این بافت جدید اقتصادی و تکنولوژیک، اتحادیه جهانی پست همچنان مجرای اصلی همکاری میان ادارات پستی است و بدین ترتیب، در حفظ یک شبکه جهانی از فرآورده‌ها و خدمات مدرن مشارکت دارد. ■

۱. هشتمین دورگفتگوهای گات (توافقات عمومی بر سر تعرفه‌های گمرکی و تجارت) که با تصویب قرارداد نهایی دور اروگوئه در مراکش در آوریل ۱۹۹۴ پایان یافت.

جنسیت و محیط روستایی

فرانس بکت

زنان و کودکان
به کمک تلمبه
از چاهی در زیبابوه
آب می‌کشند.

زنان به درختانی که رشد کندی دارند
علاقه‌مند نبودند. چون روزانه شش ساعت
از وقت خود را صرف گردآوری هیزم و
علوفه می‌کردند، ترجیح می‌دادند گونه‌هایی
کاشته شود که رشد سریعتری داشته باشد
تا از سنگینی بار آنان بکاهد.

نمونه چشمگیر دیگری از رابطه بین
جنسیت و توسعه به جنوب هند مربوط
می‌شود. در این منطقه زنان با کار در
کشتزارهای چای معاش خود را تأمین
می‌کردند. اما با ورود تکنولوژی آبیاری در
تولید چای، این مردان بودند که در مورد
نحوه کاربرد آن آموزش دیدند و جای زنان
را گرفتند. به‌زودی دریافتند که کودکان
منطقه دچار سوءتغذیه شده‌اند. دلیل این
مشکل آن بود که زنان منبع درآمد خود را از
دست داده بودند و در این بخش از
هندوستان، زنان مسئولیت تهیه غذا را
به‌عهده دارند و باید با درآمد خود آن را
تأمین کنند؛ درآمد مردان صرف چیزهای
دیگری می‌شود.

سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد
در ۱۹۸۹ به این نتیجه رسید که فقط ۵
درصد از منابع گسترش کشاورزی

مردان طرح و اجرای آنها را به‌عهده دارند از
قلم می‌افتند.»

اولویتهای متفاوت

نمونه شاخص آن را در فرهنگ و کشاورزی،
سندی عالی که توسط دبیرخانه دهه جهانی
توسعه فرهنگی منتشر شده است، می‌یابیم
ویکی وایلد می‌نویسد: «چند سال پیش،
وقتی مسئولان برنامه‌ریزی درصدد
برآمدن یک پروژه جنگلکاری روستایی را
در نپال به اجرا درآوردند، دست به اقدام
درستی زدند. مستقیماً نزد روستاییان
رفتند و از آنها پرسیدند که مایلند چه نوع
درختی بکارند. پاسخ این بود: درختانی که
چوب سختی دارند. بنابراین حدود ۳۰۰۰
نهال از این نوع درخت تهیه شد و تمام آنها
بر اثر بی‌توجهی پژمرده شدند. چرا؟ زیرا
مسئولان پروژه ... فقط با مردان روستایی
مشورت کردند. مردان به چوب فقط برای
ساختن میز و صندلی و کنده‌کاری، که
برایشان پول نقد تأمین می‌کرد، علاقه
داشتند. اما، بنا به سنت، کار کاشتن و آب
دادن نهالها به‌عهده زنان بود.»

بیش از نیمی از جمعیت جهان را زنان
تشکیل می‌دهند. هرچند که دوسوم تمام
ساعات کار جهان به حساب زنان نوشته
می‌شود، اما تنها یک‌دهم کل درآمدها را
دریافت می‌کنند. دوسوم زنان گرفتار بلای
بیسوادی‌اند. یونسکو همواره تلاش کرده
است که برای نابرابریهایی که زنان قربانی
آنها هستند چاره‌ای بیابد و عمل برای بهبود
وضعیت زنان وجه مشترک برنامه‌های تمام
حوزه‌های صلاحیت آن است.

اما درحالی که در کشورهای صنعتی،
مثلاً میان فضاوردان، از حیث موقعیت
هیچ‌گونه تفاوت معنی‌داری بین زن و مرد
وجود ندارد، در مناطقی که زنان هنوز
مسئولیت مراقبت از خانواده، کار در مزرعه
و تأمین آب را به‌تنهایی به‌عهده دارند،
وضعیت به کلی متفاوت است. همان‌طور که
سابقین استیه در مجله ژنو (۵ ژوئن، ۱۹۹۵)
می‌نویسد: «برخلاف تصور رایج، زنان
معمولاً از توسعه همه‌جانبه بهره‌مند
نمی‌شوند. در کشورهای که تولد نوزاد
دختر کمتر خواستار دارد و نسبت به
پسران کمتر تغذیه و مواظبت می‌شوند و
تحصیلات کمتری دارند، در برنامه‌هایی که

فرانس بکت

روزنامه نگار

امریکایی-فرانسوی،

متخصص مسائل

زیست محیطی.

آن زنان نمی‌توانند عادات خود را بدون رضایت مردان خانواده و سپس کل جماعت تغییر دهند.

در منطقه مهاراشترا واقع در هندوستان، آب هم کم است، هم کیفیت نامطلوبی دارد. ب. راثو، طی یک بررسی درمورد کمبود آب در این منطقه، نشان داده است که این امر نیز به ساختار جامعه مربوط است. چاههای عمیقی که کشاورزان ثروتمند حفر کردند سبب شد که بسیاری از چاههای همگانی خشک شود؛ افزایش سطح کشت نیشکر نیز مقدار آب در دسترس خانواده‌ها را کاهش داد. اما هنگامی که برنامه‌ای برای آبرسانی به روستاها اجرا می‌شد، نقش زنان به‌عنوان افراد از نظر دور ماند. از لحاظ سنت تنها مردان می‌توانند مالک زمین باشند، و در این طرح آبرسانی فقط مردان از حق آب برخوردار شدند. از سوی دیگر، وظیفه آوردن آب همچنان به‌عهده زنان بود، و چون دسترسی به آب آسانتر گردید مردان مسئولیت بخشی از وظایف خود را به‌عهده زنان گذاشتند.

مصرف سنگین انرژی

رفع نیازهای روزانه انرژی در کشورهای درحال توسعه بار سنگینی بر گرده زنان است. سیسلسکی (Cecelski) در یکی از اسناد سازمان بهداشت جهانی تحت عنوان «زنان، بهداشت و محیط‌زیست» می‌نویسد: «در کشورهای کم‌درآمدی مانند بورکینافاسو، اتیوپی و نپال، خانواده‌ها بیش از ۹۰ درصد کل انرژی را مصرف می‌کنند. استفاده از درختان، پسماندهای حیوانی و نباتی برای سوخت خاک را از بازچرخش مواد غذایی محروم می‌کند و

مراقبت از گله و گردآوری هیه در راجستان (هند).

کار سخت کشاورزی در یک کشتزار (بنگلادش).

به مادران توصیه شده است که دست و روی کودکانشان را بشویند - این کاری است که معمولاً انجام نمی‌گیرد. همین توصیه صاف و ساده یک رشته مسائل به‌بار آورده است. زنان، که کار آوردن آب و استفاده از آن را در خانه به‌عهده دارند، با گفتن اینکه آب کافی وجود ندارد بی‌میلی خود را از شستن دست و روی کودکان توجیه کردند. در واقع آب به مقدار زیاد وجود داشت، زیرا در نزدیکی آنها چاهی حفر شده بود. همچنین زنان ادعا کردند که فرصت کافی ندارند. با این وصف آنان به هیچ کس دیگر اجازه نمی‌دهند که به جای آنها آب بیاورد، حتی اگر این کمک، کار طاقت‌فرسایشان (ده ساعت در روز) را در مزارع سبکتر کند.

دشواری تغییر این الگوی رفتاری را در صورتی بهتر می‌توان دریافت که آن را در متن جامعه پدرسالارانه‌ای قرار دهیم که در

در سراسر جهان به زنان کشاورز تعلق گرفته است. این وضع تا حدود زیادی ناشی از این سه فرض غلط بسیاری از برنامه‌ریزان توسعه است: نخست آنکه، زنان و مردان از رشد اقتصادی به‌طور یکسان برخوردار می‌شوند؛ دوم آنکه اگر درآمد مردان افزایش یابد وضعیت رفاهی کل خانواده بهبود خواهد یافت؛ و سوم آنکه فقر و ثروت در یک خانواده به‌نحو یکسان توزیع می‌شود.

تقسیم کار

وایلند ادامه می‌دهد: «تقسیم مسئولیتها جزئی از فرهنگ هر کشور است، اما برحسب سنت، آداب و رسوم اجتماعی، اقتصاد، وضعیت زیست‌محیطی و درجه توسعه، ممکن است از روستایی به روستای دیگر تفاوت فاحشی با یکدیگر داشته باشد.» او دو نمونه از منطقه کوهستانی خائو خو واقع در شمال شرقی تایلند را نقل می‌کند. در نزد مردم همونگ، زنان جزئی از اموال شوهرند و به امور روزمره خانه‌داری می‌پردازند. مردان اختیار تام دارند. در نزد تایی‌ها، که در دامنه کوهستان زندگی می‌کنند، مردان و زنان در بیشتر وظایف، حتی در کار خانگی، با یکدیگر سهیم‌اند.

در یکی از جماعات روستایی جمهوری متحد تانزانیا، بنا به تحقیقات سازمان بهداشت جهانی (WHO)، ۶۰ درصد کودکان بین یک تا هفت سال به تراخم (ورم ملتحمه) مبتلا مسری که می‌تواند به کوری بینجامد) مبتلا شده‌اند، و ۱۰ درصد دیگر آنها بیماری حاد چشم دارند. از آنجا که انتقال این بیماری با بهبود وضعیت بهداشتی متوقف می‌شود،

برای مطالعه بیشتر

- Women, Health and Environment, an anthology compiled by Jacqueline Sims, WHO, Geneva, 1994.
- The Greenbook, by Joan Martin-Brown, UNEP, Washington DC, 1993.
- Women, Water, Sanitation, International Water and Sanitation Centre, The Hague, 1993.
- Environmental Education Seminar for Women, Report, UNESCO-UNEP, Massey University, 1992.
- Culture and Agriculture, World Decade for Cultural Development 1988-1997, UNESCO, Paris, 1995.

زنی از اهالی
کاسامانس (سنگال)
هنگام کار در مزرعه.

بازدهی محصولات و همچنین ظرفیت زمین را برای تأمین علوفه چهارپایان کاهش می‌دهد.

هر سال چهارصد میلیون تن فضولات حیوانی در آسیا و آفریقا سوزانده می‌شود و باعث کاهش تولید ۲۰ میلیون تن حبوبات می‌گردد. بنابراین زنان، برای رسیدن به سطح پیشین تولید، باید زمینهای بیشتری را به زیر کشت ببرند و بیشتر کار کنند.

این نمونه‌ها نشان می‌دهند که برنامه عمل ۲۱ که در ۱۹۹۲، در کنفرانس ریو اتخاذ شد، هنوز تا رسیدن به کارایی راه درازی در پیش دارد. احساس مسئولیت نسبت به محیط زیست هنوز میان زن و مرد یکسان نیست. برای رسیدن به این امر، لازم است که «به تبعیض مبتنی بر جنسیت پایان داده شود و زنان اجازه یابند که به زمین و دیگر منابع، همچنین به آموزش و اشتغال مطمئن در شرایط برابر دسترسی داشته باشند». زنان باید از دسترسی به مسکن مناسب، بهداشت و انتخاب آزادانه زمان بارداری برخوردار شوند و دیگر نباید از وحشت و هراس جنگ در رنج باشند.

در حال حاضر بیشتر زنان باید در برابر خواستهای مردان خانواده خود و سنتهای جامعه خود بایستند تا حقوق خویش را به دست آورند. اما دسترسی بیشتر به منابع می‌تواند ضامن آزادی و پیشرفت اجتماعی باشد. شمار روزافزون کنفرانسهای بین‌المللی مختص مسائل زنان قاعدتاً به تغییر تصویر زنان کمک خواهد کرد و توانشان را افزایش خواهد داد. زن در سنت نمادین بسیاری از تمدنها تنها «زمینی» است که به گیاهان و موجودات زنده هستی می‌بخشد، بلکه «آب» نیز هست که رشد همه چیز بدان وابسته است.

پروتئین و نشاسته استخراج کرد. این نشاسته ماده خام پلاستیکهای فسادپذیری است که در ساخت داخل اتومبیل، بخصوص داشبورد، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

انحراف رودخانه آخلوس

خبرنامه کنوانسیون رامسر درباره تالابها از اختلاف نظری سخن می‌گوید که از ۳۰ سال پیش تاکنون در یونان و نقاط دیگری در اروپا همچنان ادامه دارد. آخلوس، که در عهد باستان به عنوان خدای رودخانه مورد پرستش یونانیان بود، از کوهستانهای شمال غربی یونان سرچشمه می‌گیرد. دهانه آن، که تالابهای میسولونگی را تشکیل می‌دهد، در «فهرست تالابهای بین‌المللی مهم رامسر» قرار دارد. اما در مورد طرحهایی برای احداث چندین سد و نیروگاه برقابی (hydroelectric) در مسیر این رودخانه و منحرف کردن بخشی از آب آن به سمت جلگه تسالی از طریق یک آبراه، سر و صدا و اختلاف نظر شدیدی وجود داشته است. به همین دلیل دولت یونان از گروهی از مشاوران بین‌المللی خواسته است که در مورد این طرحها ارزیابیهای زیست‌محیطی به عمل آورند. اما کار احداث سد مسوخورا متوقف نشده است. چهار سازمان غیردولتی مخالف این برنامه‌ها پیشنهاد کرده‌اند که در مورد مدیریت آب در تسالی مطالعات جامعی انجام گیرد و راههای دیگری ارائه شود.

یددار کردن آب آبیاری

چینی‌ها برای مسئله کمبود یُد، که سبب بیماری گواتر و ضعفهای دماغی می‌شود، پاسخ تازه‌ای یافته‌اند. آنها به جای یددار کردن نمک آشپزخانه کوشیده‌اند که محلول ۵ درصد یدات پتاسیم را در مجاری آبیاری سین جیانگ جنوبی، منطقه‌ای روستایی واقع در غرب شانگهای، وارد کنند. نتایج

زنده‌باد شکار

در ۱۹۳۷ در ایالات متحد حدود ۶/۹ میلیون شکارچی وجود داشت. اکنون شمار آنها به ۱۵/۵ میلیون، یعنی معادل با ۷ درصد جمعیت این کشور رسیده است. اگر گفته‌های سخنگویان آنها را بپذیریم، این شکارچیان نه تنها غارتگرانی بیرحم به شمار نمی‌روند، بلکه توازن طبیعت را حفظ می‌کنند. در اوایل قرن کمتر از ۵۰۰/۰۰۰ گوزن دم سفید، حدود ۴۰/۰۰۰ گوزن بزرگ و ۱۰۰/۰۰۰ بوقلمون وحشی وجود داشت. در حالی که اکنون این ارقام به ترتیب به ۱۸ میلیون، ۸۰۰/۰۰۰ و ۴/۵ میلیون رسیده است. به علاوه، مالیاتهای مختلفی که شکارچیان می‌پردازند سالانه بیش از یک میلیارد دلار به فعالیتهای محافظت از حیات وحش کمک می‌کند. به همین دلایل شکارچیان از تصویر ناخوشایندی که رسانه‌ها از آنها ارائه می‌دهند ناراحت می‌شوند.

کیسه‌های آلودکی

سالانه فقط در فرانسه، ۱۷ میلیارد کیسه پلاستیکی مصرف می‌شود. اتحادیه پلاستیک‌سازان فرانسه وزن محصولات تولیدی خود را معادل با وزن ۱۰۰۰ هواپیمای ایرباس A۳۲۰ اعلام کرده است. مشکل اینجاست که ۶۰ درصد این کیسه‌ها سرانجام به صورت زباله درمی‌آیند. وقتی این صنعت بتواند پلاستیکهایی تولید کند که واقعاً از لحاظ زیستی فسادپذیر باشند و دیگر اقیانوسها و زیباترین نقاط دیدنی جهان را آلوده نکنند، کره زمین جایگاهی پاکیزه‌تر خواهد شد.

پلاستیکهای سبز

در اکتبر ۱۹۹۴، در باواریا و ساکسونی (آلمان)، حدود ۳۰۰۰ هکتار نخود چین‌دار برداشت شد. سپس یک کارخانه فراوری در باواریا از آنها انواع

سمزدایی دریاچه‌های مرگ

نوئل موراتی، نماینده دبیرکل اتحادیه بین‌المللی انجمنها و سازمانهای فنی، اظهار داشت که سرانجام از دریاچه آتشفشانی نیوس، در کامرون، گاززدایی شده است. در ۱۹۸۶، وقتی که ۱۷۰۰ نفر از مردم بر اثر انتشار گاز دی‌اکسید کربن، که از آب دریاچه متصاعد می‌شد، خفه شدند، ابعاد فاجعه، توجه همگان را جلب کرد. در آن زمان، یونسکو، با همکاری دولت کامرون، کنفرانس علمی دریائونده برگزار کرد. در ۱۹۹۲، یک گروه همکاری فرانسوی - کامرونی موفق شد که از دریاچه مجاور آن، مونون، دی‌اکسید کربن استخراج کند. در مارس امسال، گاززدایی از دریاچه نیوس با موفقیت به پایان رسید؛ دشواری کار در اینجا بود که عمق این دریاچه به ۲۰۰ متر می‌رسد و آب آن از این گاز اشباع شده است. اما «دریاچه‌های مرگ» باید همچنان زیر نظر باشند. فنی که آزمایشگاه ژئوفیزیک شانبری (فرانسه) برای گاززدایی ابداع کرد، ممکن است در دیگر نقاط جهان، بخصوص در اندونزی، نیز مفید باشد.

United Nations Publication,
CH-1211 Geneva 10,
Switzerland,
or
New York, NY 10017, U.S.A.

UNEP Industry and Environment,
Tour Mirabeau, 39-43 quai André Citroën,
75739 Paris Cedex 15, France.
Tel: (33-1) 44 37 14 50
Fax: (33-1) 44 37 14 74.

راهنمای زیست‌محیطی برای هتلها

برنامه محیط‌زیست سازمان ملل (UNEP) اخیراً جزوه‌ای تحت عنوان «راهنمای زیست‌محیطی برای هتلها» (به زبان انگلیسی) منتشر کرده است که باتوجه به رشد روزافزون جهانگردی اقدامی بجا و بموقع است. این جزوه اطلاعاتی در اختیار هتلداران قرار می‌دهد و آنان را قادر می‌سازد که با اتخاذ روشهای عملی درموردی مانند آب، زباله و انرژی برنامه توصیه شده را اجرا کنند و به کمک فهرستی مناسب، بر نحوه اجرا نظارت داشته باشند.

ENVIRONMENTAL ACTION PACK for Hotels

Practical Steps to benefit your Business and the

به دست آمده عالی است. مقدار ید خاک سه برابر و ید محصولات و علوفه دوبرابر شد. تکرار این عملیات لازم نبود زیرا که در تمام طول زمستان مقدار ید خاک ثابت ماند. هزینه عملیات بسیار ناچیز بود: در سال اول به ازای هر نفر ۵ سنت (ایالات متحد) و در سال بعد ۱۲ سنت. این روش ممکن است برای مناطق تحت آبیاری که کمبود ید در آنها سبب بروز مشکلات بهداشتی می‌شود جالب باشد.

کمیسیون حفاظت از سواحل فرانسه

کمیسیون حفاظت از سواحل فرانسه، از بدو تأسیس آن در ۱۹۷۵، تقریباً ۴۵۰۰۰ هکتار زمین حاشیه دریا، بیش از ۱۰۰۰ هکتار زمین زیرپوشش دریاچه‌ها، و جایگاههایی در دهانه و دلتای رودخانه‌ها را تحت کنترل گرفته است. تاکنون از ده درصد از خطوط ساحلی فرانسه حفاظت شده است. در ۸۵ درصد از این موارد، خرید زمینها، که بیشتر توسط دولت پرداخت شده، براساس قراردادهای دوجانبه انجام گرفته است. مدیریت ۳۳۹ جایگاه، که بدین ترتیب خریداری شده، به مقامات محلی انجمنهای حفاظت از طبیعت یا کشاورزان واگذار شده است. هدف از این اقدام آن است که از احداث هر ساختمان جدید جلوگیری شود، ساختمانهایی که به چشم‌انداز لطمه می‌زنند تخریب گردد و درعین حال امکان پذیرایی از مهمانان، که در سال گذشته شمار آنها به ۱۵ میلیون رسید، فراهم شود. قرار است که طی چند سال آینده ۶۰۰۰۰ هکتار دیگر خریداری شود. کمیسیون حفاظت اخیراً در تأسیس مرکز مشابهی در تونس مشارکت داشته است.

پختن لوبیا با نیشکر

آژانس خیرگزاری پان آفریقا (پانا) از ابتکار جالبی در سودان گزارشی تهیه کرده است. شرکت توسعه سودان نخستین کارخانه تبدیل تغاله نیشکر را به سوخت در ماه مه ۱۹۹۵ به راه انداخت. این کارخانه از ترکیب ملاس و باگاس (که پس از گرفتن شکر باقی می‌مانند) قطعات آجرمانند قابل سوخت می‌سازد، و بدین ترتیب لزوم قطع درختان را برای تولید زغال منتفی می‌کند. هزینه ساخت این قطعات ۷۵ درصد کمتر از هزینه تولید زغال است. این فرایند مبتکرانه امکان می‌دهد که پختن یک دیگ لوبیا فقط ۲۰۰ پوند سودان تمام شود - یعنی پنج بار کمتر از هزینه مصرف هیزم. این کارخانه قرار است که سالانه ۶ میلیون تن باگاس تولید کند که معادل است با ۸۰۰۰ تن سوخت.

لیست نمایندگیهای مرکز انتشارات یونسکو در تهران

۱. انتشارات پیام، تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، ۶۴۰۹۵۳۱
۲. انتشارات مولی، تهران، خیابان انقلاب، روبه روی سینما سپیده، تلفن: ۶۴۰۹۴۳
۳. انتشارات مروارید، تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، تلفن: ۶۴۶۷۸۴۸
۴. انتشارات آگاه، تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، تلفن: ۶۴۶۷۳۲۳
۵. انتشارات طهوری، تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، تلفن: ۶۴۰۶۳۳
۶. انتشارات دنیا، تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، ۶۴۶۷۸۶۰
۷. انتشارات زمان، تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، تلفن: ۶۴۶۶۶۸۷
۸. انتشارات پارت، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، تلفن: ۶۴۰۵۶۲۷
۹. انتشارات مهنار، خیابان سید جمال الدین اسدآبادی، بین خیابان یازدهم و سیزدهم، تلفن: ۸۷۱۴۵۴۲
۱۰. نشر چشمه، زیر پل کریمخان، تلفن: ۸۹۷۷۶۶
۱۱. نشر سحر، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، تلفن: ۶۴۶۲۷۱۴
۱۲. نشر تیراژه، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، تلفن: ۶۴۰۴۹۳۰
۱۳. نشر خوارزمی، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، تلفن: ۶۴۰۰۷۰۶

لیست نمایندگیهای مرکز انتشارات یونسکو در شهرستانها

۱. شیراز، خیابان زند، سرپرستی جراید کشور، آقای سید علی میرزاده، تلفن: ۳۳۰۱۴۹، ۳۳۴۰۱۳
۲. اصفهان، چهار باغ، اول شیخ بهایی، پاساژ مقدم، مؤسسه مطبوعاتی شفیعی، آقای شفیعی، تلفن: ۲۳۲۰۸۲
۳. تبریز، خیابان امام خمینی، بین سه راه طالقانی و تربیت، مطبوعاتی ملازاده، آقای ملازاده، تلفن: ۶۰۵۴۴
۴. ارومیه، مطبوعاتی مددی، آقای مددی، تلفن: ۵۰۷۸۸، ۴۹۰۶۷
۵. اهواز، خیابان انقلاب، کمپلو، نبش قصر شیرین، جنب خوابگاه دانشجویان علوم پزشکی شماره ۲، پلاک ۶۴۰ SQ، طبقه سوم، هفته نامه روزان، تلفن: ۸۴۰۰۸
۶. مشهد، خیابان دانشگاه، نزدیک میدان تقی آباد، مطبوعاتی خرامانی، آقای خرامانی، تلفن: ۸۱۴۵۵۸
۷. ساری، خیابان ۱۸ دی جنب تیپاکس، دفتر پخش مطبوعات آقای مکرمی، تلفن: ۲۰۰۷-۸
۸. کرمانشاه، پارکینگ شهرداری طبقه دوم، بازار سجاد، شرکت تعاونی مطبوعات استان، آقای محبی، تلفن: ۷۷۹۸۵۳
۹. رشت، خیابان امام خمینی، جنب سینما انقلاب، کتابفروشی مؤده، آقای مؤده، تلفن: ۲۳۶۳۷
۱۰. قزوین، خیابان طالقانی، نبش بلوار، کتابفروشی دانشجو، آقای
- چیت گرزاده، تلفن: ۳۲۷۸۷
۱۱. همدان، اول خیابان بوعلی، مطبوعاتی طریقت یاب، آقای طریقت یاب، تلفن: ۲۹۹۶۲
۱۲. گرگان، خیابان شهید بهشتی، بازار رضا، طبقه فوقانی، شماره ۵۲، نمایندگی مطبوعات آقای میرزائی، تلفن: ۳۰۰۳۱
۱۳. قائم شهر، مطبوعاتی ابن سینا، آقای روحانی، تلفن: ۳۷۹۵
۱۴. گرگان، ابتدای جاده نهارخوران، مقابل انبار جهاد، کتابفروشی دهخدا، آقای رجبی
۱۵. بابل، خیابان بازار، چهارسوق، کتابفروشی حمدی، آقای حمدی، ۲۷۷۸۲
۱۶. بابل، خیابان شهید مدرس، خیابان شهید باخویش، کتابسرای بابل، آقای حریری، تلفن: ۸۸۳۰۶
۱۷. آمل، جنب راهنمایی و رانندگی، کتابفروشی فردوسی، آقای امینی، تلفن: ۶۵۹۱
۱۸. شهرکرد، خیابان سعدی شرقی، حدفاصل چهارراه حافظ و فصیحی، نمایندگی مؤسسه امین الکتاب، آقای کرفسی، تلفن: ۲۴۳۸۱
۱۹. زنجان، خیابان امام، خیابان امیرکبیر، جنب مطب دکتر غفاری، شرکت تعاونی انتشاراتی فرزندگان

پذیرش نمایندگی در تهران و استانها

مرکز انتشارات کمیسیون ملی یونسکو در ایران به منظور پخش تمامی انتشارات خود در استانهای زیر نماینده فعال می پذیرد. متقاضیان با تلفنهای ۸۸۴۴۴۸۳، ۸۸۴۰۵۴۴ آقای کاظمی تماس حاصل بفرمایند.

استان اردبیل	استان مرکزی	استان سمنان	استان سیستان و بلوچستان
استان کردستان	استان ایلام	استان خراسان	استان یزد
استان گیلان	استان لرستان	استان قم	
استان همدان	استان بندرعباس	استان کرمان	

غارنشینان و دنیای آنها

گفتگو با ژان دانیل

میراث جهانی لوکزامبورگ بالکن اروپا

فضای سبز حفظ حیات گیاهی

جنگ غیرقانونی است

بزرگداشت پایان جنگ جهانی دوم

اتیوپی بیت المقدس جدید

پیام

شماره ۳۰۴ اردیبهشت ۱۳۷۵ هجری قمری

نیمه پنهان آسمان

یکین
چهارمین کنفرانس
جهانی زنان
گفتگو با
نلسون قریره
میراث:
سپاکایکاس
فضای سبز:
سرزمینهای خشک و بیابانها

سه دلیل خوب برای هدیه کردن حق اشتراک مجله پیام یونسکو به دوستان:

۱
پیام یونسکو تنها مجله فرهنگی بین‌المللی است که به ۳۰ زبان منتشر می‌شود و صدها هزار نفر در ۱۲۰ کشور جهان آن را می‌خوانند.

۲
فرهنگها و دانشهای فوق‌العاده گوناگون جهان همراه در این مجله مطرح می‌شود.

۳
پیام یونسکو خوانندگان را با رسالت یونسکو مبنی بر گسترش و تقویت «احترام جهانی به عدالت، حاکمیت قانون، حقوق بشر، آزادیهای بنیادی و... صرفنظر از نوع نژاد، جنس، زبان یا مذهب» در ارتباط قرار می‌دهد.